

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Nationaal Crisis Centrum

Contactpersoon
T 070 751 50 50

Datum
19 mei 2020

agenda

ICCB Covid-19

Omschrijving	ICCb Covid-19
Vergaderdatum en -tijd	19 mei 2020, 10.00 – 11.00 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	

Afwezig

1. Opening

2. Algemeen beeld

- a. Presentatie RIVM
- b. Dashboard (ter informatie)
- c. Omgevingsanalyse (NKC)

3. Thema Maximaal controleren (VWS)

- a. Stapsgewijze verruiming – Stap 2a & 2b (NCTV) (presentatie)
- b. Strategie (VWS) (mondeling)

4. Thema Continuïteit vitale processen en samenleving (NCTV)

- a. Toerisme (projectorganisatie) (nazending)

5. Thema Zorg voor kwetsbare personen (VWS)

6. Thema Financieel economisch

7. Internationaal

8. Communicatie

9. Rondvraag en sluiting

Rijksoverheid

ICCb0519D

Dashboard aanpak COVID-19

18-5-2020

Dashboard COVID-19

Samenvatting – status 18 mei

Maximaal controleren		
	Capaciteiten toereikend?	Capaciteit is zorgelijk, maar trend is positief.
	Totaal aantal positief geteste mensen	44.141 (+146)
	IC-bedden bezet coronapatiënten	323 (+26)
	Aantal personen overleden	5.694 (+14)
	Beschikbaarheid zorgpersoneel	Daling IC-capaciteit wordt ingevuld door opgeschaalde non-COVID zorg (LCPS).
	Beschikbaarheid hulpmiddelen	In persconferentie gemeld dat er voldoende materiaal voor zorgpersoneel is.
	Testcapaciteit	In persconferentie aangekondigd dat in juni alle NL'ers getest kunnen worden.

Zorg voor kwetsbare personen		
	Beperken fysieke en sociale contacten	Ziekteverzuim is verhoogd, maar daalt
	Voldoende opvang kwetsbare personen	Voldoende capaciteit
	Adviseren maatregelen personeel en mensen buiten ziekenhuis	
	Oproepen om naar elkaar om te zien, zeker naar kwetsbare mensen	

Continuïteit vitale processen en samenleving		
	Status continuïteit vitale processen	Personeel en middelen beschikbaar waardoor primaire proces goed kan functioneren.
	Status continuïteit cruciale processen	Personeel en middelen beschikbaar waardoor primaire proces goed kan functioneren.

Duiding sociaaleconomische situatie		
	Ontwikkelingen economie	BBP-cijfers over 2020K1 (met paar weken corona) waren internationaal zeer negatief. Verwachtingen over 2020K2 somber. Meeste analisten verwachten geen V-vormig herstel meer. De werkloosheid loopt in verschillende landen (sterk) op. Daarnaast zal de wereldhandel flink dalen (> 10%), en niet in een jaar zal herstellen. Voorts blijven er zorgen over nieuwe virusuitbraak.
	Ontwikkelingen arbeidsmarkt	Het aantal WW-toekenningen wijst op een dip in april, hoewel er geen grote effecten waren in maart. Personen met een zwakke arbeidsmarktpositie, o.a. zoals uitzendkrachten, zullen de grootste klappen vangen.
	Voortgang sociaaleconomische maatregelen	Er wordt flink gebruik gemaakt van het noodpakket.
	Effecten maatregelen	Hoewel empirisch moeilijk aan te tonen, duidt het gebruik van de regelingen op een beperking van de economische neergang.

Caribische delen van het Koninkrijk	BES	CAS
Maximaal controleren		
Continuïteit vitale processen en samenleving		
Zorg voor kwetsbare personen		
Financieel/economisch		
Bijstandsverzoeken		

Legenda	
	Toereikend
	Aandachtspunt
	Zorgwekkend

Dashboard COVID-19

Samenvatting – status 18 mei

Maatschappelijke effecten	
Draagvlak voor aanpak/maatregelen	- Stapsgewijze implementatie van nieuwe normaal kan leiden tot sterke gevoelens van ongelijkheid. Ook de verschillen met betrekking tot werkloosheid, financiële steun, veilige publieke omgeving, werkomgeving en onderwijs aan (kwetsbare) scholieren, kunnen leiden tot onrust. - Stapsgewijze opening van de maatschappij leidt tot 'georganiseerde ongelijkheid', ofwel tegenstellingen in de maatschappij over het al dan niet naar werk mogen, ondernemen of beschermingsmiddelen gebruiken. Dit komt terug in de gemengde reacties: branches die snel heropend worden (contactberoepen, musea, e.d.) reageren opgelucht, terwijl anderen (campings en vakantieparken, fitnesscentra) teleurgesteld spreken van 'willekeur'. - Het aanpassen van maatregelen in contradictie met eerdere uitspraken houden druk op de geloofwaardigheid van experts en regering. Wanneer de aangekondigde testcapaciteit niet tijdig op niveau is, schaadt dit de geloofwaardigheid van de regering.
Naleving	- Vergeleken met een paar weken geleden nemen burgers het minder nauw met maatregelen. In winkelcentra is het een stuk drukker dan enkele weken terug. - Door de stapsgewijze overgang naar het nieuwe normaal en de heropening van winkels en lokale contactberoepen zal drukte in de openbare ruimte toenemen.
Handhaafbaarheid	De stapsgewijze overgang naar het nieuwe normaal en de heropening van winkels en lokale contactberoepen kan leiden tot meer druk op handhaving.
Signalen van maatschappelijke onrust /openbare-ordeproblemen	- In week van 25 mei (2 weken na de versoepelingen) wordt duidelijk wat de effecten op de besmettingsgraad zijn. Valt dit negatief uit is er een risico op backlash op de timing van het politieke besluit tot versoepeling. - Op handen zijnde reorganisaties komen mogelijk in een stroomversnelling wanneer bedrijven met NOW-steun medewerkers vanaf 1 juni zonder boete kunnen ontslaan. Dit ondergraaft het narratief van het kabinet sinds het begin van de crisis dat zoveel mogelijk partijen gesteund worden die kampen met economische impact van de pandemie.
Impact van maatregelen op de samenleving	- De economieën van het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn (in veel grotere mate dan Nederland) afhankelijk van toerisme. Hierdoor zijn zij niet alleen onevenredig hard getroffen door de maatregelen maar ook afhankelijk van de besluiten van andere landen tot versoepeling voor het herstarten van de economie. - Groeiend besef van nieuwe realiteit over 1.5m-samenleving en zorgen over negatieve sociaal-maatschappelijke en economische vooruitzichten. Er lijkt steeds grotere behoefte aan toekomstperspectief.
Neveneffecten van de maatregelen	Aanhoudende zorgen over diverse schaduwcrises (economie, zorg, onderwijs)

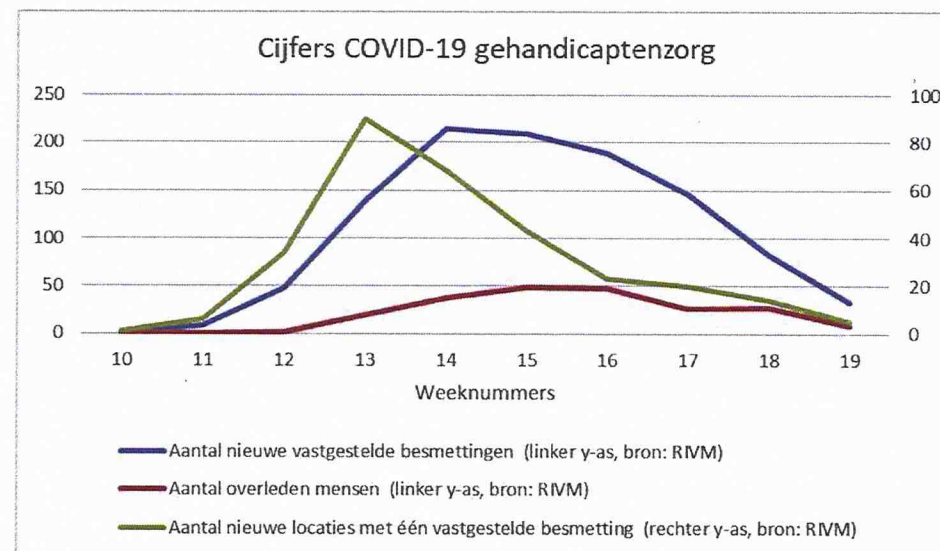
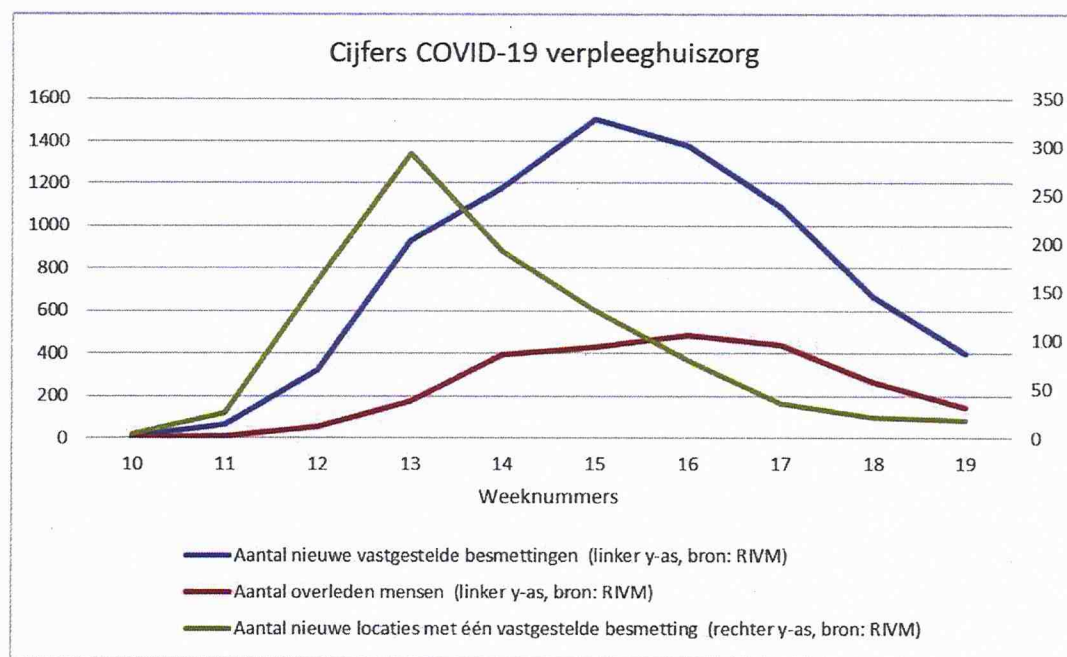
	Maatregelen	Exit-strategie
België	Exitstrategie gestart vanaf 4 mei	- Exit in fasen (4 mei → 11 mei → 18 mei → 8 juni; besluit start nieuwe fase in week eraan voorafgaand) - Huisbezoek van max. 4 dezelfde personen - Onnodige verplaatsingen verboden - In publieke ruimte max. 2 personen; 1,5m afstand - BO/VO hervat, kinderopvang dicht. - Cafés/restaurants gesloten tot tenminste 8 juni, hotels open (niet voor toeristen) - Contactloze sporten buiten toegestaan, kleedruimtes verboden, sportscholen en fitnesscentra (mogelijk) open per 15 juni - Grenzen gesloten tot zeker 8 juni (m.u.v. goederen, inwoners, repatrianten, enz.)
Duitsland	Sinds 15 april stapsgewijze afschaling	- Geleidelijke heropening cafés, bars e.d. in periode 9-22 mei (deelstaten bepalen) - Mondkapje verplicht in OV; winkels; en als >1,5m niet kan, bijv. contactberoepen - Evenementen verboden tot 1 sep (NB deelstaten bepalen) - Zomervakantie: "reken niet op vakantie" - Grenscontroles versoepeld vanaf 16 mei
Frankrijk	Maatregelen onvergelykbaar met NL, want veel strikter en dwingender Verschillen in afbouw maatregelen per departement mogelijk	- Exit in fasen (11 mei → 18 mei → eind mei) 11 mei: thuisblijf-, huisbezoek, samenscholing versoepeld; verplaatsingen tot 100km van woonhuis toegestaan; positief getest: verplichte isolatie; non-food en markten open; kinderopvang, BO open; VVT-bezoek; kleine musea 18 mei: VO open (15/klas; maskers verplicht) - Cafés/restaurants evt. open per 2 juni - Minister: "reken op zomer zonder buitenlandse toeristen"
Denemarken	Afschaling in fasen	- Kinderopvang, BO/VO/deels HO open, contactberoepen, horeca geleidelijk open, profsport zonder publiek toegestaan, campings open (sanitair gesloten), - Per 8 juni pretparken, musea/theaters/concertzalen. - Grenzen dicht tot zeker 1 juni (m.u.v. goederen, inwoners, repatrianten, enz.)
Zweden	Niet of nauwelijks overheidsmaatregelen, Veel vrijblijvende overheidsadviezen	Overheid vertrouwt sterk op eigen verantwoordelijkheid burgers en bedrijven (zelfregulering). Wel groeiende nu dodental oploopt, i.h.b. in verpleeghuizen.
Zwitserland	Maatregelen zijn in veel opzichten vergelijkbaar met NL	Exit in fasen per 27 april. Voor elke nieuwe fase check op haalbaarheid. Op grond van de situatie enkele maatregelen versneld afgebouwd.

[illegible]

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten

	Peildatum 11 mei	Bron	VPH	GHZ
	Verdenking van besmetting	EPD's	4.358	1.188
	Totaal bevestigde besmettingen op basis van test	RIVM	7.537	1.068
	Waarvan als overleden geregistreerd	RIVM	2.397	215
	Totaal aantal locaties met minimaal 1 bevestigde COVID-besmetting	RIVM	966	304
	% locaties met minimaal 1 bevestigde COVID-besmetting	RIVM	39%	12%

18-5-2020

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten – ontwikkeling ziektemeldingen

Ontwikkelingen ziektemeldingen	Week 9	Week 10	Week 11	Week 12	Week 13	Week 14	Week 15	Week 16	Week 17	Week 18	Week 19
Resultaten VVT											
Ziekmeldingen	2,31%	2,97%	3,66%	4,01%	3,19%	2,69%	2,36%	1,98%	1,64%	1,32%	1,16%
Betermeldingen	-2,24%	-2,68%	-2,67%	-3,05%	-3,20%	-2,99%	-2,48%	-2,13%	-1,94%	-1,83%	-1,43%
Saldo ziek en beter	0,07%	0,28%	0,99%	0,96%	0,00%	-0,29%	-0,12%	-0,15%	-0,30%	-0,51%	-0,27%
Resultaten GHZ											
Ziekmeldingen	2,15%	2,78%	3,60%	3,67%	2,40%	1,83%	1,40%	1,18%	1,09%	1,03%	0,76%
Betermeldingen	-2,04%	-2,51%	-2,58%	-2,49%	-2,85%	-2,50%	-1,89%	-1,49%	-1,48%	-1,40%	-0,94%
Saldo ziek en beter	0,12%	0,26%	1,02%	1,18%	-0,44%	-0,66%	-0,49%	-0,31%	-0,39%	-0,37%	-0,18%
Resultaten ZKH											
Ziekmeldingen	2,59%	3,20%	4,20%	3,96%	2,54%	2,01%	1,70%	1,57%	1,50%	1,26%	1,03%
Betermeldingen	-2,42%	-3,18%	-3,15%	-3,17%	-2,89%	-2,55%	-2,15%	-1,89%	-1,88%	-1,42%	-1,27%
Saldo Ziek en Beter	0,17%	0,02%	1,05%	0,79%	-0,35%	-0,54%	-0,45%	-0,32%	-0,38%	-0,16%	-0,25%
Resultaten GGZ											
Ziekmeldingen		3,44%	4,52%	3,87%	2,28%	1,48%	1,38%	1,11%	1,26%	1,18%	0,78%
Betermeldingen		-3,05%	-3,44%	-3,15%	-2,84%	-2,28%	-2,07%	-1,62%	-1,37%	-1,38%	-0,96%
Saldo Ziek en Beter		0,39%	1,08%	0,72%	-0,56%	-0,81%	-0,69%	-0,50%	-0,12%	-0,20%	-0,18%

18-5-2020

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 2: Zorgcontinuïteit en voldoende opvang van kwetsbare personen

	20-apr	23-apr	28-apr	7-mei
Capaciteit van niet-ziekenhuisbedden				
Totaal	7.038	7.540	6.067	6.361
Maximale opschaling	3.832	3.634	3.050	3.059
Vrij	1.986	2.858	2.171	2.533
Bezet	1.220	1.048	846	769

	Bron	Week 17	Week 18	Week 19
Kwetsbare groepen in beeld				
<i>Mensen in huiselijk geweld situaties</i>				
- Registraties huiselijk geweld politie	Nationale Politie	1.178	1.308	1.205
- Doormelding Veilig Thuis door politie	Nationale Politie	1.207	1.546	1.399
- Opgelegde tijdelijke huisverboden	Gemeenten	61	63	44
<i>Mensen met bestaande psychische / sociale kwetsbaarheid en risico op ontregeling</i>				
- acute dwangopname GGZ	Gemeenten	165	197	191
- contacten over suicidaliteit	113	1.874	1.735	1.957
- suicidepogingen gemeld bij de politie	Nationale Politie	124	103	129
- melding zelfdoding	Nationale Politie		26	25
- melding verward gedrag bij politie	Nationale Politie	2.096	2.194	2.094
<i>Mensen met bestaande psychische / sociale kwetsbaarheid zonder zorg en/of zonder dak/thuis</i>				
- melding overlast dakloos persoon	Nationale Politie	556	593	645
- meldingen verward gedrag/overlast				

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 2: Zorgcontinuïteit en voldoende opvang van kwetsbare personen

		Wie	Toelichting
	Kwetsbare groepen en voortgang maatregelen		
	Dak- en thuislozen	VWS	Gemeenten hebben vrijdag 27 maart jl. een richtlijn voor de opvang van dak- en thuisloze mensen ontvangen waarin staat waar de hulp en ondersteuning minimaal aan moet voldoen. De implementatie van de richtlijn verloopt over het algemeen goed. Er zijn al veel goede voorbeelden in het land zichtbaar.
	GGZ-klanten	VWS	Richtlijnen zijn gemaakt en worden nog getoetst door het RIVM. Inzet om na Pasen de Richtlijnen definitief te verspreiden en te implementeren.
	Mantelzorgers	VWS	Richtlijnen zijn getoetst door het RIVM. Richtlijnen worden gereed gemaakt voor publicatie/zijn gepubliceerd.
	Mensen voor wie dagbesteding wegvalt	VWS	Richtlijnen zijn getoetst door het RIVM. Richtlijnen worden gereed gemaakt voor publicatie/zijn gepubliceerd.
	Kwetsbare jeugd	VWS/OCW	VWS/OCW Er is voorzien in opvang voor kwetsbare jeugd. Vanaf 11 mei zijn de scholen weer deels open. Speciaal onderwijs helemaal. Hiervoor zijn protocollen opgesteld. Richtlijnen voor de zorg en algemene informatie op site NJI is getoetst door het RIVM.
		SZW/JenV	
	Kwetsbare jongeren	VWS/OCW/SZW/JenV	
	Prostituees	J&V/SZW/VWS	De uitvoering van de maatregelen verloopt volgens plan
	Mensen die afhankelijk zijn van rechtsbijstand	J&V	
	Slachtoffers van mensenhandel	J&V	
	Mensen met verward gedrag/psychische stoornissen	J&V/VWS	
	Slachtoffers van huiselijk geweld	VWS/JenV	
	Mensen die afhankelijk zijn van betalen met contant geld	Fin	FIN en DNB bespreken problematiek regelmatig in het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer, waarin maatschappelijk organisaties, banken en retailers zijn aangesloten. Acceptatie van contant geld is meegenomen in het afwegingenkader voor de ambtelijke werkgroep die de protocollen voor de B-sectoren toetst, maar voor A-sectoren is deze mogelijkheid er niet. DNB spreekt op de achtergrond (grote) retailers aan om contant geld te blijven

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 3: adviseren maatregelen voor personeel en mensen buiten het ziekenhuis

Stand 1 april 2020	Instructie PBM	Instructie tests	Vraag en aanbod in kaart brengen – op termijn
Algemeen			Richtlijnen en instructies zijn gereed.
Verpleeghuiszorg			
Gehandicaptenzorg			
Wijkverpleging/thuiszorg			
Jeugdzorg			
GGZ			
Overig			

Continuïteit samenleving COVID-19 - Vitale en cruciale processen

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Landelijk transport en distributie elektriciteit (A)		
Regionale distributie elektriciteit (B)		
Gasproductie, landelijk transport en distributie gas (A)		
Regionale distributie gas (B)		
Olievoorziening (A)		
Internet en datadiensten (B)		
Internet-toegang en dataverkeer (B)		
Spraakdienst en SMS* (B)		
Interconnectiviteit (transactie-infrastructuur voor informatie uit basisregistraties) (B)		

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Plaats- en tijdsbepaling middels GNSS (B)		
Drinkwater-voorziening (A)		
Keren en beheren waterkwantiteit (A)		
Vlucht- en vliegtuigafhandeling (B)		
Scheepvaartafwikkeling (B)		
Vervoer van personen en goederen over (hoofd)spoorweginfrastructuur (B)		
Vervoer over (hoofd)wegennet (B)		
Basisregistraties personen en organisaties (B)		
Elektronisch berichtenverkeer en informatieverschaffing aan burgers (B)		

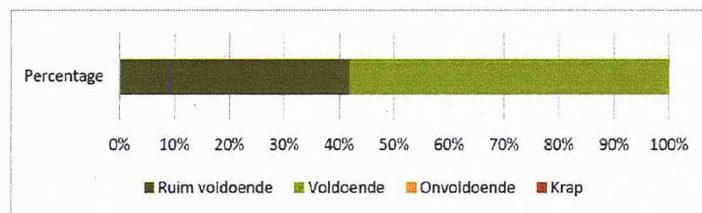
Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Grootschalige productie/verwerking en/of opslag (petro)chemische stoffen (B)		
Opslag, productie en verwerking nucleair materiaal (A)		
Toonbankbetalingsverkeer (B)		
Massaal giraal betalingsverkeer (B)		
Hoogwaardig betalingsverkeer tussen banken (B)		
Effectenverkeer (B)		
Communicatie met en tussen hulpdiensten middels 112 en C2000 (B)		
Inzet politie (B)		
Inzet defensie (B)		
Identificatie en authenticatie van burgers en bedrijven (B)		

Cruciaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Zorg, Jeugdhulp en (Maatschappelijke) Ondersteuning		
Leraren en personeel benodigd op school		
Openbaar vervoer		
Voedselketen		
Transport van brandstoffen		
Inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater		
Inzamelen, transporteren en verwerken van afvalstoffen		
Kinderopvang		
Media en communicatie		
Continuïteit hulpverleningsdiensten		
Noodzakelijke overheidsprocessen		

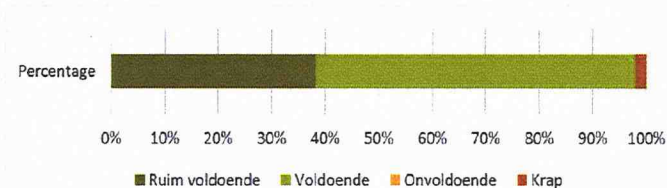

Continuïteit samenleving COVID-19 – Noodopvang onderwijsinstellingen

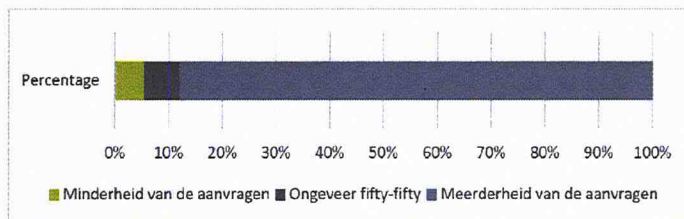
Capaciteit noodopvang voor 0-3 jaar

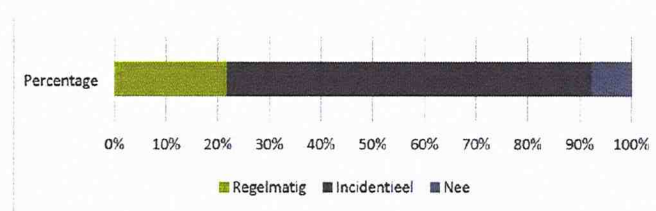
Capaciteit noodopvang voor 4-12 jaar

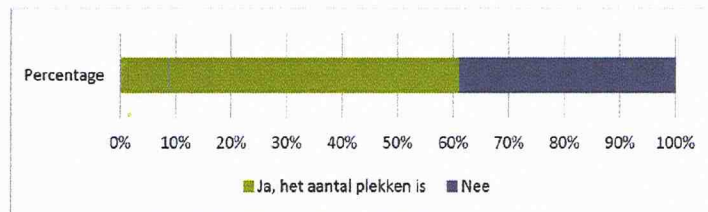
In hoeverre zijn dit ouders met bestaande contracten kinderopvang?

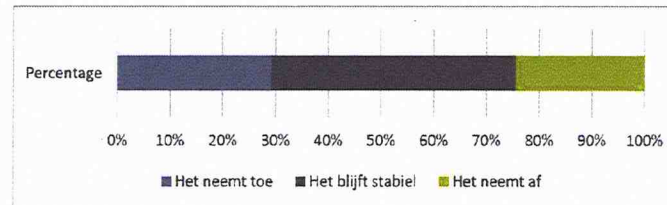
In hoeverre nemen zij extra uren af?

Is er ook beschikbaarheid nacht- en weekendopvang?

Hoe zal gebruik noodopvang zich ontwikkelen?

Belangrijkste cijfers (eerste realisaties)

- **De Nederlandse economie is in het 1^e kwartaal met 1,7% gekrompen (t.o.v. het voorgaande kwartaal).** Het effect van twee weken coronamaatregelen is al zeer groot, wat erop wijst dat het tweede kwartaal wellicht een ongekende krimp zal laten zien. **De daling van het bbp is vooral toe te schrijven aan de lagere consumptie door huishoudens.** In maart kromp de consumptie door huishoudens met 6,7 procent (t.o.v. maart 2019). Uitgaven aan diensten lagen maar liefst 11,8% lager dan vorig jaar.
- **De eerste internationale bbp-cijfers voor het 1e kwartaal laten een vergelijkbaar beeld zien.** De krimp in Europa (-3,8%) is gemiddeld wel groter dan in Nederland, en overtreft voor een aantal EU-landen al het effect van de financiële crash van 2008 (dit betekent niet dat Nederland ook de aankomende kwartalen minder geraakt zal worden). Verschillende analisten verwachten voor EU ruim 15-20% krimp in 2020K2.
- Het **consumentenvertrouwen en het producentenvertrouwen is nog nooit zo sterk gedaald** en historisch pessimistisch over de komende 12 maanden.
- Het **aantal gewerkte uren per week is eind maart fors gedaald** met 11% bij werknemers en 23% bij zelfstandigen.
- Hoewel het aantal binnengekomen aanvragen voor de NOW afneemt, ligt **het gebruik van de verschillende regelingen hoog**. Zo zijn er ondertussen bijna 120 duizend aanvragen NOW en 150 duizend aanvragen voor de TOGS. Gebruik belastinguitstel **is tot nu toe aanzienlijk lager dan verwacht**.

Kengetallen economie – Leading indicatoren

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
AEX-index	629 (19 feb) 460 (27 mrt) 504 (7 april)	<u>509 op 18 mei</u>	Na een dal van 404 punten lijkt de AEX wat te herstellen. De markt lijkt een recessie al wat te hebben ingeprijsd	De aandelenmarkt reageert ook sterk op beleid van centrale banken die momenteel flink verruimen.
Faillissementen (excl. eenmanszaken)	271 (feb '20) 259 (mrt) 60 (W16) 98 (W17) 64 (W18)	<u>46 (W19, 4-8 mei)</u> 268 (afgelopen 4 weken) <u>334 (apr)</u>	Zal blijven toenemen, stijgende trend in de weekcijfers vertaalt zich ook in het hogere cijfer voor april	In april een stuk meer faillissementen dan de voorgaande maanden (75 meer dan maart) en ook meer dan in dezelfde periode vorig jaar (53 meer). Dit is het hoogste aantal faillissementen in een maand sinds januari 2017. Bron: CBS.
Autoverkopen	33 duizend april 2019	15 duizend (april 2020) – 53% op jaarbasis	Zal zeer sterk dalen tov 2019	Gemiddelde prijs per verkochte auto is € 37K, en in 1 maand dus al omzetverlies van € 0,7 miljard. Bron: BOVAG/RVO
Inschrijvingen en opheffingen Kamer van Koophandel	Week 6 maart: 6086 inschrijvingen 2763 opheffingen	Week 20 – 8 mei t/m 14 mei: <u>5743 nieuwe inschrijvingen</u> <u>2656 opgeheven</u> <u>120 faillissement</u>	<u>Faillissement verviervoudigd ten opzichte van week 19 (n=33)</u>	Bron: (KvK)
Betalingsverkeer: pin-transacties	105 mln (W11, pre-corona) 95 mln (W17) 89 mln (W18)	<u>Aantal pin-betalingen: 97 mln (W19)</u>	Sinds 3 weken enig herstel , zal de komende weken langzaam oplopen bij het heropenen van sectoren.	Het aantal iDeal betalingen (in online winkels) lag in W19 bijna 30 procent hoger dan de laatste week voor de coronamaatregelen, en 40% hoger dan dezelfde week vorig jaar. Bron: BVN.

Kengetallen economie – Reguliere indicatoren

*Deze tabel is samengesteld uit de indicatoren die al beschikbaar zijn, of de komende 3 weken gepubliceerd worden.

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Consumentenvertrouwen	-2 (feb) -2 (mrt) -22 (1 ^e helft apr)	<u>-27 in 2^e helft april</u>	Zal laag blijven, en mogelijk verder wegzakken (laagste punt ooit was in maart 2013 met -41)	Dit is de grootste daling ooit, maar niet de laagste stand ooit. Over de economische situatie in de komende 12 maanden is men nog nooit zo negatief geweest. Ook de koopbereidheid kreeg een flinke klap, maar ligt voorlopig nog boven de niveaus uit de Eurocrisis. (CBS)
Producentenvertrouwen	3,7 (feb '20) 0,2 (mrt '20)	-28,7 in april	Zal (zeer) laag blijven	Dit is de grootste daling ooit. Voor het eerst na september 2014 hebben negatief gestemde ondernemers de overhand. Het gemiddelde van de afgelopen twintig jaar is 0,8. (CBS)
Aantal werkenden (x1000)	9 057 (feb)	9 040 (mrt)	Zal verder wegzakken	De daling met 17 duizend personen (0,2%) ten opzichte van februari is de grootste sinds 2014. Doordat tegelijkertijd personen zich terugtrokken van de arbeidsmarkt bleef de werkloosheid echter stabiel op 2,9% (CBS)
Bbp-groei (k-o-k)	K3 2019: 0,4% K4 2019: 0,4%	<u>-1,7% (K1 2020)</u>	Vooraf voor K2 wordt een forse daling met 10-20% verwacht.	In de eerste twee maanden groeide de economie nog. Maar sinds de tweede helft van maart is een ongekennde teruggang in economische activiteit te zien. (CBS)
Afzetprijzen industrie (j-o-j)	2,2% (jan) 0,9% (feb)	-3,8% (mrt)		De olieprijs lag in maart bijna 48 procent lager dan een jaar eerder. De ontwikkeling van de afzetprijzen in de industrie hangt sterk samen met de olieprijs. Producten van de aardolie-industrie waren in maart 41,5 procent goedkoper, (CBS)
Dagproductie industrie (j-o-j)	0,9% (jan) -1,3% (feb)	-2,5% (mrt)	Zal verder afnemen in april	In de meeste bedrijfsklassen van de industrie lag de productie lager. De productie van de transportmiddelenindustrie kromp het hardst. De machine-industrie groeide daarentegen. (CBS)
Uitvoer (j-o-j)	3,9 (jan) 3,3% (feb)	<u>-4% (mrt)</u>	Gaat verder dalen	Er werden vooral minder transportmiddelen en machines uitgevoerd. Het volume van de import was in maart 3,7% kleiner dan een jaar eerder. (CBS)

Liquiditeitsproblemen voor een groeiende groep ondernemers

Maatregelen	Totale aantallen	Totaal bedragen	Prognose
Uitstel aflossing bij banken	129.000 (12 mei)	2,8 miljard euro (12 mei)	Zal toenemen
Lening en kredietruimte bij banken (zonder overheidsgarantie)	11.000 (12 mei)	7,8 miljard euro (12 mei)	Zal toenemen
Aanvragen belastinguitstel bij Belastingdienst	95.500 ondernemers	€ 3,4 miljard euro (14 mei)	Toename is aanzienlijk minder dan geraamd. Belastingontvangsten april 2020 vielen ook mee (22 mrd tov 31 mrd in 2019). Verwachting is dat komende maande uitstel verder zal oplopen, vraag is hoeveel.

Betalingsverkeer herstelt enigszins

Na het dieptepunt (-25%, in april) is **het aantal pinbetalingen enigszins hersteld** (-8,4%, W19) t.o.v. de periode voor corona.

De **totale waarde** van de pinbetalingen lag in april ruim **20% lager** dan voor corona. Ook hier lijkt herstel (-2%, W19), hoewel het hier gaat om een eerste (ruwe) schatting.

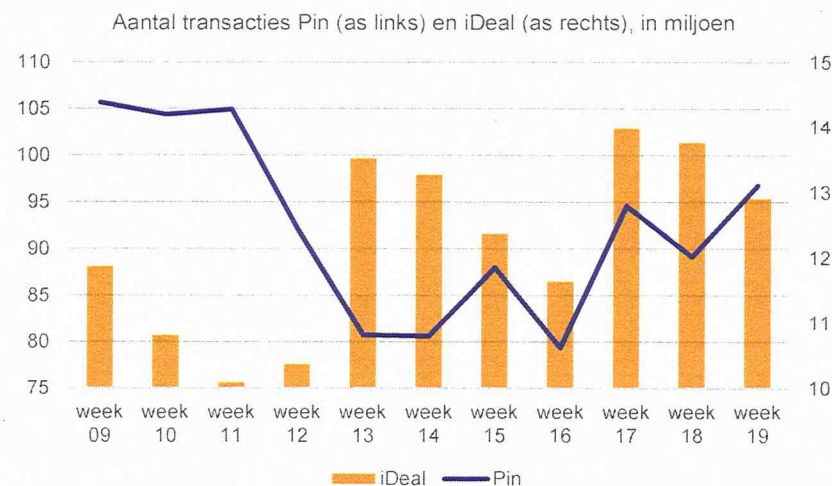
Het aantal **iDeal betalingen** (in online winkels) **lag in W19 bijna 30 procent hoger** dan de laatste week voor de coronamaatregelen, en 40% hoger dan dezelfde week vorig jaar. De **omzet via iDeal is niet gestegen** tov van de periode voor corona, maar ligt wel 20% hoger dan dezelfde periode vorig jaar

Bron: [NVB](#)

Grootste dalers waren de categorieën vrijetijdsbesteding buitenshuis (-67%) en uiterlijk (-64%)

Bron: [ING](#)

18-5-2020

Actuele onderzoeken (I) – stevige economische krimp verwacht

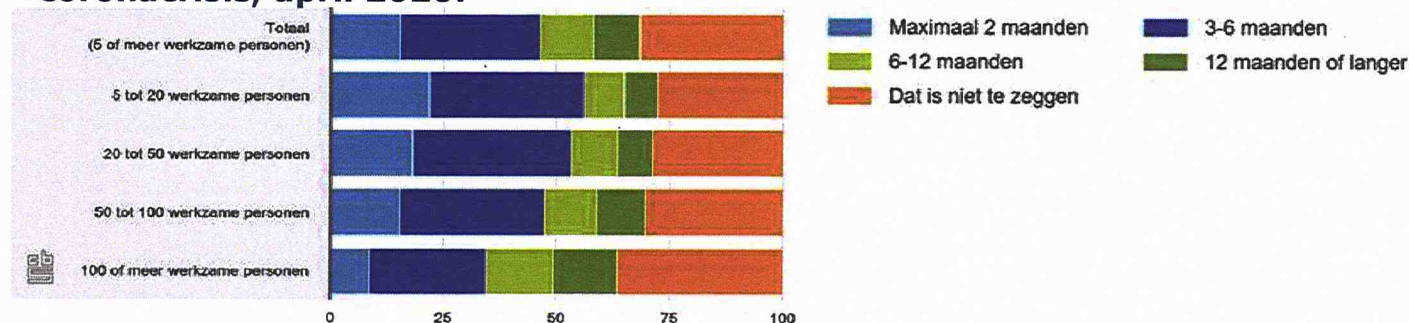
- Verschillende instanties hebben ramingen gegeven voor de economische groei. De omvang loopt uiteen, **maar er is consensus dat de Nederlandse economie een stevige krimp staat te wachten in 2020.**
- **Het CPB** publiceerde in maart 4 scenario's. De economie krimpt in 2020 met 1,2% tot 7,7% in het zwaarste scenario.
- **De Europese Commissie** (mei 2020) verwacht dat de Nederlandse economie dit jaar krimpt met 6,8% en in 2021 weer met 5% groeit.
- **Het IMF** (april 2020) verwacht dat de NLse economie in 2020 circa 7,5% zal krimpen, en een groei van 3% in 2021.
- De economische bureaus van **de Rabobank en ING** gaan ook uit van een forse krimp in 2020. ING verwacht een krimp van 6 tot 8 procent als het virus snel onder controle komt (wat zeer onzeker is). Rabobank verwacht in hun basisscenario een krimp van 5%.

Actuele onderzoeken (II) – vrees voor faillissementen

- Ongeveer **15% van de banen (goed voor en 11% van het bbp) kan niet kan functioneren op 1,5 meter**. Bron: RaboResearch 16 april, ([link](#))
- Helft ondernemers vreest voor voortbestaan als coronacrisis nu nog 6 maanden langer aanhoudt. **15% als huidige situatie nog 2 maanden zo blijft**. Bron: CBS, 8mei ([link](#))

Voortbestaan bedrijf bij aanhoudende coronacrisis, april 2020:

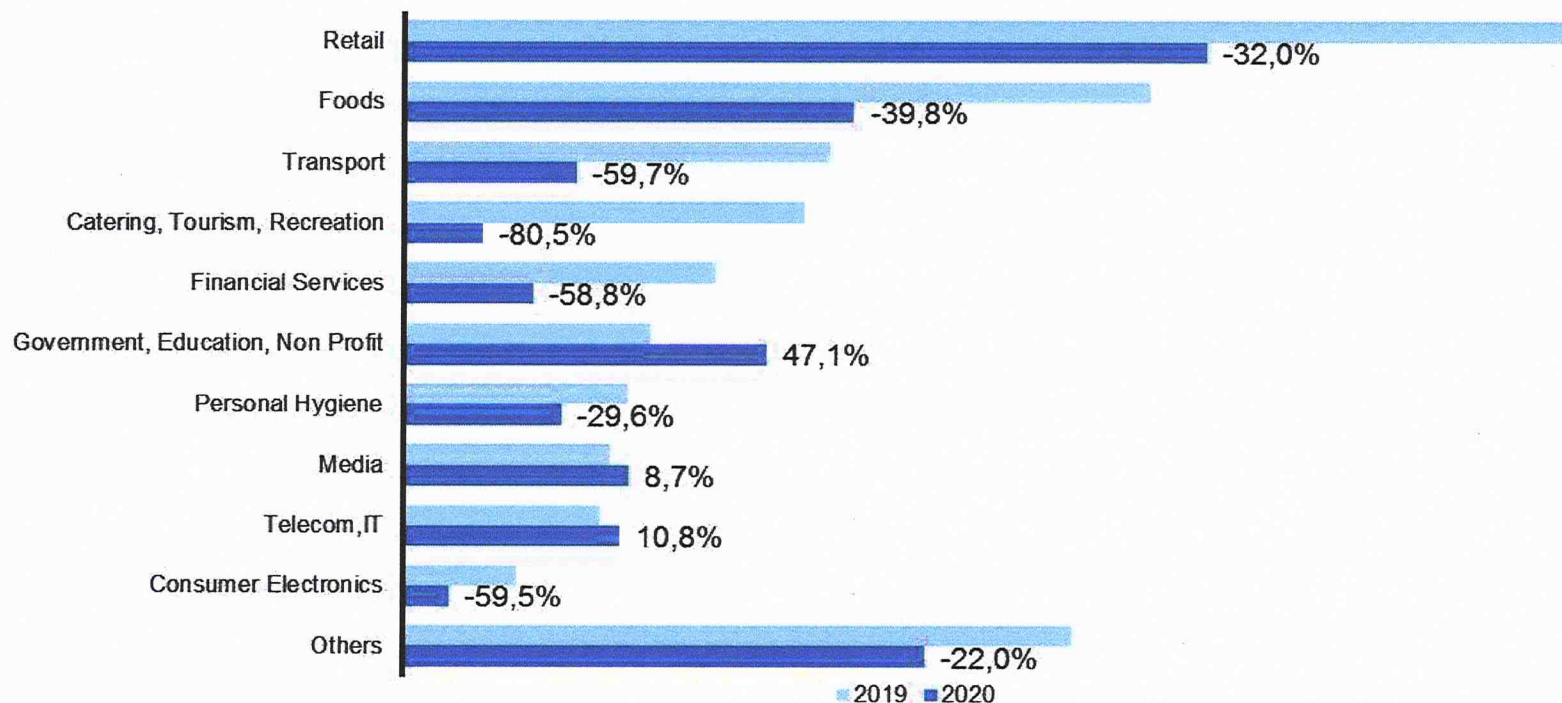

- **De bezettingsgraad van de industrie** was met 74%,2 in april 2020 lager dan dieptepunt in april 2009 (74,4%) en ruim lager dan in januari 2020 (82,7%). De daling van april t.o.v. januari 2020 (-10,3%) is bovendien met grote afstand de grootste daling ooit gemeten binnen een kwartaal. De productiedaling in de dienstensector was nog groter: -15,2%-punt (van 78,3% naar 66,4%). Bron: CBS, 29 april ([link](#))

Actuele onderzoeken (III) – Daling advertentieuitgaven vanwege negatieve verwachtingen behalve bij de overheid

Advertentieuitgaven (van Nielsen) in miljoenen euro's vergelijking 2019 en weken coronauitbraak 2020 (data tot 7 mei). 7 uit 10 categorieën dalen.

Actuele onderzoeken (IV) - initiële afname vervoer en nu weer een geleidelijke toename

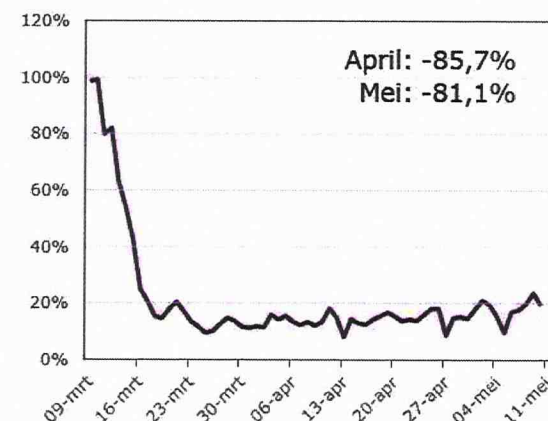
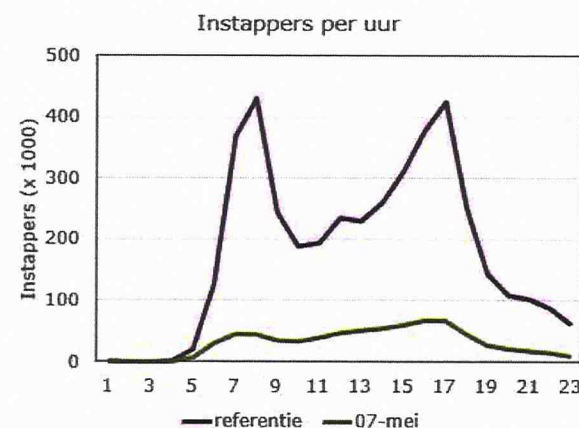
Wegennet: **Autoverkeer met 29% afgenomen** (was 41% op het dieptepunt) en vrachtverkeer bijna terug op het oude niveau (was 5% minder).

OV: **Gebruik OV met 83 % afgenomen** (was 86%). Op vrijdag 8 mei is het hoogste aantal check-ins geregistreerd sinds 23 april en lag het gebruik rond de 20% t.o.v. 2019.

Reisgedrag: Het aantal **verplaatsingen naar kantoor is gedaald** met 35% (was bijna 60%). De hoeveelheid rondjes doen (fiets en lopen) is met 40% gestegen (was 60%).

Luchtvaart: Passagiersvluchten naar en vanaf Schiphol dalen met 55% in maart; in april en mei ligt het aantal vluchten 85-90% lager per dag. In de laatste weken is er **nauwelijks sprake van een stijging van het aantal vluchten**.

Openbaar vervoer

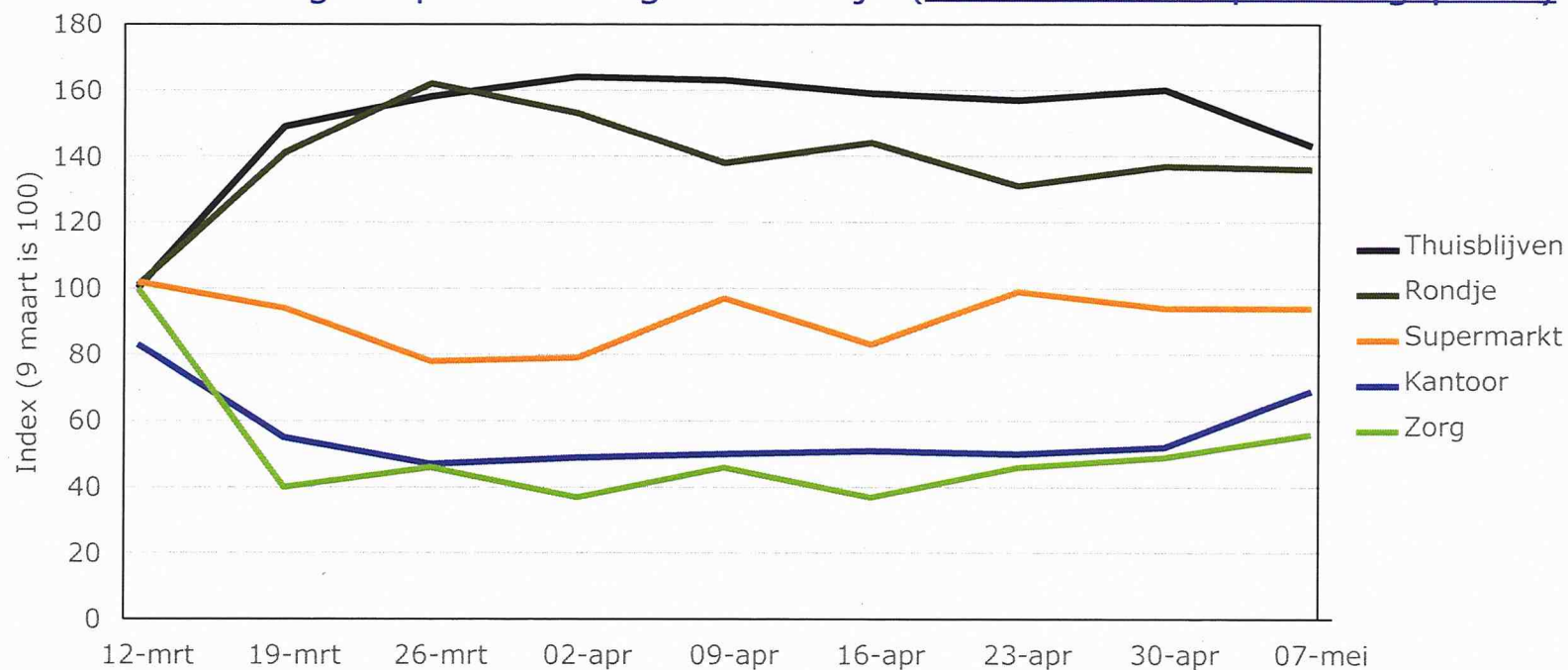

Actuele onderzoeken (IV) - forse afname verplaatsingen

Bewegingen op basis van locatiedata van google (tot 9 mei):

- Retail en recreatie (bijv. winkelcentra en cafés) -35%
- Boodschappen en drogisterij +2%
- Plaatsen van vervoer (bijv. stations) -39%
- Naar het werk -8%

Bestemmingen op donderdagen over tijd ([Nederlands Verplaatsingspanel](#))

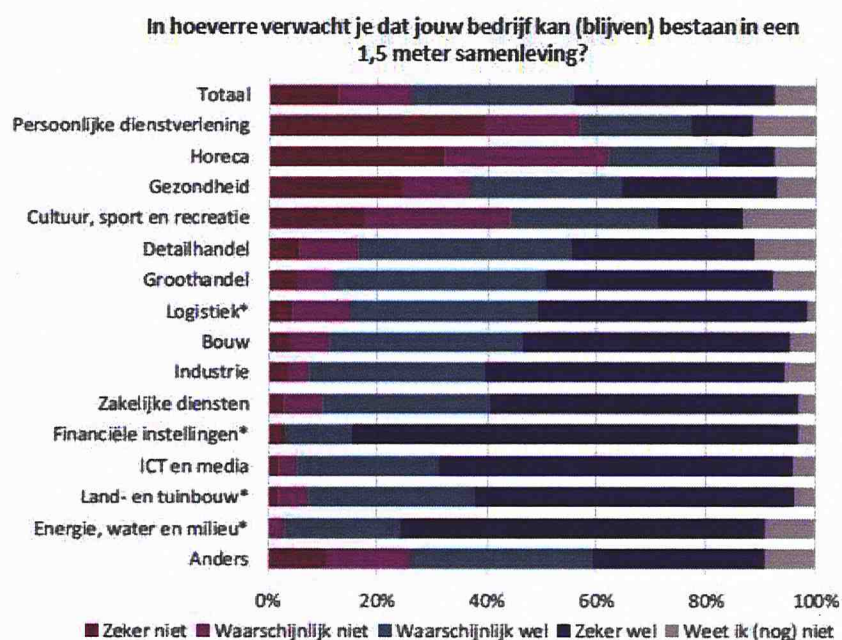

18-5-2020

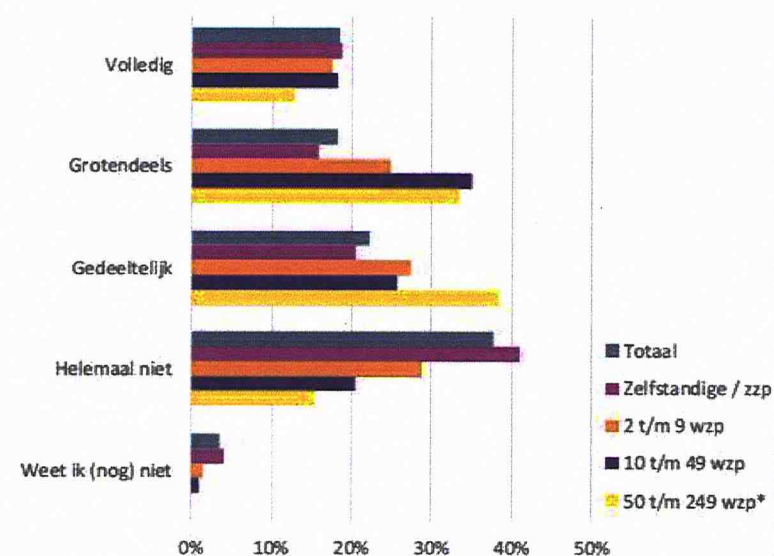

Actuele onderzoeken (V) – KvK flitspeiling

1,5m samenleving: 1/4 ondernemers denkt niet te kunnen bestaan en 2/5 hieraan aangepast

In hoeverre heb je jouw bedrijf op dit moment al ingericht of aangepast aan de 1,5 meter samenleving?

In hoeverre heb je jouw bedrijf op dit moment al ingericht of aangepast aan de 1,5 meter samenleving?
Basis: alle deelnemers aan Flitspeiling 3 (n=5.793)

Recente onderzoeken (I) - Forse klap verwacht in diverse sectoren; o.a. landbouw, horeca, dienstensector (incl. verhuur) en cultuur

2020	CEP	CPB-scenario			
		1	2	3	4
Toegevoegde waarde (%)					
A-U Alle economische activiteiten (BBP)	1,50	-1,25	-5,00	-7,75	-7,25
		Mutatie t.o.v. CEP, sectorraming Panteia			
A-U Alle economische activiteiten	1,50	-1,25	-5,00	-7,75	-7,25
A landbouw, bosbouw en visserij	1,00	-4,25	-8,75	-13,75	-15,25
B delfstoffenwinning	-11,50	-12,75	-12,25	-12,25	-11,50
C industrie	1,50	-3,25	-6,50	-10,25	-12,00
D-E nutsbedrijven	-0,25	-0,25	-1,00	-1,00	-4,50
F bouw	-2,25	-2,25	-3,75	-6,25	-7,75
G-I handel, vervoer en horeca	2,00	-3,25	-11,00	-14,75	-12,75
J informatie en communicatie	3,00	3,00	3,00	2,50	0,00
K financiële dienstverlening	-1,75	-2,00	-2,75	-9,00	-10,25
L verhuur en handel van onroerend goed	2,25	2,25	-0,50	-3,00	-3,00
M-N zakelijke diensten	2,00	-2,00	-9,75	-13,25	-11,00
O-P overheid	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Q zorg	3,75	2,25	3,75	3,75	3,75
R-U cultuur, recreatie en overige diensten	1,75	-11,25	-29,75	-31,75	-26,25

Bron: Panteia/CPB

Recente onderzoeken (II)

Terugval woningmarkt verwacht in tweede kwartaal

- **Realisaties nog positief over 2020K1** (NVM-cijfers en Kadaster/CBS): stabilisatie verkopen en stijgende huizenprijzen
- **Investerings in vastgoedbeleggingen in NL zijn in maart met 52% gedaald j-o-j.** Dit heeft vermoedelijk een neerwaarts effect op de huizenprijzen. Bron: Cushman & Wakefield ([link](#))
- **Vooruitzichten voor 2020K2 zijn negatief:**
 - De verkopen tussen 23 maart en 12 april zijn volgens gegevens van makelaars **gedaald met 43% j-o-j.** Bron: vastgoedadviseur Colliers International ([link](#))
 - Dit komt goed overeen met de schattingen in onderstaande tabel vanaf scenario 3 en 4.
- **Transacties komen dus vrijwel zeker flink in de min, huizenprijzen onzeker.** Zie eerste schattingen MinFin per CPB-scenario:

CPB-scenario	Huizenprijzen basispad tm 2021	Omslag door schok	Huizenprijzen na schok	Hh met restschuld (nu 4%), tot 2021K4	Omslag transacties door schok
3 maanden (s1)	12,0%	-1,3%	10,7%	2%	-4,7%***
6 maanden (s3)	12,0%	-17,8%	-5,8%	6%	-43,9%
12 maanden (s4)	12,0%	-27,4%	-15,4%	13%	-57,4%

Bron: FIN en restschuldschattingen DNB

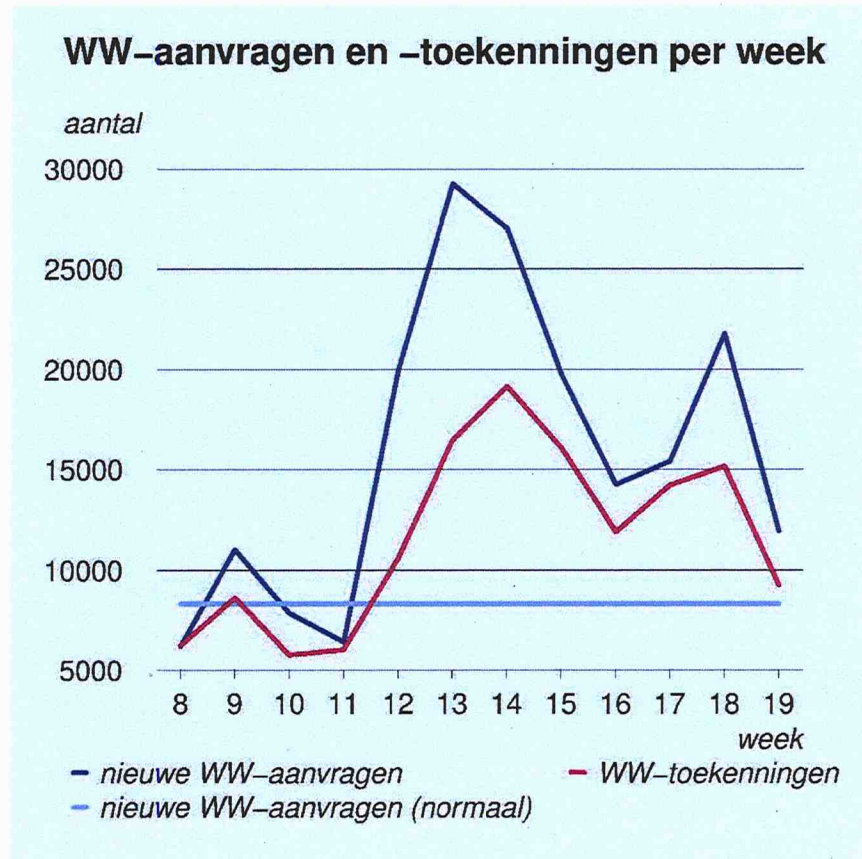
Arbeidsmarkt (I) – Ramingen werkloosheid

		CPB Scenario				Europese Commissie
		I	II	III	IV	Spring Forecast
Werkloosheid (% beroepsbevolking)	2020	4,0	4,2	6,3	6,1	5,9
	2021	4,5	5,3	8,4	9,4	5,3

- Volgens de scenarioanalyse van het [CPB](#) loopt de werkloosheid in **2020 op tot 4% of 6,1%**, afhankelijk van de duur van de contactbeperkingen en de diepte van de economische doorwerking. De werkloosheid loopt verder op in **2021 (4,5% tot 9,4%)**.
- Volgens de [spring forecast](#) van de Europese Commissie **ligt de Nederlandse werkloosheid onder die van de Eurozone** (9,6% in 2020 en 8,6% in 2021).
- Deze raming ligt wat betreft de werkloosheid in 2020 **tussen scenario II en III** van het CPB in, namelijk op 5,9%. In tegenstelling tot het CPB verwacht de Commissie **in 2021 een terugloop naar 5,3%**.

Arbeidsmarkt (II) – Piek voorbij, maar WW-instroom blijft hoog

- Het aantal **WW-aanvragen** schoot omhoog in W12 (de eerste week met coronamaatregelen) en **piekte in W13**. Na een daling volgde een tweede piek in W18.
- De WW-aanvragen vertalen zich **vertraagd door in WW-toekenningen**. De piek lag in W14 (220% hoger dan in W11).
- De aantallen lagen in W19 lager, deels vanwege een verkorte werkweek.

Arbeidsmarkt (III) – WW-aanvragen internationaal opgelopen

Land	Aantal en vergelijking met pre-coronacijfers
NL	Het aantal WW-aanvragen lag tijdens de piek in W13 (23 mrt – 29 mrt) op omstreeks 30.000 aanvragen, ongeveer drie keer hoger dan wat volgens het UWV normaal is , namelijk 8.300 aanvragen.
VS	In de week van 4 mei waren er bijna 3 miljoen werkloosheidsaanvragen. Normaalgesproken zijn er 300 tot 400 duizend aanvragen per week. In de piek van 2009 waren er 700 duizend.
Canada	In de eerste twee weken van april waren er ruim 2,1 miljoen nieuwe claims ingediend. Dat is gelijk aan het jaar '18-'19 .
Denemarken	Het aantal nieuwe WW-aanvragen was in W12 (16 – 23 mrt) 3,7 keer hoger dan het jaar daarvoor . In W14 (30 mrt – 5 apr) was dit 2,4 keer hoger.
Noorwegen	In 2020 waren er 365.800 aanvragen ingediend (stand medio april). Dat is aanzienlijk hoger dan in heel 2019 (160.500).
VK	Tussen 16 en 31 maart zijn er 950.000 aanvragen ingediend. Dat is 10 keer meer dan normaal .

Arbeidsmarkt (IV) – Sommige sectoren hard geraakt, daar werken vooral flexers

Tabel 1 Verwachte impact op sectorale werkgelegenheid in 2020

Verhuur en overige zakelijke diensten*	zeer grote krimp
Horeca	
Cultuur, sport en recreatie	
Luchtvaart	
Sierbouw	
Detailhandel non-food	grote krimp
Metaal en technologische industrie	
Overige dienstverlening**	
Autohandel	
Personenvervoer over land	
Specialistische zakelijke diensten***	gemiddelde krimp
Groothandel	
Bouwnijverheid	
Overige industrie****	
Goederenvervoer	
Logistieke diensten	
Chemische industrie	
Onderwijs	geen/kleine krimp
Detailhandel food	
Financiële instellingen	
Informatie en communicatie	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	
Verhuur van en handel in onroerend goed	
Energie, water en afval	
Fruit- en groenteteelt	
Gezondheids- en welzijnzorg	groei
Openbaar bestuur	
Post en koeriers	

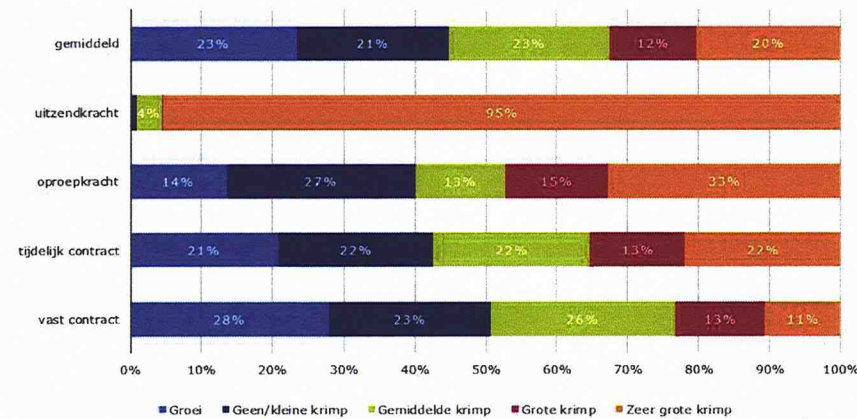
* betreft o.a. uitzendbureaus en reisbureaus.

** betreft o.a. persoonlijke dienstverlening (w.o. kappers en nagelstudio's) en levensbeschouwelijke en politieke organisaties.

*** betreft o.a. reclamebureaus, architecten en accountantskantoren.

**** betreft o.a. vervaardiging van diverse consumentengoederen (w.o. meubels) en reparatie/installatie machines en apparaten.

Figuur 2 Percentage werknemers naar arbeidsrelatie en impact door het coronavirus

De sectoren die het hardst geraakt worden **zijn ook de sectoren met de grootste stijging van WW-uitkeringen** in maart:

- de horeca en catering (+224%),
- bij uitzendbedrijven (+143%),
- in de cultuursector (+94%)

Hoewel de relatieve toename groot is, is de absolute toename beperkt. De instroom in de horeca bedraagt bijvoorbeeld 3.400.

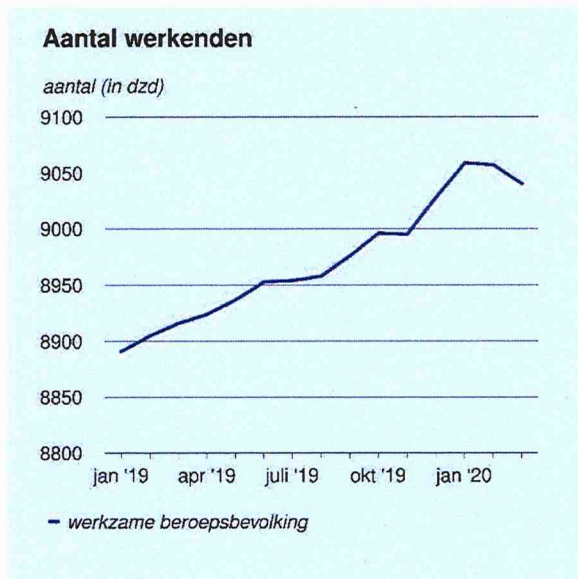

Arbeidsmarkt (V) – Ziektewet en verzuim

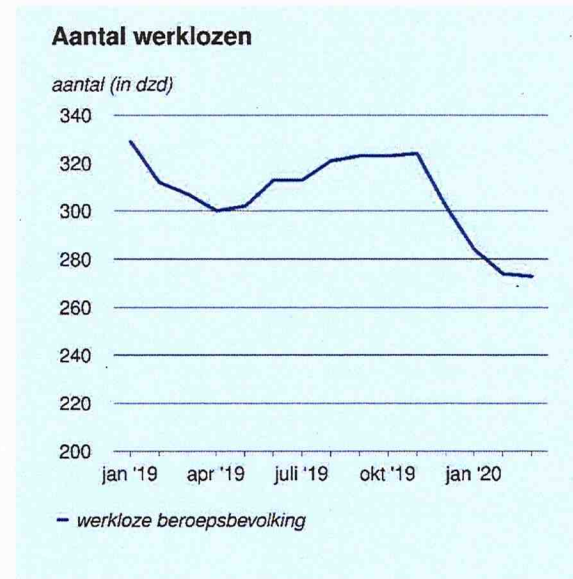
- Het aantal meldingen voor de ZiekteWet ligt na een stijging in W12 (16-22 mrt) **onder het gebruikelijke niveau.** (UWV)
- Het CBS meldt dat het ziekteverzuim van het eerste kwartaal van 2020 **met 5,2% op het hoogste niveau** sinds 2003 ligt.
- Door het ontbreken van een ergonomische werkplek heeft **24% van de thuiswerkers lichamelijke klachten**, blijkt uit een inventarisatie van R-GO.

Arbeidsmarkt (VI) – In maart daalt het aantal werkenden, maar aantal werklozen blijft stabiel

Het aantal werkenden is **licht gedaald**, omdat het aantal baanverliezers groter is dan het aantal baanvinders. Het is te verwachten dat het aantal baanverliezers verder gaat stijgen en dat het aantal baanvinders verder gaat dalen.

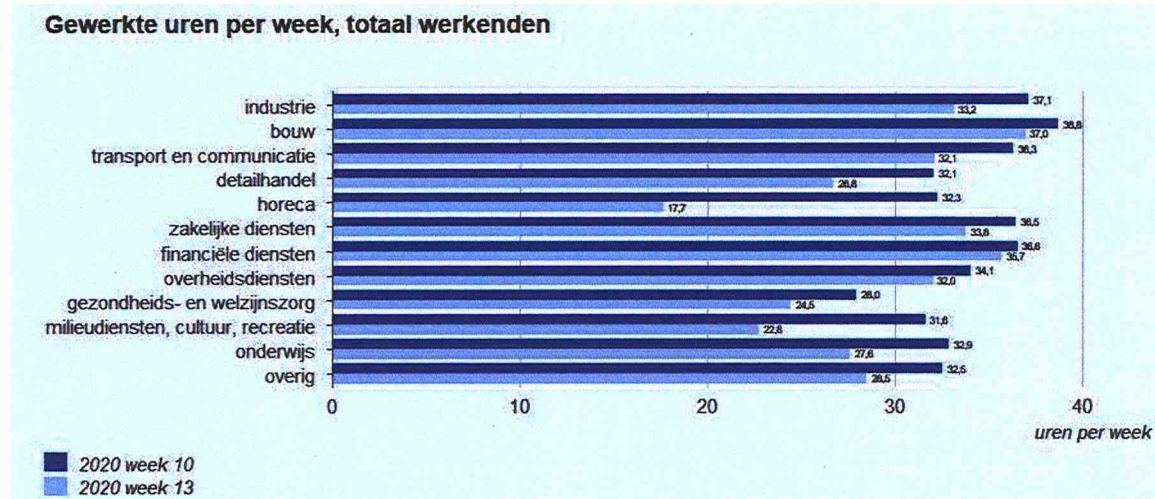
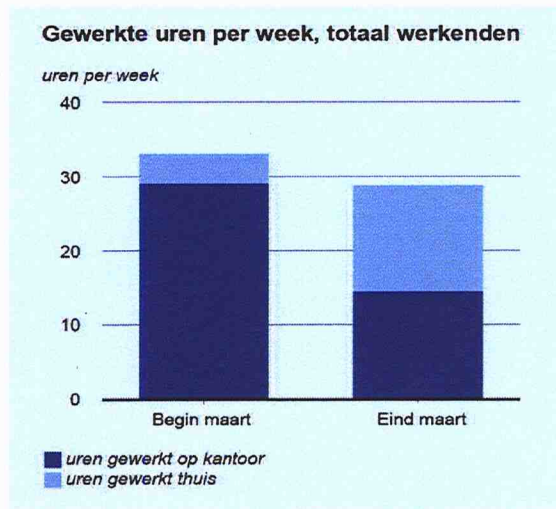
Het aantal werklozen is opvallend genoeg min of meer gelijk gebleven (daling van 1 duizend)*. Daarmee staat het **werkloosheidspercentage (2,9%) op een laagterecord**.

Bron: CBS.

Arbeidsmarkt (VII) - Forse daling gewerkte uren

Het **aantal gewerkte uren van werkenden daalde van 33,1 uur per week naar 28,8 uur per week (-13%)**. De daling bij zelfstandigen (-23%) was groter dan die bij werknemers (-11%).

De afname in gewerkte uren verschilt per sector. De **grootste dalingen** zijn te vinden in de sectoren **horeca** (-14,6 uur per week) en **milieudiensten, cultuur en recreatie** (-8,8 uur). Het aantal gewerkte uren in sommige sectoren blijft **relatief stabiel**, zoals bij de **financiële diensten** (-0,9 uur) en in de **bouw** (-1,8 uur).

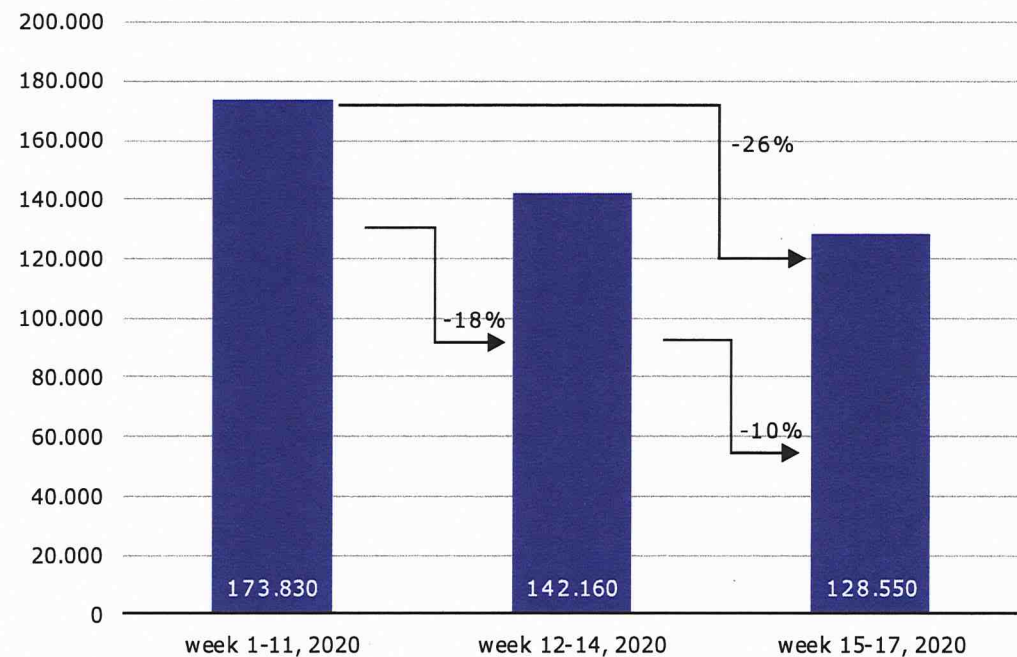
Bron: [Von Gaudecker e.a. \(2020\)](#), LISS-panel, N=2.918.

18-5-2020

Arbeidsmarkt (VIII) - Vacatures

- [UWV](#): Aantal vacatures op werk.nl is sinds half maart met **25% afgenomen**. In de ict-, bouw- en onderwijsberoepen is er sinds eind april een lichte stijging van het aantal vacatures zichtbaar. De dienstverlenende beroepen kennen de sterkste afname van het aantal vacatures; gevolgd door de commerciële en administratieve beroepen.
- Analyse van [Vacaturesite Indeed](#) (eigen cijfers): **begin april bijna kwart minder vacatures**, inmiddels (**begin mei**) een **derde minder vacatures**. Door de versoepelingen ziet Indeed wel een **lichte stijging bij een aantal sectoren**, bijv. kappers (+5%).
- [Consultancy.nl](#) meldt dan **35% van de HR-professionals** een vacaturestop heeft ingesteld.

Bron: UWV

Arbeidsmarkt (IX) - overzicht onderzoeken

Week 20

- [ABU](#) meldt dat voor de uitzendbranche tussen 23-03 en 19-04 **het aantal uren met 24% en de omzet met 17% daalde** t.o.v. dezelfde periode in 2019. De sterkste daling van het aantal gewerkte uren was in de technische sector (36%). [45.000](#) (17%) uitzendkrachten hebben hun baan verloren, 16.000 van deze krachten zijn herplaatst in cruciale beroepen.
- Het [CBS](#) meldt dat het aantal flexibele contracten in 2020K1 in een jaar tijd met ongeveer 102 duizend is gedaald. De afname is het grootst onder uitzendkrachten (39 duizend). De daling zette halverwege 2019 al in. Ten opzichte van 2019K4 hadden uitzendkrachten en tijdelijke werknemers zonder vaste uren vaker geen baan dan in diezelfde periode een jaar eerder.

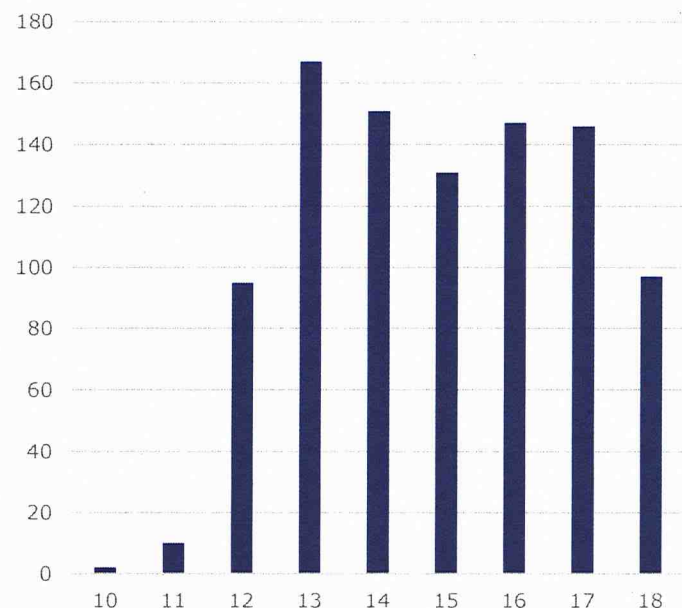
Eerder onderzoek

- Bedrijven krijgen tot nu toe nauwelijks boetes als zij hun werknemers niet goed beschermen tegen Corona op de werkvloer. Dit blijkt uit een [inventarisatie](#) van vakbond CNV. [ISZW](#) geeft aan dat sinds 2 maart er 500 meldingen zijn binnengekomen over maatregelen.
- [Motivaction](#) liet zien dat de baan zekerheid is afgenomen. 64% zegt zeker te zijn van zijn contract. Een week geleden was dat 72%.
- In april en mei zijn er door verschillende media ([NRC](#) en [Volkskrant](#)) enquêtes uitgevoerd onder enkele gemeentes. Het algemene beeld is dat gemeente **een stijging in het aantal bijstand aanvragen ervaren**. Belangrijke kanttekening hierbij is **dit beeld erg verschilt per gemeente**. Het beeld van een grote stijging in het aantal bijstandsaanvragen is waarschijnlijk alleen waar voor bepaalde (grotere) gemeenten. Dit beeld is niet representatief voor Nederland.

Arbeidsmarkt (X) - Werkomstandigheden

Aantal per week gemelde corona-
klachten bij ISZW

Bron: ISZW

18-5-2020

- In 2020 heeft ISZW t/m 1 mei **946** corona gerelateerde meldingen ontvangen, dit is **26%** van het totale aantal meldingen.
- ISZW is vanaf week 10 begonnen met het registreren van corona gerelateerde meldingen.
- **De helft** van de meldingen gaat over te **weinig afstand** kunnen houden op de werkvloer, gevolgd door onvoldoende hygiënische maatregelen.
- **27%** van de meldingen komt uit de **groot-en detailhandel**.
- 60% van de meldingen wordt onderzocht door ISZW.

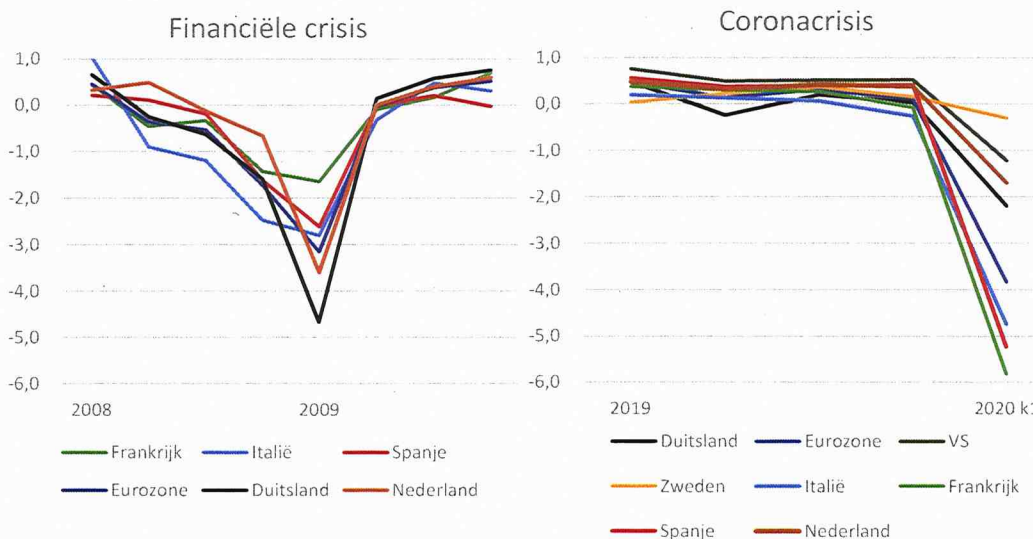

Kengetallen - Internationaal

- **De eerste cijfers voor het 1^e kwartaal zijn binnen, en voorspellen niet veel goeds voor het 2^e kwartaal.** Het negatieve effect van twee weken corona is zeer groot, en overtreft voor een aantal EU-landen al het effect van de financiële crash van 2008.
- **De lenteraming van de Commissie sluit aan bij dit beeld en voorspeld voor de EU een ongekende krimp van 7,4% in 2020.** In 2021 verwacht de EC een gedeeltelijk herstel, met 6,1% groei. De inhaalgroei berust op meerdere aannames, waaronder dat de pandemie onder controle blijft nadat de beperkende maatregelen versoepeld worden.

Lenteraming	Economische groei			EMU-saldo in % bbp			EMU-schuld in % bbp		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Eurozone	1,2	-7,7	6,3	-0,6	-8,5	-3,5	86	102,7	98,8
Nederland	1,8	-6,8	5	1,7	-6,3	-3,5	48,6	62,1	57,6
Duitsland	0,6	-6,5	5,9	1,4	-7	-1,5	59,8	75,6	71,8
Frankrijk	1,3	-8,2	7,4	-3	-9,9	-4	98,1	116,5	111,9
Italië	0,3	-9,5	6,5	-1,6	-11,1	-5,6	134,8	158,9	153,6
Spanje	2	-9,4	7	-2,8	-10,1	-6,7	95,5	115,6	113,7
Zweden	1,2	-6,1	4,3	0,5	-5,6	-2,2	35,1	42,6	42,5

Bron: Lenteraming EC

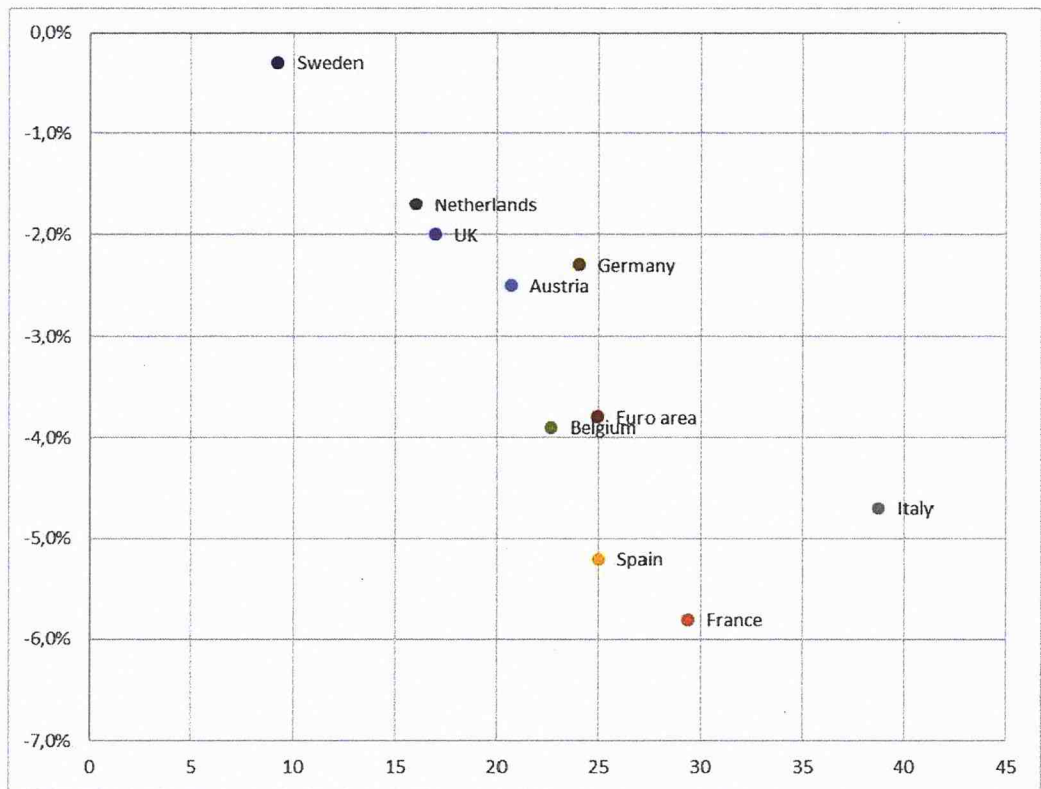
Bron: OESO

Kengetallen - Internationaal

- > **Verschillen in lockdownmaatregelen Europa zichtbaar in bbp-cijfers.** Er is een duidelijke relatie tussen de stringendheid van lockdownmaatregelen en de bbp-daling. Landen met een beperktere lockdown zoals Zweden (-0,3%), Nederland (-1,7%), het VK (-2%) en Duitsland (-2,2%) kennen een minder sterke daling dan landen met grotere beperkingen als Italië (-4,7%), Spanje (-5,2%) en Frankrijk (-5,8%).
- > **Werkloosheid VS blijft oplopen, terwijl werkloosheid vooral bij lagere inkomens neerslaat.** Afgelopen week vroegen 3 miljoen werknemers een werkloosheidsuitkering aan. De toename van de afgelopen weken is ongelijk verdeeld; 40% van de huishoudens met salaris onder de 40.000 dollar heeft een baan verloren (totale werkloosheid VS bedroeg in april bijna 15%).
- **Cijfers China laten licht herstel zien.** De industriële productie in China steeg weer met 3,9% in april na een daling van 13,5% in januari-februari. De detailhandelsverkoop krimpt nog steeds met (-7,5% in april) maar het tempo van de krimp neemt wel af in vergelijking met eerdere maanden (maart: -16,5%).

bbp-daling (k-o-k) eerste kwartaal 2020 (y-as) en gemiddelde dagelijkse stringendheid maatregelen gedurende eerste kwartaal 2020 volgens Oxford COVID-19 Government Response Tracker (x-as)

Uitgelicht – Internationaal – veel vergelijkbare maatregelen

Schematisch overzicht nationale maatregelen EU-27

Soort maatregel	EU LS die maatregel nemen	Achtergrond
Werktijdverkorting	NL , DUI, FRA, ITA, BEL, SPA, DK, ZWE, OOS, IER, LUX, VK, TSJ, HON, LIT, POL, SLK	
Uitstel fiscale en sociale betalingen (uitstel belastingen en premies ter bevordering liquiditeit ondernemers)	NL , DUI, FRA, ITA, BEL, SPA, DK, OOS, TSJ, GRI, MAL, POL, POR, SLV, SLK, ZWE, EST, LET, LUX, VK, BUL, FIN, IER, LIT, ROE, HON	VB: DUI ziet ook af van handhavingsmaatregelen en verzuimboetes en vergemakkelijkt aanpassen voorlopige belastingaanslagen
Garanties op bedrijfsleningen	Bijna alle EU LS	VB: DUI heeft via staatsbank KfW een operatie van 600 miljard aangekondigd ter garantie van leningen aan bedrijven en ongelimiteerde liquiditeitssteun
Inkomensondersteuning ZZP & MKB	NL , BEL, SPA, ITA, IER, FIN, MAL, POR, TSJ, VK, DK, DUI, FRA, ZWE, POL, LUX, SLV, SLK, OOS	POR – voor de werknemers die thuis moeten blijven voor de kinderen en niet kunnen telewerken.
Ondersteuning parttimers	ZWE, OOS, DK	
Tegemoetkomingen Ziekteverzuim	IER, SPA, ZWE, DK, VK, EST, LET, SLV	EST - eerste 3 dagen SLV – alleen voor COVID-19 patienten
Fonds ter compensatie geannuleerde evenementen	DK, SPA, EST, ZWE	
Flexibiliteit in overheidscontracten	FRA, BEL	
Ondersteuning exportbedrijven	ITA, DK, FRA, ZWE, POL, VK, LUX, KRO, OOS, SPA, <u>TSJ</u>	
Extra FDI screening		
Exit-strategie omringende landen algemeen	BEL, DUI, FRA, ITA, VK, DK, LUX, OOS, SPA, ZWE, ZWI, LIT, TJE, POL, GRI, <u>CYP</u> , <u>SLV</u> , <u>POR</u>	Europese landen hebben vergelijkbare maatregelen genomen, maar er zijn verschillen (striktheid; afdwingbaarheid; looptijd). Voorlopig bieden de exitstrategieën een diffuus totaalbeeld. Afvlakken van besmettingen geldt doorgaans als voorwaarde voor afschaling en testen, apps en mondkapjes zijn middelen die bij een exitstrategie worden overwogen.

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	123.000 aanvragen (W20, 11 mei – 18 mei) 119.000 aanvragen (W19, 4 mei – 10 mei) 117.500 aanvragen (W18, 27 apr – 3 mei)	Stand W19: 2 miljard euro aan voorschotten verstrekt. Hierbij hoort een totale aangevraagde subsidie van 7,7 miljard euro.	De NOW-regeling is op maandag 6 april gestart. Het merendeel van de aanvragen (75.000) werd ingediend in de eerste vier dagen , te weten op 6 april (38.000), 7 april (18.500), 8 april (10.500) en 9 april (8.000). Het aantal aanvragen per week neemt af. Aan het einde van de eerste week waren er 81.500 aanvragen ingediend. In de tweede en derde week werden er ongeveer 2.000 aanvragen per dag ingediend. In de vierde week bedroeg dit aantal ongeveer 1.000. Er zijn tot nu toe ongeveer 7.900 afwijzingen .
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	197.000 aanvragen (13 mei) 146.000 aanvragen (6 mei)* 108.500 aanvragen (29 apr)*		Het totale aantal aanvragen voor de Tozo wordt geschat op ongeveer 347.000. De schatting komt iets lager uit dan vorige week, vanwege een meer precieze en betrouwbare manier van schatten (gestratificeerde schatting). De schatting is gebaseerd op een inventarisatie onder ongeveer 150 gemeenten verspreid over het land (zie de aantallen links). Uit gegevens van 63 gemeenten blijkt dat het overgrote deel van de aanvragen in deze gemeenten inkomensondersteuning beslaat (91,5%). Het is onbekend of deze verhouding ook geldt voor andere gemeenten. Bovendien geven sommige gemeenten aan pas recent gestart te zijn met bedrijfskredieten.
Compensatieregeling (TOGS), totaal aantallen	Aantal aanvragen 180.265 Toegekende aanvragen 168.199 Aanvragen in behandeling 12.046 Aanvragen afgewezen 20 (10 mei)	Uitbetaald: 672.796.000 euro (10 mei)	Op 13 april stond de teller al op 90.000, op 16 april op 110.000. Het grootste aantal aanvragen komt van restaurants, haarverzorging en andere eetgelegenheden.

18-5-2020 * Dit zijn conceptcijfers. Gemeenten rapporteren doorgaans totalen op de peildatum, waardoor tussentijdse aantallen minder betrouwbaar zijn.

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
De schuldhulpverlening	Verzoeken tot toelating WSNP 275 (Feb '20) 201 (Ma '20) 146 (April 20)	Dwangakkoorden 191 (Feb'20) 181 (Ma'20)	Toelating WSNP en aantal dwangakkoorden stagneert, omdat de rechtbanken alleen urgente gevallen behandelen. Wanneer dit wordt opgeheven is de verwachting dat het aantal gaat stijgen. Enquête NVVK: 16% van de gemeenten/instellingen schuldhulpverlening heeft een stijging van het aantal aanmeldingen schuldhulp, 44% een daling. Cijfers lastig te interpreteren. Komt mogelijk door wegvallen fysiek contact loketten maar ook effect van noodmaatregelen (NOW/TOZO).
Aanvragen voor ondersteuning uit het calamiteitenfonds Voedselbank Nederland	16 Aanvragen (7 mei)	Subsidieverstreking van € 4mil calamiteitenfonds	Voedselbanken NL: Vergeleken met eind 2019 zien voedselbanken een toename van ruim 5% . Dat betekent dat ze wekelijks 5000 meer mensen helpen . In totaal worden momenteel 93.000 mensen geholpen . Er zijn grote verschillen tussen voedselbanken. Enkele voedselbanken melden een groei van ver boven de 10%.
BMKB-C	Aantal bedrijven die 3 regelingen gebruiken: 3050 (12 mei)	497 miljoen (12 mei)	Cijfers NvB
BMKBL-C		95 miljoen (12 mei)	Cijfers NvB
GO-C		242 miljoen (12 mei)	Cijfers NvB
Qredits	5523 aanvragen tot uitstel van betaling (15 mei)	95% van de subsidie van € 4 miljoen is gebruikt	De meeste uitstelverzoeken zijn in de zorg, horeca en detailhandel. Van de 6000 ondernemers waar budget voor is hebben 4655 ondernemers in totaal op 7 mei (tot 24 april 4516, tot 17 april 4391, tot 3 april 4025 en week ervoor 3533) uitstel gevraagd. Het aantal aanvragen vlakkt af.
Regeling cultuursector			Volgt wanneer beschikbaar
Regeling landbouw (o.a. sierteelt)			Volgt wanneer beschikbaar

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen		Voortgang uitvoering/ knelpunten
Kinderopvang: Sinds 11 mei weer open Compensatieregeling eigen bijdrage kinderopvang	Vraag	De vraag naar de noodopvang was de afgelopen weken sterk toegenomen, van 5-10 % in de eerste weken, naar 10% - tot lokale uitschieters van 20.%. Dit was gegeven de capaciteit nog wel realiseerbaar. <u>De komende weken zal meer duidelijk worden over de effecten van de op 11 mei ingegane versoepelingen.</u>
	Aanbod	Er zijn op dit moment voldoende pedagogisch medewerkers beschikbaar. Waar locaties het vanwege de beperkte omvang niet redden, wordt – onder regie van de gemeente – opvang geclusterd. Ook de verwachte stijging lijkt met het huidige aanbod nog op te vangen. . <u>De komende weken zal meer duidelijk worden over de effecten van de op 11 mei ingegane versoepelingen.</u>
	Financiële houdbaarheid sector	Aantal opzeggingen - klein deel v.d. ouders – wisselde van enkele opzeggingen tot 50% meer dan normaal – had in de afgelopen periode contracten opgezegd. Niet betalende ouders: 1-5% niet-betalende ouders. Dit leek niet veel af te wijken van normale tijden. De compensatieregeling loopt door tijdens de periode van gedeeltelijke opening. Dit verkleint het risico dat ouders hun contracten opzeggen of de betaling storneren. <u>Compensatieregeling eigen bijdrage kinderopvang zal naar verwachting juni/juli worden uitbetaald (via SVB). Hier wordt aan gewerkt.</u>

Caribische delen van het Koninkrijk

	Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
	Aantal positief geteste mensen totaal (sinds gisteren)	2	2	2	16	101	77
	Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	0	0	0	1 (4)	1 (13)	2 (23)
	Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1 (2)	1 (4)	2 (16)
	Aantal patiënten overleden totaal (sinds gisteren)	0	0	0	1	3	15
	Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
	Beschikbaarheid zorgpersoneel						
	Beschikbaarheid hulpmiddelen						
	Testcapaciteit						
	Continuïteit acute zorg in de regio						
	Interinsulair patiëntenvervoer						

Caribische delen van het Koninkrijk

Economie	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten	Toelichting
Macro-economisch							+ Voorzichtige opstart lokale economieën op de ACS + 20-35% economische krimp verwacht voor de eilanden komende 3 maanden
Deviezen & liquiditeiten							+ Liquiditeitspositie ACS komende weken gewaarborgd + Zorgen over deviezenvoorraden middellange termijn
Bedrijven & particulieren							+ Directe economische schade a.g.v. wegvallen toerisme en lockdown maatregelen is groot + Verwachte werkloosheid ACS richting 40%
Kwetsbare groepen							+ Maatschappelijke organisaties op de eilanden maken sinds twee weken melding van grote aantallen personen die zich melden voor voedselsteun. + Verwachting is dat significante delen bevolking onder armoedegrens zakt komende weken + Vanuit BZK 16,5 miljoen beschikbaar gesteld voedselondersteuning ACS

kengetallen BES	Bonaire	Sint Eustatius	Saba
Aantal aanvragen onderstand corona-gerelateerd	10 totaal BES (nieuwe aanvragen week 19)		
Aantal kinderopvang cruciale beroepen	219	0	0
Aantal personen met loondervingsuitkering (totaal)	2912	252	180
Aantal aanvragen noodloket ondernemers	634 (434 betaald – 73 afgewezen)		
Aantal uitstel van belastingbetaling	579		
Aantal aanvragen BMKB en GO-regeling	0	0	0
Aantal aanvragen Qredits (uitstel van aflossing)	27	Volgt z.s.m.	Volgt z.s.m.

Caribische delen van het Koninkrijk

	Voedselzekerheid en utiliteiten	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten	Toelichting
	Voedselzekerheid							+ Zorgen over vermindering maritieme aanvoer korte termijn (met name Statia + Saba) voor voedselzekerheid
	Aanvoerlijnen							+ Vershraling aanbod producten op m.n. de Bovenwinden + Verminderde levering uit VS regio grote zorg m.n. vlees en verse producten (piek: juni – juli) + Zorgen over vermindering maritieme aanvoer komende weken (blanksailing)
	Nutsvoorzieningen							+ Zorgen over verslechterde liquiditeitspositie overheid-NVs + Leveringszekerheid Curaçao + Bonaire in gevaar a.g.v. liquiditeitstekort Curoil
	Brandstof							+ Leveringszekerheid brandstof in gevaar a.g.v. liquiditeitstekort bij Curoil

	Openbare orde en veiligheid	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten	Toelichting
	Handhaving maatregelen							+ Toenemende sociale ongehoorzaamheid van de maatregelen + Aanvullende militaire bijstand aangekomen op SXM
	Criminaliteit							+ Toename in relationeel geweld en diefstal uit bedrijfspanden ACS
	Grenstoezicht							+ Bijstand aan KW draagt bij aan rustig beeld aan de grens ABC + Veel aandacht in de media over 'dreiging' richting Venezuela
	Migratie en opvang							+ Op Curaçao geen overeenkomst over de beoogde opvanglocatie bij aanlanding van ongedocumenteerden + Terugkeer van (illegale) migranten naar VEN, COL, DOMREP vanuit BES en Aruba is lastig te organiseren

N.B.: de Landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn primair zelf verantwoordelijk voor de te nemen (mitigerende) maatregelen in het kader van COVID-19.

Maatschappelijk effect

Maatschappelijke ontwikkelingen	Huidig
Draagvlak voor maatregelen in de samenleving	- Stapsgewijze implementatie van nieuwe normaal kan leiden tot sterke gevoelens van ongelijkheid (beschermingsmiddelen, bewegingsvrijheid en gebruik OV, economische ontplooiing). De "georganiseerde ongelijkheid" leidt tot tegenstellingen in de maatschappij: wel/niet naar het werk; wel/niet inzet van beschermingsmiddelen, wel/niet ondernemen. De toenemende ongelijkheid onder burgers en bedrijven ten aanzien van werkloosheid, financiële steun (verkrijgen kredieten, steunpakketten), veilige publieke omgeving en werkomgeving (beschermingsmiddelen, testen), gebrek onderwijs aan kwetsbare scholieren, leidt tot onrust. - Stapsgewijze opening van de maatschappij leidt tot 'georganiseerde ongelijkheid', ofwel tegenstellingen in de maatschappij over het al dan niet naar werk mogen, ondernemen of beschermingsmiddelen gebruiken. Dit komt terug in de gemengde reacties: branches die snel heropend worden (contactberoepen, musea, e.d.) reageren opgelucht, terwijl anderen (campings en vakantieparken, fitnesscentra) teleurgesteld spreken van 'willekeur'. - Het aanpassen van maatregelen in contradictie met eerdere uitspraken – bijvoorbeeld aangaande mondkapjes in het OV – houden druk op de geloofwaardigheid van experts en regering. Wanneer de aangekondigde testcapaciteit niet tijdig op niveau is schaadt dat de geloofwaardigheid van de regering. - Behoeftte aan langere termijnperspectief en weinig zichtbare strategie leiden ook tot extra druk op de geloofwaardigheid.
Opvolging: Houden mensen zich aan de maatregelen?	- Vergeleken met een paar weken geleden nemen burgers het minder nauw met maatregelen. In winkelcentra is het een stuk drukker dan enkele weken terug. - Door de stapsgewijze overgang naar het nieuwe normaal en de heropening van winkels en lokale contactberoepen zal drukte in de openbare ruimte toenemen.
Handhaafbaarheid	- Aandacht voor groepen die maatregelen niet naleven. - Door langere duur van maatregelen kan, bij afname bereidheid tot opvolging, meer druk komen op handhaving. - De stapsgewijze overgang naar het nieuwe normaal en de heropening van winkels en lokale contactberoepen zal kan leiden tot meer druk op handhaving.
Signalen van maatschappelijke onrust/OOV-problemen	- In week van 25 mei (2 weken na de versoepelingen) wordt duidelijk wat de effecten op de besmettingsgraad zijn. Valt dit negatief uit is er een risico op backlash op de timing van het politieke besluit tot versoepeling. - Ook in Nederland zou de antilockdownbeweging gekaapt kunnen worden door extremisten, met (mogelijk) radicalisering van de protesten tot gevolg. - Aanhoudende berichten over tekort aan persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) in frontlinie-beroepen - De opstelling van sommige sportscholen en strandtenten ondergraaft het beleid van het kabinet, de gemeente en de veiligheidsregio's, maar kan elders in de samenleving op enige sympathie rekenen.
Impact van maatregelen op de samenleving	- De economieën van het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn (in veel grotere mate dan Nederland) afhankelijk van toerisme. Hierdoor zijn zij niet alleen onevenredig hard getroffen door de maatregelen maar ook afhankelijk van de besluiten van andere landen tot versoepeling voor het herstarten van de economie. - Groeiend besef van nieuwe realiteit over 1.5m-samenleving en zorgen over negatieve sociaal-maatschappelijke en economische vooruitzichten. Er lijkt steeds grotere behoefte aan toekomstperspectief. - Bewaren van afstand mogelijk complexer na stapsgewijze heropening, de stapsgewijze overgang naar het nieuwe normaal en de heropening van winkels en lokale contactberoepen zal drukte in de openbare ruimte mogelijk toenemen. - Hernieuwde aandacht voor sterk oplopende achterstanden reguliere zorg leidend tot additionele sterfgevallen (schaduwcrisis). - Hernieuwde aandacht voor sterk oplopende achterstanden rechtspraak
Sociale-psychologische impact	- Aantal Nederlanders dat persoonlijk geraakt wordt door COVID-19 neemt toe. - Frontliniersonpersoneel kan te maken krijgen met overbelasting en traumatische ervaringen, wat kan leiden tot burn-outs en PTSS, zeker als door de grote inhaalslag die gemaakt moet worden in de zorg er geen tijd is voor rust en herstel. - De versoepeling van maatregelen voor bepaalde groepen (jongeren) vergroot gevoelens van ongelijkheid en doet een extra beroep op mentale weerbaarheid van kwetsbare groepen die niet onder versoepeling vallen. - Ongerustheid en soms angst onder deel leerkrachten en ouders rondom openen scholen/opvang.
Hoe wordt totaalpakket maatregelen ervaren en waar zitten knelpunten?	- Economische steunmaatregelen nemen in belang toe (wie krijgt wel steun, wie niet, hoe lang, hoe veel). Horeca en cultuursector voelen zich hierin achtergesteld. [REDACTED] - versoepelen of verenigen van maatregelen in Europese landen kan druk zetten op discussie over duur en omvang van Nederlandse maatregelen. - Wankel evenwicht verlengen maatregelen of juist versoepelen: risico op groeiende ontevredenheid samenleving en afname draagvlak versus situatie waarin burgers grenzen van maatregelen verder gaan opzoeken bij te grote versoepeling. (Internationale) wetenschappelijke discussie over COVID-19 zal voortduren, binnenlandse en buitenlandse kritiek op gevoerd crisisbeleid zal niet verdwijnen.
Signalen van neveneffecten van de maatregelen	- Aanhoudende zorgen over diverse schaduwcrises (economie, zorg, onderwijs) - Aanhoudende angst dat verdringing in de gezondheidszorg zal leiden tot sterfgevallen die niet veroorzaakt zijn door COVID-19.

Maatschappelijk effect (vervolg)

Internationaal	Was	Huidig	Toelichting aandachtspunten
Rode draad van besluiten van landen/internationale instanties	11.1	11.1	
Impact van maatregelen en adviezen Nederland op andere landen	Zeker stellen repatriëring, medisch transport en goederenvervoer bij maatregelen vliegverkeer.	- In afwegingskader vliegverboden wordt dit geborgd en is aandacht voor actief vooraf informeren landen waarvoor vliegverboden gelden. - Kamerbrief maatregelen vliegverkeer 9/4 zoekt aansluiting met Europees vliegverbod (tot 15/5). - Communicatie ingezet om toerisme naar NL te voorkomen. In nauw overleg met buurlanden. - Ministeries stemmen communicatie over derde landen met BZ af.	- Maatregelen in meeste EU-landen gelijkgetrokken; bijvoorbeeld door sluiting scholen (22 LS), sluiting van openbare gelegenheden, zoals restaurants/café's (23 LS) en inperking bewegingsvrijheid. - Beeldvorming internationaal: NL heeft zich gecommitteerd aan het helpen van andere LS, inclusief bereidheid extra geld ter beschikking te stellen om directe effecten pandemie het hoofd te bieden: Europees steunpakket 9/4
Impact van maatregelen en adviezen andere landen op Nederland	- Sluiting grenzen en vliegverboden in veel landen bemoeilijken terugkeer gestrande NL reizigers. - Nauw overleg met BEL en DUI over grensoverschrijdende kwesties en grensproblematiek.	Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland overeengekomen en in uitvoering. 25.000 personen ingeschreven. 33 repatriëringvluchten uitgevoerd met ongeveer 6700 NL'ers en 1500 EU-burgers aan boord. Postennetwerk actief betrokken bij mogelijk maken repatriëring.	
Benodigde internationale inzet en steun	- Noodzaak van levering van medische apparatuur en hulpmiddelen - Het aantal steunverzoeken van 3e landen aan NL v.w.b. de levering van medische goederen neemt gestaag toe.	- Postennetwerk wordt ingezet bij faciliteren internationale aankopen. - Steunverzoeken op haalbaarheid qua goederen, gebruik/inzet in NL en politieke opportuniteit worden beoordeeld. Taakgroep NCTV, VWS, BZ, MinDef, LOCC, ICJ werd opgezet.	
Geopolitieke ontwikkelingen die van invloed zijn	- Europese samenwerking aanpak Corona Crisis relevant voor Economische pijler in NL (discussies vijfhoek). - Impact COVID crisis op Internationale Handel.	- BZ coördineert voorbereiding dossiers Europese vergaderingen en levert input voor project Fin/Ec maatregelen. - Ontwikkelingen Internationale Handel worden gemonitord door BZ en dienen als input voor project Fin/Ec maatregelen.	

Maatschappelijk effect (vervolg)

Communicatie en media		Toelichting aandachtspunten
Draagvlak voor narratief	• Uit flitspeiling komt naar voren dat er afnemend begrip is voor de maatregelen van de overheid. Er is vertrouwen in de informatievoorziening vanuit de overheid. • Onderzoeksbureau Motivaction: De angst voor het virus neemt af en de zorgen over de economie groeien. Steeds minder mensen geven de prioriteit aan gezondheid als zij dit afwegen tegen de economie, maar een goede gezondheidszorg noemt verreweg de grootste groep (82 procent) nog altijd de belangrijkste waarde voor de manier waarop Nederland met de pandemie omgaat.	
Mediabeeld: welk frame is prominent? Welke gamechangers?	• Het is <i>the day after</i> van de eerste reeks versoepelingen, waarbij gesproken wordt over 'bijna een feestdag' op scholen en 'stralende gezichten en opluchting'. Media blikken terug op hoe het 'nieuwe normaal' verliep op basisscholen, bij contactberoepen als de kapper en bij sportverenigingen. De eerste schooldag is volgens veel basisscholen, betrokkenen en schoolbesturen goed verlopen, al wordt de 1,5 meter regel door leerkrachten vaak als lastig ervaren. • De vrees voor een tweede golf wordt ook belicht nu er nieuwe uitbraken zijn in Zuid Korea, China en Duitsland. en 'pieken en dalen'). • Er is wederom veel aandacht voor het verdwijnen van de ontslagboete in het tweede steunpakket dat eind deze week of volgende week verwacht wordt. Vakbonden FNV en CNV zijn tegen het schrappen van de ontslagboete. Verschillende media noemen het nieuwe steunpakket 'een politiek vraagstuk' en stellen dat 'de roep om maatwerk groeit'. Verder bereiden bedrijven zich voor op grote ontslagrondes. De evenementen- en reisbranche hebben wederom een oproep gedaan voor steun. • Branches kijken vooruit naar hoe de anderhalvemetersamenleving er straks uit zal zien. Zo heeft Koninklijke Horeca Nederland richtlijnen opgesteld waar kroegen en restaurants aan moeten voldoen als ze op 1 juni weer opengaan. Hierbij kunnen er straks maximaal vier mensen aan een tafel of aan de bar zitten, moeten gasten bij binnenkomst hun handen wassen, wordt er een controlegesprek uitgevoerd en wordt alles grondig schoongemaakt. • Daarnaast blijkt uit onderzoek van Maurice de Hond dat 20 procent van de overgebruikers bij verdere versoepeling van de lockdown geen gebruik meer zal maken van het ov en kiest men voor de eigen auto of de fiets. De RAI Vereniging is niet blij met de resultaten en vreest voor lange files als meer mensen met de auto gaan. Minister Van Nieuwenhuizen roept werkgevers op mensen ook na corona meer thuis te laten werken. • Agenten worden in coronatijd vaker geconfronteerd met agressie en geweld. Dat komt o.a. doordat agenten vaker op overlastmeldingen moeten afgaan. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om 'coronaspuigers'.	
Signalen van desinformatie 18-5-2020		

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Departementaal vertrouwelijk
Situatiebeeld en Duiding COVID-19 (nr. 39)

Kerneenheid
Analyse

18 mei 2020 - geactualiseerd tot 16.00 uur

Kantelpunten die tot maatschappelijke onrust kunnen leiden

- In Nederland concentreert de oversterfte zich bij sommige etnische minderheden en arbeidsmigranten, [redacted] 11.1
- De opstelling van sommige sportscholen en strandtenten ondergraaft het beleid van het kabinet, de gemeente en de veiligheidsregio's, maar kan elders in de samenleving op enige sympathie rekenen. [redacted] 11.1

Actuele aandachtspunten

- De Nederlandse aanpak van COVID-19 lijkt redelijk goed te werken. De directe volksgezondheids crisis is bezworen en de economie heeft, in vergelijking met andere landen, iets minder harde klappen ontvangen, maar de gevolgschade van de COVID-crisis is groot en pas aan het eind van het kwartaal duidelijker in beeld. [redacted] 11.1
- Het lijkt erop dat de aangekondigde versoepelingen van een aantal strenge coronamaatregelen op 1 juni kunnen doorgaan. [redacted]
- Er is kritiek op het voorgenomen Nederlandse test- en contactonderzoek. Het zou te vrijblijvend en passief zijn.

SITUATIEBEELD

Maximaal controleren (volksgezondheid)

- Uit CBS-onderzoek naar oversterfte blijkt dat in de periode van 9 maart tot en met 10 mei bijna 9000 mensen meer zijn overleden dan normaal. Hoewel het vooral gaat om mensen die aan COVID-19 zijn overleden, hangt een deel van de sterfgevallen mogelijk samen met de gevolgen van de pandemie, zoals de overbelasting van de zorg of het midden van de zorg. Mensen met een migratieachtergrond (zowel westers als niet-westers) worden relatief zwaarder getroffen door COVID-19 dan autochtone Nederlanders. Een verklaring is mogelijk gelegen in het soort werk dat ze doen, omvang van het huishouden of het voorkomen van bepaalde risicofactoren voor COVID-19 in een etnische groep. De verschillen in Nederland zijn wel minder groot dan in andere westerse landen. Er is geen opvallend verschil geconstateerd tussen arm en rijk.
- Als de maatregelen om de volksgezondheid te beschermen langer duren, gaat dat ten koste van de algehele kwaliteit van leven. Dat stelt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in een advies aan het kabinet over een uitweg uit de coronacrisis. Het SCP ziet bij maatregelen die langer duren ook het risico van meer ongelijkheid, grotere verschillen in welvaart en onderwijsachterstanden groeien.
- Vanaf juni kunnen dagelijks maximaal 30.000 mensen getest worden. Alle besmette mensen worden binnen 24 uur gebeld door de GGD voor bron- en contactonderzoek. De GGD'en hebben hiervoor een gezamenlijk opschalingsplan gepresenteerd. Experts bekritiseren onder andere het vervallen van de meldplicht van verdachte gevallen voor artsen en vinden de quarantaine te vrijblijvend. Het plan is veel passiever dan in de landen om ons heen.
- Het AD bericht over de handel in medische mondkapjes. De markt wordt overspoeld door opportunistische handelaren en valse certificaten. Het gevolg is een overvloed aan medische maskers die niet veilig genoeg zijn voor de zorg, waar ze soms wel terecht komen. Het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven, dat zelf maskers test, keurde ongeveer 80% af. Dit voedt de zorgen over verpleeghuizen die niet alleen minder beschermingsmiddelen krijgen toebedeeld maar ook geen tijd en faciliteiten hebben om de maskers zelf te testen. Belangenorganisatie voor zorgpersoneel Nu'91 roept de overheid op dit beter te regelen.
- Goede doelen als KWF Kankerbestrijding, het Reumafonds, het Longfonds en Alzheimer Nederland maken zich grote zorgen over de gevolgen van COVID voor medisch wetenschappelijk onderzoek. Door het virus is de financiering van hun onderzoeken onder druk komen te staan.

Beeld sociale media

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

- Nog weinig reacties op nieuws dat tientallen Nederlanders zich vrijwillig willen laten besmetten om een vaccin te ontwikkelen. Enkelen noemen het dom en onverantwoord.
- Sommigen uiten verwijten naar de overheid omdat die miljoenen ondeugdelijke mondkapjes voor de zorg heeft gekocht. Ook zijn er vragen over het nut van het gebruik van niet-medische mondkapjes in het OV.
- Sceptici vinden dat we de maatregelen langer hadden moeten handhaven en niet hadden moeten versoepelen. Er had juist meer getest en ingedamd moeten worden om het virus uit te roeien.

Continuïteit vitale processen en samenleving

- Kabinet en onderwijsinstellingen maken afspraken opdat studenten zo min mogelijk in de spits reizen. Voor het nieuwe schooljaar wil het onderwijs met vervoerders regionale OV-oplossingen zoeken.
- Middelbare scholen mogen vanaf 2 juni weer open, maar door de anderhalvemeterregel wordt het klassikale onderwijs straks waarschijnlijk vooral een aanvulling op het online-onderwijs.

Beeld sociale media

- Er is op Twitter begrip voor ouders die hun kinderen nog niet naar school hebben laten gaan uit angst voor besmettingen. Daarnaast hebben anderen zorgen dat deze kinderen achterstanden oplopen.

Zorg voor kwetsbare groepen

- De daling van het aantal coronabesmettingen in verpleeghuizen is ingezet volgens Nienke Nieuwenhuizen, specialist ouderengeneeskunde en OMT lid.

Beeld sociale media

- Enige zorg over COVID-19-patiënten, ook jongeren, met milde klachten die soms wekenlang ziek zijn.

Financieel-economische stabiliteit

- De strandtenten bij Den Haag hebben de gemeente per brief laten weten dat ze voor een deel weer open gaan. Bij andere badplaatsen zou het wel toegestaan worden. Als de gemeente het alsnog verbiedt moeten ze de exploitanten maar bekeuren. Ook sommige zoals sportscholen willen versneld opengaan.
- De cultuurwethouders uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht waarschuwen in een opiniestuk in de Volkskrant dat het cultureel erfgoed onomkeerbaar dreigt te verdwijnen door de COVID-crisis. Jaarlijks besteden de steden 400 miljoen aan kunst en cultuur, maar ze beschikken over onvoldoende middelen om het verlies nu op te vangen. Ze willen dat het Rijk bijspringt, wat investeringen zou opleveren die ten gunste van de rest van Nederland komen.
- Ondanks de negatieve recordcijfers die het CBS deze week presenteerde lijkt de intelligente *lockdown* te werken. De Nederlandse economie is in het eerste kwartaal veel minder snel gekrompen dan in omringende landen. Alleen Zweden, het land dat de minst strenge maatregelen nam, kent een kleinere krimp.
- Economen vrezen voor de effecten in het tweede kwartaal, want die omvatten ook de gevolgschade van de *lockdown*, zoals gebrek aan investeringen door ondernemers, ontslagen, verstoorde goederenketens in de industrie, moeizaam herstel van de export naar afzetmarkten in Europa die het moeilijk hebben.
- De tijdelijke Werkgroep Sociale Impact concludeert dat de coronacrisis grote gevolgen heeft voor jongeren, zzp-ers en flexwerkers en pleit bij het kabinet voor een verruiming van het kwijtscheldingsbeleid en een breed schuldenoffensief om te voorkomen dat problemen zich opstapelen.

Beeld sociale media

- Op sociale media roepen enkele tegenstanders van de *lockdown* op om de strandtenten te steunen, dat andere horeca ook hun zaken moeten openen en om een menselijk te schild te vormen als de politie wil handhaven.

Caribisch deel van het Koninkrijk

- Curaçao en Sint-Maarten zijn kwaad over de strenge voorwaarden die Nederland stelt aan miljoenenhulp om de economische gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Een besluit over die hulp, dat vrijdag zou vallen, is uitgesteld. Aruba is wel akkoord. Nederland eist onder andere concrete maatregelen rond salarissen van politici, ambtenaren en bestuurders van overheidsbedrijven, [REDACTED]

11.1

Internationale context

- In verschillende Duitse steden is dit weekend opnieuw geprotesteerd tegen de COVID-maatregelen. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
- Hoewel steeds meer Duitsers lijken te profiteren van de open grenzen met Nederland is het niet zo druk als voor de coronacrisis. Grote drukte wordt met Hemelvaartsdag verwacht, met name in Venlo en Roermond. De veiligheidsregio gaat extra maatregelen nemen.
- In Spanje wordt de mondkapjesplicht voor het OV uitgebreid tot de gehele openbare ruimte. De Spaanse overheid adviseert, anders dan in Nederland, mondkapjes van chirurgische kwaliteit te gebruiken.
- Keerde China zich eerder nog tegen soortgelijke oproepen, maandag gaf president Xi Jinping te kennen een alomvattend onderzoek naar de wereldwijde reactie op de Covid-19-pandemie onder leiding van de

11.1

Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) te ondersteunen, nadat het virus dat de ziekte veroorzaakt onder controle is gebracht. Xi's opmerkingen komen op een moment dat een resolutie van de EU en Australië steeds meer internationale steun krijgt.

Beeld sociale media

- Niet iedereen in Duitsland is enthousiast over de protesten. Demonstranten worden op sociale media afgeschilderd als 'covidiot's' die het virus juist kunnen verspreiden. Daarnaast bij enkelen zorgen dat extreemrechts zich mengt tussen de demonstranten.

Politiek en maatschappelijke onrust

- Een burgemeester geeft in een interview met Reformatorisch Dagblad aan dat "de doorgeslagen privacy wetgeving" extra doden heeft opgeleverd. Hij moest zijn informatie vergaren via semi-legale kanalen, en mocht eigenlijk niets zeggen over besmettingsgevallen terwijl iedereen er over sprak.

Beeld sociale media

- Mensen roepen op sociale media op om zich aan de regels te blijven houden. Sommigen vinden dat anderen zich niet altijd strikt aan de regels houden en vrezen een tweede golf.
- YouTube-kanaal 'Ongecensureerd' besteedt aandacht aan de anti-lockdown-demo van Pegida van afgelopen zaterdag in Den Haag (met 10 tot 20 man). Pegida-voorman Wagenveld stelt in een interview dat de overheid moet worden aangepakt in het beperken van de grondrechten. Het gaat dan om verplichten van mondkapjes in OV, afspreken met vrienden in eigen huis en het traceren van mensen met apps en verplicht reserveren in de horeca. Hij wil 'met makkelijke middelen' bewust de grenzen van de mogelijkheden opzoeken en eventuele boetes en rechtszaken uitlokken.
- Tevens zijn er op Facebook diverse pagina's (zoals 'Stop de lockdown', 'Stop de corona lockdown!', 'Onrecht TV', 'demonstratie van het volk!!!!!!') met tientallen tot meer dan duizend volgers waarop het anti-overheidssentiment en verzet tegen de lockdown-maatregelen sterk naar voren komt.
- Er is steun, ook van rechtspopulisten en complotdenkers, voor huisarts Elens die zijn patiënten een antimalaria geneesmiddel met een antibioticum en zink gaf, maar werd teruggefloten door de Inspectie Gezondheidszorg. Daarentegen zijn er ook enkelen die de huisarts een gevaarlijke charlatan vinden.

DUIDING

Oversterfte concentreert zich bij etnische minderheden en arbeidsmigranten

- De oversterfte concentreert zich in veel landen in bepaalde groepen van de samenleving, zoals armeren en minderheden. In Nederland gaat dit op voor sommige etnische minderheden en arbeidsmigranten, [REDACTED]

11.1

De Nederlandse aanpak (bescherming volksgezondheid én economie) lijkt beter te werken dan in omringende landen

- De Nederlandse COVID-aanpak lijkt te werken. De directe volksgezondheids crisis is bezworen en de economie heeft, in vergelijking met onze buurlanden, vooralsnog iets minder harde klappen ontvangen. Toch blijft deze economische achteruitgang van historische omvang. Desalniettemin, lijkt de Nederlandse overheid in haar beleid een evenwicht te hebben gevonden tussen bescherming van de volksgezondheid en de economie die op de langere termijn mogelijk beter houdbaar is dan die in veel andere landen.

Meer bereidheid om regels te overtreden

- De bereidheid om te protesteren en de samenscholingsregels te overtreden lijken toe nemen.
- De opstelling van sommige sportscholen en strandtenten ondergraaft het beleid, gemeente en veiligheidsregio's, maar kan elders in de samenleving op enige sympathie rekenen. Mocht deze opstelling van de strandtenten en sportscholen bredere navolging krijgen, dan kan dit voor onrust zorgen.

11.1

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

ICCb0519F

Verslag ICCB COVID-19

Dinsdag 19 mei 2020, 10.00u

Departementaal vertrouwelijk

NICTV

Agenda

1. Opening
2. Algemeen beeld
3. Thema Maximaal controleren
4. Thema Continuïteit vitale processen en samenleving
5. Thema Zorg voor kwetsbare personen
6. Thema Financieel economisch
7. Internationaal
8. Communicatie
9. Rondvraag en sluiting

1. Opening

•

2. Algemeen beeld

- Presentatie RIVM
- Dashboard (ter informatie)
- Omgevingsanalyse (NKC) <zie volgende sheets>

Actuele aandachtspunten S&D

- zie S&D

Omgevingsanalyse (1)

- Media melden dat de ministers vanavond bekend zullen maken dat **de versoepeling van de maatregelen doorgaat zoals gepland**. Ook wordt duidelijk hoe het kabinet een tweede piek wil voorkomen. Een aantal grote media stuurt in een pushbericht dat de horeca 1 juni om 12:00 open mag.
- Veel media besteden aandacht aan de oproep van 1600 Nederlandse zorgprofessionals en wetenschappers om te **werken aan een gezonde leefstijl**. De oproep gaat ook uit naar het kabinet, dat volgens de groep een gezonde leefstijl moet integreren in het coronabeleid en het een prioriteit moet maken.
- Siewert van der Lienden lanceert hulptroepen.nu om **'kwalitatief goede mondkapjes' niet alleen aan zorgprofessionals maar aan iedereen te leveren**. Gisteravond vertelde hij bij Op1 dat er verwarring bestaat over de levering van mondkapjes: ook de meest medisch veilige mondkapjes kunnen aan iedereen geleverd worden, waarom gebeurt dit niet?

Omgevingsanalyse (2)

- In het NRC is te lezen dat er nog geen bedrijf in Nederland is dat de basisstof voor mondkapjes (meltblown) kan maken en we 'achterin de rij staan voor zo'n machine'.
- Een aantal media melden dat Nederlanders **massaal last minute vakanties boeken** voor Hemelvaart en Pinksteren. Het gaat vooral om vakantiehuisjes en hotels, minder om campings.
- De VN waarschuwt regeringen alert te zijn op **schadeclaims vanwege coronabeleid**, voornamelijk van internationale investeerders. Advocatenkantoren zouden zich daarvoor al klaarmaken. Sommige deskundigen pleiten voor een moratorium op dergelijke claims.

3. Maximaal controleren (1/7)

Stapsgewijze verruiming – Stap 2a & 2b (NCTV) (bijlage presentatie)

- De voorzitter geeft een toelichting bij de voorliggende sheets en benadrukt het belang van teruggrijpen op de verschillende afgestemde stapsgewijze uitgangspunten.
- Reflectie op gevraagde besluiten bij sheet 5 en 6 in de meegezonden bijlage:
 - VWS en andere departementen benoemen de uitzondering op sportkantines: Wat is het verschil met horeca? VWS vraagt aandacht voor uitlegbaarheid. De voorzitter geeft aan dat de opening van verenigingskantines nog niet wenselijk is i.v.m. recreatieve doeleinden en de geslotenheid van de locaties voor handhaving. Verschillende departementen benadrukken nogmaals het belang van uitlegbaarheid van restaurants bij sportclubs omdat een aantal – juridisch gezien - onder horeca vallen en anderen niet.
 - Het besluit over (sport)verenigingskantines zal worden voorgelegd in het MCCb vandaag (19 mei).

11.1 10.2g

Maximaal controleren (2/7)

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- ICCb is akkoord met doorgeleiden van de gevraagde besluiten in sheet 5 en 6.
- T.a.v. verenigingskantines is het advies om hier nog de tijd voor te nemen. NCTV maakt A4 met plussen en minnen en neemt besproken input daarin mee.

Maximaal controleren (3/7)

- De voorzitter geeft toelichting bij het gevraagde besluit rondom vaststellen voorwaarden restaurants & cafés <sheet 7>
- Reflectie op gevraagde besluiten bij sheet 7:

- [Redacted text block]

11.1 10.2g

Maximaal controleren (4/7)

- De Voorzitter IAO geeft toelichting bij gevraagd besluit 'verplichting mondkapjes in het OV via Wp2000'.
- Reflectie op gevraagde besluiten bij sheet 8:
 - VWS vraagt of er is gesproken over wanneer het mondkapje opgezet moet worden. IenW geeft aan dat dit bij instappen is.
 - ICCb is akkoord met doorgeleiden naar MCCb

Maximaal controleren (5/7)

- De voorzitter geeft toelichting bij Primair onderwijs <sheet 9>
- Reflectie op gevraagde besluiten bij sheet 9:

-

11.1
10.2g

- Vanmiddag volgt een aparte sheet over onderwijs in de MCCb.
- ICCb is akkoord met doorgeleiden van gevraagde besluiten in sheet 9

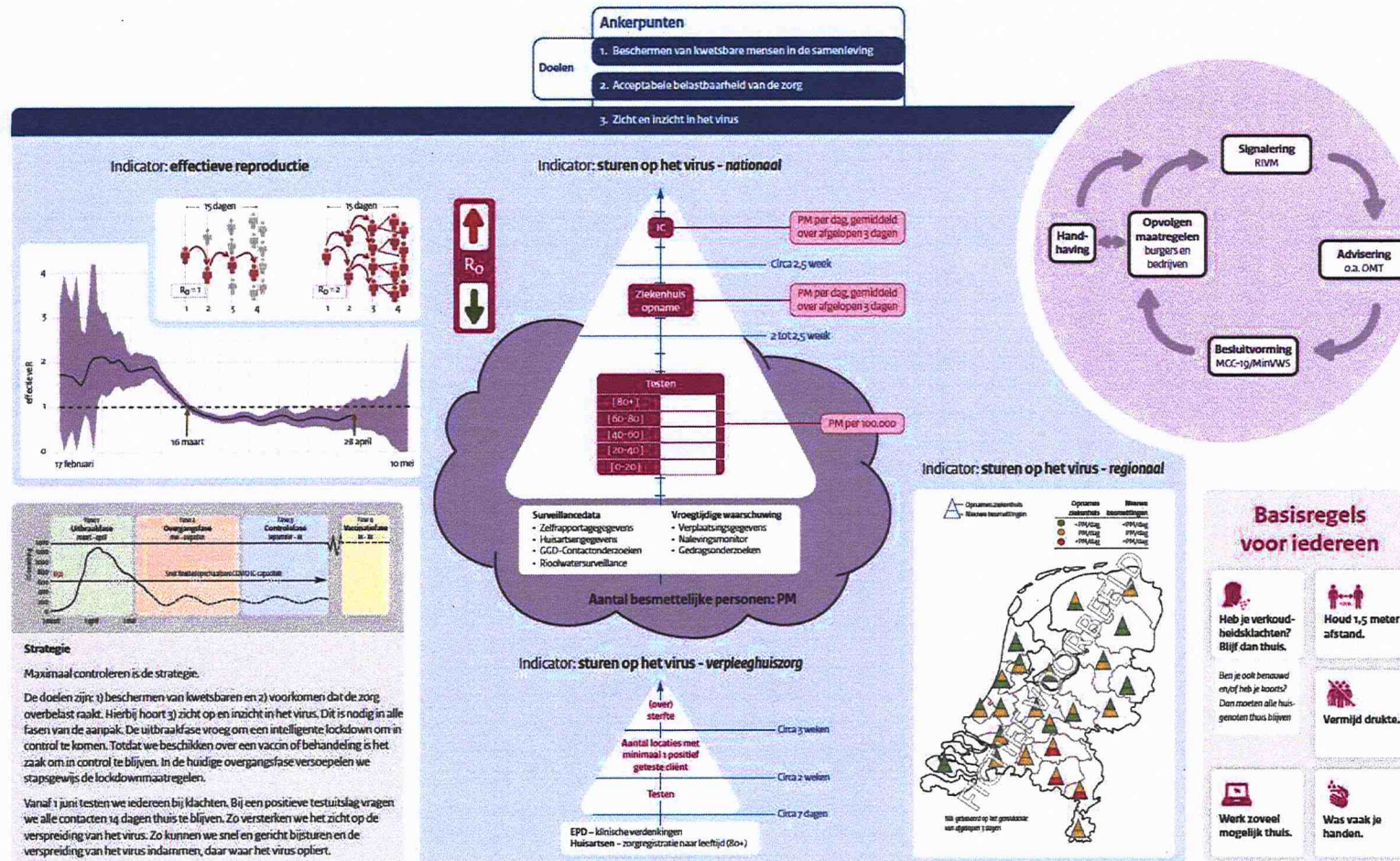

Maximaal controleren (6/7)

Strategie <volgende sheet>

- VWS geeft toelichting bij de 'praatplaat' <zie volgende sheet>
- Focus op vroegtijdige signalering om goed te kunnen sturen.
- Het is van belang om vroegtijdig beeld te hebben van de actuele situatie om zo nodig in te grijpen om pieken te voorkomen.
- Er wordt nog nagedacht hoe er beter regionaal kan worden gestuurd.
- De aanpak in praatplaat wordt nog nader uitgewerkt en beschreven in een TK-brief.
- VWS geeft aan dat samen met RIVM nog wordt nagedacht over de signaalwaarden.
- Min VWS zal dit op hoofdlijnen opnemen in de speech voor de persconferentie vandaag

Maximaal controleren: snel en gericht sturen op het coronavirus

4. Continuïteit vitale processen en samenleving

Toerisme (projectorganisatie) <zie ook volgende twee meegestuurde sheets>

- Er wordt toelichting gegeven bij de sheets en er wordt benadrukt dat het van belang is om richting de zomervakantie tot een strategie te komen. De komende week wordt in werkgroepverband verkend welke uitvraag aan het OMT wordt geformuleerd.

11.1 10.2g

- [Redacted text block containing multiple lines of text, likely a list or detailed notes, which has been obscured by grey bars.]

Wel of geen toerisme wordt een steeds prominenter vraagstuk rondom Covid-19...

De verwachting is niet dat er eind mei of begin juni onmiddellijk een massale toeristenstroom vanuit het buitenland op gang komt.

De huidige versoepelingsmaatregelen leiden wel tot meer drukte op straat en op 'hotspots'. Het credo is vermijd drukte. **Hoe voorkomen we dat richting zomervakantie deze drukte door buitenlandse toeristen te groot wordt (maar we ook oog houden voor Europese samenwerking en economische belangen)?**

11.1

De strategie rondom toerisme valt uit één in drie 'vraagstukken' :

1. Inkomend van buitenland naar Nederland
2. Uitgaand van Nederland naar buitenland (en weer terugkeren)
3. Binnen Nederland

Ad 1) In het buitenland wordt reizen naar Nederland nu afgeraden. Binnen EU en met grensregio's vindt er coördinatie plaats. In juni worden stapsgewijs grenscontroles afgebouwd (grens NL-BE, OOS-DUI en buitengrens Schengengebied voor niet EU-ingezetenen).

11.1

Ad 2) BZ geeft code oranje voor reizen naar het buitenland af.

10.2.a

10.2.g

11.1

Ad 3) Huidig beleid is ontmoedigen van bovenregionaal toerisme om drukpunten te voorkomen in openbare ruimte en OV. Er kan een spanning ontstaan met de routekaart waarbij stapsgewijs de gastvrijheidssector opengaat. Op 1 juni beperkte openstelling van terrassen, restaurants, musea etc en op 1 juli de sanitaire faciliteiten op campings etc.

Dit vergt richting de zomervakantie een strategische koers... wat zijn op de opties?

0) "Laissez-fair": niets doen en de nu vastgelegde routekaart volgen leidt ertoe dat waarschijnlijk alle 3 stromen van toerisme richting zomer op starten met als risico import van besmettingen en drukpunten op OV en openbare ruimte die - zonder aanvullende maatregelen - hoofdzakelijk lokaal beheerst moeten worden.

1) "Laissez-fair" + test: in [redacted] kijkt men naar een opstart waarbij toeristen en terugkerende reizigers getest worden. Indien er sprake is van ziekteverschijnselen volgt er een periode van 2 weken quarantaine om het risico van verspreiding van Covid-19 te verkleinen. Hierbij wordt er geen onderscheid gemaakt naar EU en intercontinentaal. 10.2a 11.1

2) Toerisme binnen tussen de EU-landen toestaan: hiermee wordt deze zomer zo veel mogelijk een terugkeer gezocht bij het uitgangspunt van vrij verkeer van mensen en goederen (uitgangspunt EU-richtlijn/aanbeveling). Dit vergt een sterke gezamenlijke coördinatie op EU-niveau.

3) Alleen toerisme tussen gebieden in de EU met een vergelijkbare epidemiologische situatie: enkel als de besmettingsgraad laag is en er voldoende medische IC-capaciteit is om snel op te schalen is toerisme van en naar EU-landen toegestaan (terugvaloptie EU-richtlijn/aanbevelingen)

4) Alleen binnenlands toerisme toestaan: beleid formuleren waardoor deze zomer toeristen op vakantie in eigen land kunnen, waarbij drukpunten op openbare ruimte en OV zo veel mogelijk voorkomen worden. In [redacted] wordt deze optie verkend. [redacted] 10.2a 11.1

Vraag aan ICCB: Welk 1 of 2 scenario's hebben de voorkeur om een concrete uitvraag aan het OMT te formuleren om de gezondheidsrisico's (incl. beheersmaatregelen) in kaart te brengen? Deze voorkeur in een werkgroep met daarin lenW, JenV, BZK, VWS, EZK en BZ uitwerken (deadline: 26 mei).

Parallel hieraan worden maatregelen in kaart gebracht die er voor kunnen zorgen dat lokaal de druk op hotspots door buitenlands toerisme beheersbaar blijft.

5. Zorg voor kwetsbare personen

- Geen bijzonderheden

6. Thema financieel economisch

- Geen bijzonderheden

7. Internationaal

- Geen bijzonderheden

8. Communicatie - acties

- Dinsdag na persco: nieuwe spot campagne (met nudges)
- Influencers campagne jongeren met oproep meedenken
- Communicatie besluitvorming:
 - Brondocument, QA's, nieuwsbericht, visuals, speech
 - Persconferentie
- Nafase / rouw / inventarisatie van wensen en ideeën (dinsdag in speech: lancering informatie- en verwijscentrum COVID-19).
- Communicatie Hemelvaart/Pinksteren Nederland en grensregio's

9. Rondvraag en sluiting

- LNV geeft aan dat het aannemelijk is dat de besmetting van één van de medewerkers bij een nertsboerderij via een nerts heeft plaatsgevonden. 11.1

- Er wordt aangegeven dat de inburgeringsexamens weer worden opgestart
- BZ geeft aan dat EU ambassades zijn gevraagd naar hun ervaringen met COVID-19 afschaling. BZ geeft aan dat hier een overzicht van is gemaakt. Deze wordt met het verslag meegezonden.

Acties en afspraken ICCb 19 mei 10.00u

Opening

- Aandacht voor uitleg van crisisverslag ICCb (geen woordelijk verslag, ook beelden)

Thema Maximaal controleren (VWS)

Sheets zijn ter vergadering uitgereikt.

- ICCb stemt met enige opmerkingen in met het voorleggen van het advies aan de MCCb. Onderstaand de opmerkingen.

Nav sheet 5 en 6

- besluit over (sport)verenigingskantines voorleggen in MCCb 19/5. Advies: [REDACTED]

11.1

Nav sheet 9 (onderwijs)

- Principebesluit in MCCb voorleggen (onder condities, dus niet definitief) dat per 8 juni primair onderwijs en kinderopvang regulier open kunnen en noodopvang afgebouwd wordt.
- Adviezen aan MCCb voor besluit onderwijs aanvullen met HBO en WO ook per 15 juni open voor examens en praktijkonderwijs, conform MBO regime dat ook per 15 juni voor deze activiteiten open gaat (eerder besluit)

Hoe gaan de afschalingen in de landen om Nederland heen?

In dit document, afkomstig van het ministerie van Buitenlandse Zaken, wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken in een aantal Europese landen met betrekking tot het afschalen van de tijdelijke maatregelen genomen in verband met COVID-19. Het document is samengesteld op basis van informatie die verkregen werd van Nederlandse ambassades in de betreffende landen. Er wordt in het document ingegaan op de gevolgen, de knelpunten en de terugdraaiingen bij afschaling.

Algemeen beeld

Vrijwel alle Europese landen versoepelen de maatregelen, en men volgt meestal een vergelijkbare gefaseerde aanpak met Nederland.

Voor de meeste landen is het nog **te vroeg om de gevolgen van heropeningen helder voor ogen te hebben**. In "versoepelingsvoorloper" Denemarken steeg reproductiegetal R naar 0,9 na het heropenen van de scholen en kinderdagverblijven. Ondertussen is het getal weer gedaald naar 0,6. Het SSI (de Deense tegenhanger van het RIVM) verwacht een stijging naar 1 of zelfs 1,27 als gevolg van verdere versoepelingen begin juni.

In Oostenrijk, dat per 1 mei de maatregelen versoepelde, zijn de eerste ervaringen voorzichtig positief.

Veel landen nemen bij het versoepelen maatregelen die vergelijkbaar zijn met Nederland (fase 2A), maar **behalve Denemarken zijn er nog geen landen die het hoger/bovenregionaal onderwijs herstarten** (Nederlandse fase 2B voorziet in gedeeltelijke herstart MBO en praktijkonderwijs).

Over het algemeen **verloopt de naleving van maatregelen** goed, al ontstaat er net als in Nederland af en toe drukte in bijvoorbeeld parken en bij het heropenen van grote winkelcentra.

Veel landen houden rekening met het eventueel weer moeten aanscherpen van maatregelen, maar hebben hier tot dusverre nog geen aanleiding toe gehad.

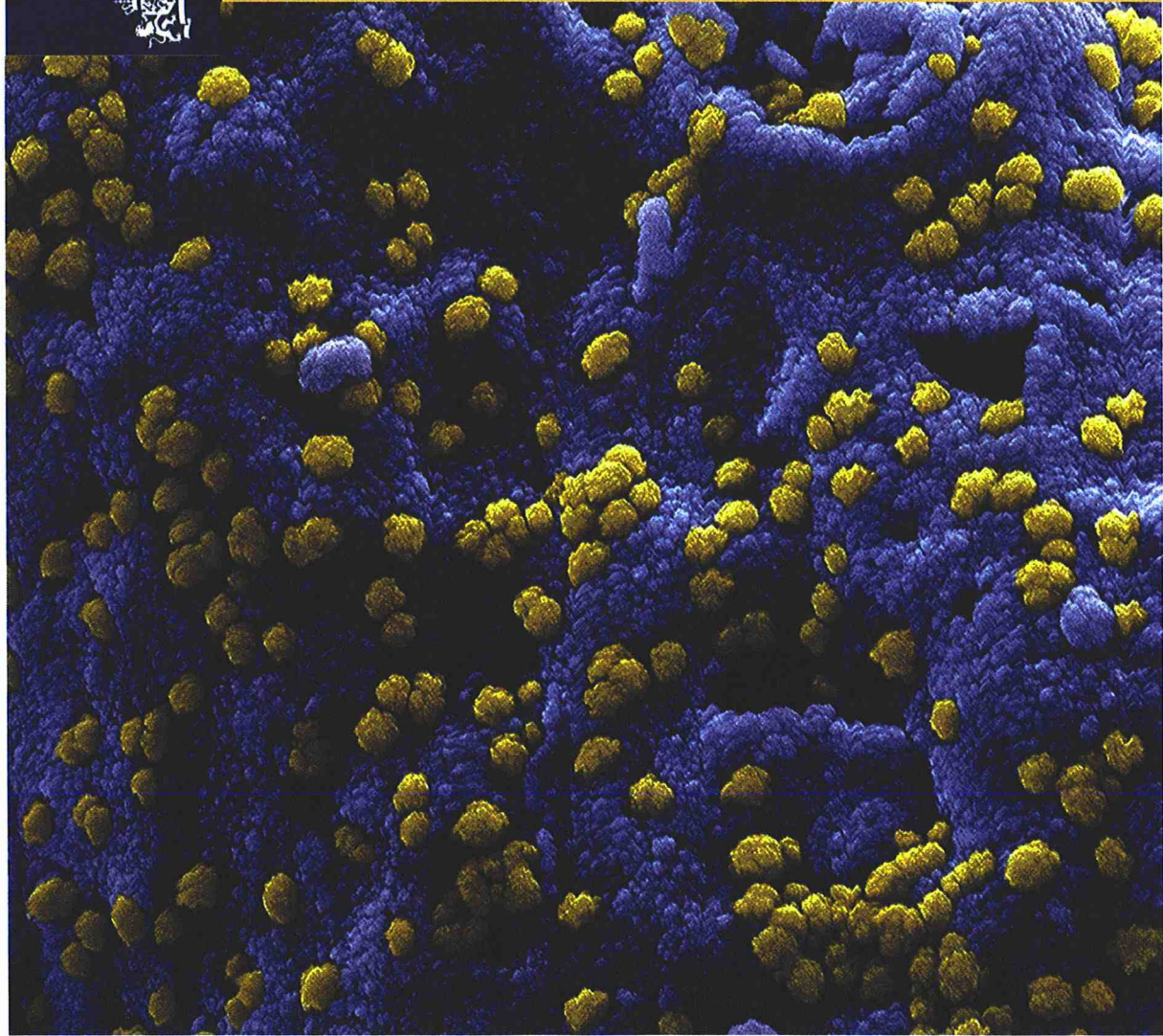
Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
België	Fase 1A: (04/05): herstart bedrijven, herstart reguliere zorg, normale dienstregeling OV mét verplichting mondkapjes, sporten in buitenlucht met +2 personen. Fase 1B (11/05): Alle winkels open onder dezelfde voorwaarden als de essentiële winkels, en men mag met max 4 (steeds) dezelfde personen weer bijeenkomen. In fases 2 (18/05) en 3 (08/05) gaan vervolgens ook geleidelijk de scholen weer open en kunnen ook contactberoepen weer aan de slag, en heropenen dierentuinen en musea.	Te vroeg om effecten van versoepelingen te zien. Geschatte effectieve reproductiegetal (R) is gestegen van 0,6 naar 0,8. Dit duidt op een afname in de daling van het aantal bevestigde besmettingen. Aantal ziekenhuisopnamen daalt (gem. 8% per dag) langzamer dan voorspeld. Aantal IC-patiënten daalt.	Heropening winkels per 11/05 leidde op enkele plekken tot lange rijen.	Geen terugdraaiingen voorzien, maar reëel scenario. De Nationale Veiligheidsraad communiceert hierop voorbereid te zijn).
Denemarken	Fase 1 (13 t/m 27/05): Denemarken herstartte de reguliere zorg en het OV weer op. Ook heropenen dagopvang en basisscholen. Op 20 april herstartten contactberoepen en op 27/4 ook de rechtbanken. Sindsdien is er een gefaseerde aanpak. Fase 2 (11/05): Grote winkelcentra, professionele sportwedstrijden, buiten sporten. Sinds 18/05 ook o.a. cafés, restaurants, scholen 12 – 16 jaar heropend. Alles onder voorwaarden van afstand houden en max 10 mensen tegelijk bijeen. Fase 3 (08/06): Verhogen aantal personen dat bijeen mag komen van 10 via 30 naar 50. Ook culturele instellingen, theaters, parken en hoger onderwijs weer open. Fase 4 (01/08): Heropening discotheken, nachtleven, zwembaden, sportscholen.	Als gevolg van fase 1 steeg R van 0,6 naar 0,9. Tussen 22-24/04 april was het rond 1. Daling naar 0,7 rond 1 mei en sindsdien stabiel. SSI (tegenhanger RIVM) meldt dat R na heropening in fase 2 naar verwachting rond 1 juni oploopt tot ongeveer 1, in het ergste geval 1,27. Op voorwaarde dat personen afstand- en voldoende hygiëne in acht nemen, verwacht men niet dat dit een te grote druk voor de zorg zal opleveren.	Geen grote operationele knelpunten.	Nog geen wijzigingen of terugdraaien afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Duitsland	Duitsland heropent langzaam, maar kiest voor een model dat sterk gedreven wordt door regionale omstandigheden. Enkele landelijke maatregelen zijn het weer toelaten van buitensport en herstarten van de Bundesliga, alsmede een verbod op grote evenementen t/m 31/08. Vanaf volgende week gaan ook de scholen weer open. Mondkapjes daarbij verplicht in OV, horeca, winkels en bezoek contactberoepen. De deelstaten beslissen zelf over omgang met horeca en inmiddels zijn de meeste restaurants weer open. De deelstaten beslissen ook over heropenen hoger onderwijs, kinderopvang en veel andere beroepen (o.a. beurzen, uitgaansleven, schoonheidssalons, fitness, rijsscholen, pretparken).	Op dit moment geen verhoging van de R-waarde, die op 18 mei op 0,87 stond. Volgens Duitse wetenschappers zou een waarde van 0,75 het beste zijn voor de economie. Er zijn lokale beperkte verhogingen van de infectiecijfers te zien, bijvoorbeeld in slachthuizen en in een distributiecentrum.	Geen grote operationele knelpunten.	Nog geen sprake van, maar bij meer dan 50 nieuwe infecties per 100.000 inwoners moet iedere stad of regio (KREIS) in de afgelopen 7 dagen moet teruggevallen worden op een bestrijdingsconcept.
Frankrijk	FRA is per 11/05 heel voorzichtig begonnen met versoepelingen van de strenge lockdown. Verplaatsingen tot 100 KM zijn weer toegestaan, en er niet langer een verklaring nodig om het huis uit te gaan. Winkels, markten en contactberoepen kunnen weer open onder voorwaarde van sanitaire maatregelen. Crèches en basisscholen heropenen weer, middelbare scholen blijven tot juni gesloten. De horeca blijft vooralsnog dicht.	Het is nog te vroeg om een evt. invloed op besmettingen vast te stellen.	Drukke op openbare plekken zoals parken en rivieroeveren. FRA controleert streng en groepen worden ontbonden of beboet.	Hier is nog geen sprake van.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Italië	Het hard geraakte ITA komt uit een zeer strenge lockdown en er is nog vrij veel onduidelijkheid over de precieze afbouw. Per 04/05 begon de 2^e fase met een geleidelijke heropening van een aantal economische sectoren (bouw, verschillende industrieën), onder strikte voorwaarden. Op 18/05 heropenden ook winkels, musea en culturele activiteiten, alsmede ook horeca en contactberoepen. De scholen zullen pas weer in november opengaan. In ITA kunnen regio's afwijken van het nationale beleid.	Het is nog te vroeg om een evt. invloed op besmettingen vast te stellen.	Nog geen sprake van, dit kan veranderen als gevolg van de versoepelingen op 18/05.	Hier is nog geen sprake van.
Luxemburg	Luxemburg heeft ook een gefaseerde heropening, en last voor monitoring steeds 3 weken tussen verschillende versoepelingen in. In de huidige derde fase heropent men de lagere scholen en kinderopvang (25/05). Als dat goed gaat volgt op 01/06 de horeca.	De bevolking houdt zich aan de voorschriften Voldoende mondkapjes aanwezig: worden door gemeenten uitgedeeld en zijn te koop (nu 50 kapjes voor €37,50). R-waarde blijft stabiel onder de 1 en het aantal IC-patiënten daalt.	Geen grote operationele knelpunten.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Oostenrijk	Oostenrijk was een van de eerste landen die weer 'van slot' ging. Per 1 mei zijn alle winkels, winkelcentra weer open en zijn contactberoepen weer gestart. Ook zijn bijeenkomsten tot 10 personen weer toegestaan, en max 30 bij begrafenissen. Waar afstand houden niet mogelijk is geldt een mondkapjesplicht (bijv. OV). Scholen gaan ook weer gefaseerd open, zodanig dat leerlingen verspreid over twee weken een week onderwijs volgen. Op 15 mei heropende ook de horeca weer, waarmee het leven op straat weer 'normaler' begint aan te voelen Vanaf 29 mei gaan ook hotels, zwembaden, toeristische attracties en dierentuinen weer open.	Onduidelijk is nog of de versoepelingen leiden tot een hogere R-waarde of nieuwe besmettingen. Cijfermatig is het totaal aantal vastgestelde besmette patiënten sinds 1 mei tot 15 mei gedaald van 1850 naar 1009. Echter is sinds 15 mei het aantal besmettingen opgelopen naar 1050 op 18-05.	Geen grote operationele knelpunten.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.
Spanje	SPA heeft een gefaseerde exitstrategie, die de 50 provincies in afzonderlijk tempo kunnen doorlopen, onder voorwaarde dat er minimaal 2 weken tussen elk van de 4 fasen zit. Zolang dit proces loopt mag men de eigen provincie niet verlaten. Momenteel zit heel SPA nog in 'fase 0', waarin kinderen naar buiten mogen, individueel sporten is toegestaan en eten afhalen bij restaurants weer mag. Scholen en hoger onderwijs blijven tot in ieder geval september gesloten. De volgende fasen heropenen eerst kleine winkels, en (deels) sportcentra en culturele centra (op max 30% van capaciteit). Vervolgens heropenen ook theaters en bioscopen. Over de laatste fase, 'het nieuwe normaal' zijn nog weinig details bekend, net als er nog weinig duidelijkheid is over het herstarten van de toeristische sector.	Het is nog te vroeg om deze waar te nemen.	Geen grote operationele knelpunten.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Verenigd Koninkrijk	Het hard getroffen VK kondigde op 10/05 een stappenplan aan voor afschalingen, waarbij elke volgende stap pas genomen als de voorgaande goed verloopt. Per 13/5 worden degenen die niet vanuit huis kunnen werken en met eigen vervoer naar het werk kunnen komen aangemoedigd dat te doen. Ook individueel buitensporten is weer toegestaan. Basisscholen per 01/06 geleidelijk weer open. Mogelijk winkels open per 01/ 06 en horeca per 01/07	Het is nog te vroeg om deze waar te nemen.	Geen grote operationele knelpunten.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.
Zweden	Zweden kent de facto geen lockdown, maar er zijn wel 'dwingende' adviezen en aanbevelingen. Lagere scholen, kinderopvang, contactberoepen en horeca bleven open en bijeenkomsten tot 50 personen bleven toegestaan. Wel raadt men aan dat mensen die 70+ zijn thuisblijven ,en mogen verpleegtehuizen geen bezoek ontvangen. Ook zijn binnenlandse reizen van meer dan 1 -2 niet de bedoeling. Alhoewel geen directe aanpassing van de maatregelen hebben Volvo en Scania rond 20 april hun productielijnen herstart.	Zweden kan de soepele maatregelen aan. Wel is de druk op de zorgcapaciteit en het aantal overleden patiënten vergeleken bij buurlanden groot. Deze druk gaat ten koste van overige medische zorg waaronder operaties.	N.v.t.	N.v.t.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

ICCb0519I

COVID-19

VeiligheidsRegio's

18 mei 2020

Jaap van Dissel

COVID-19 | NL

16 mei 2020 – monitoring

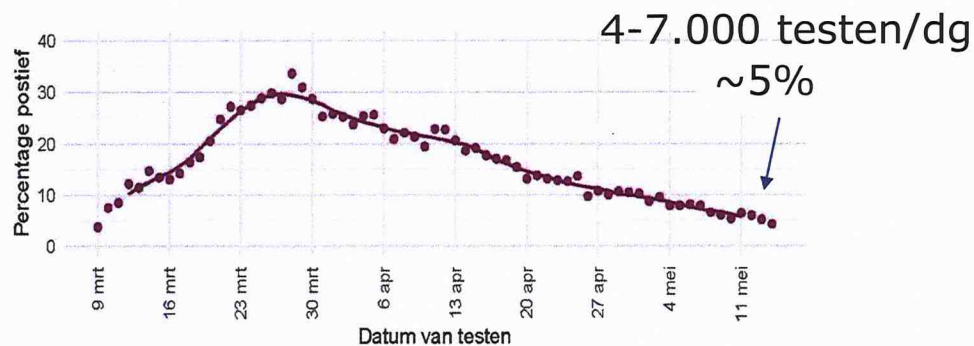

In **Osiris** 43.681 patiënten, waarvan

- 11.492 (26%) opgenomen in het ziekenhuis, waarvan momenteel 366 op de IC-afdelingen
- totaal aantal overleden patiënten 5.643

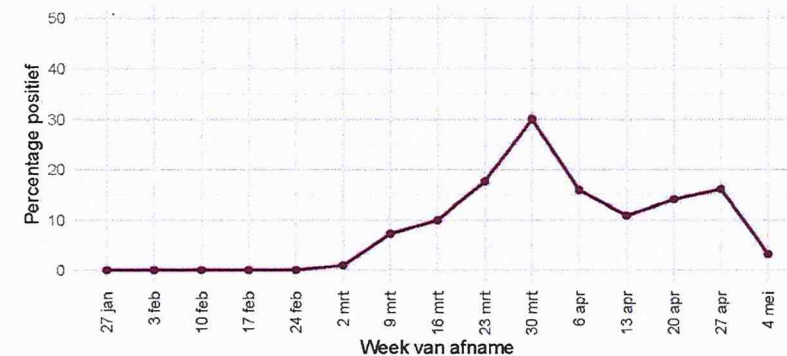
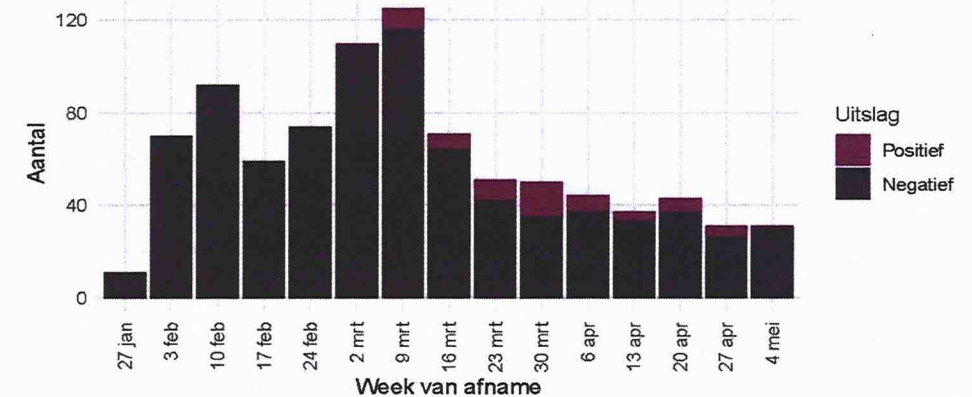
Virologische **dagstaten**:

- 287.943 monsters waarvan 46.706 (16%) positief

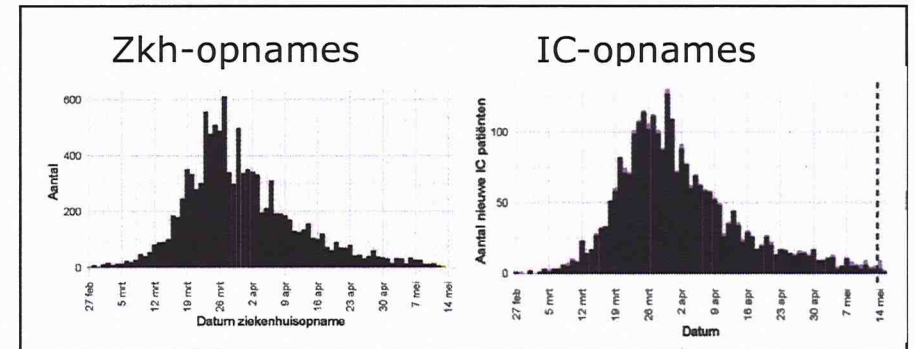
NIVEL/RIVM **huisartsen peilstations**:
sinds 4 februari: ~893 patiënten
getest waarvan 63 positief (7,0%)

patiënten met acute respiratoire infectie getest op SARSCoV-2

COVID-19 uitbraak

ziekenhuisopnames per 2 weken

2-15 maart

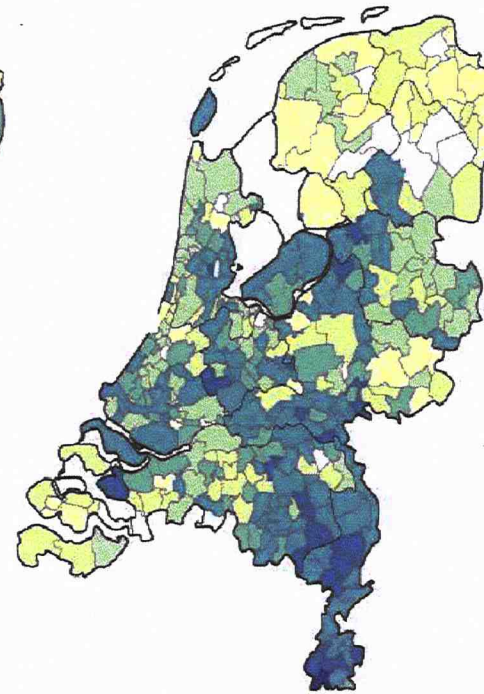
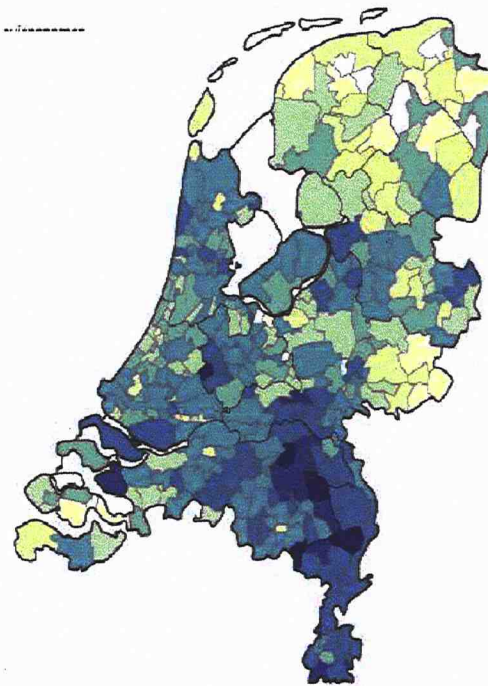
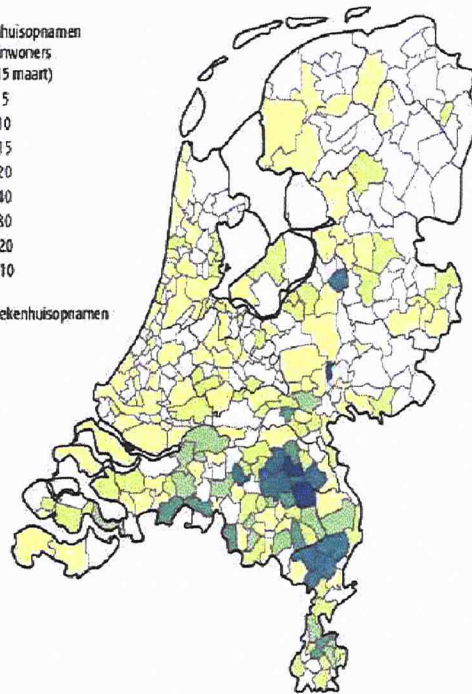
16-29 maart

30 maart – 12 april

1 mei – 14 mei

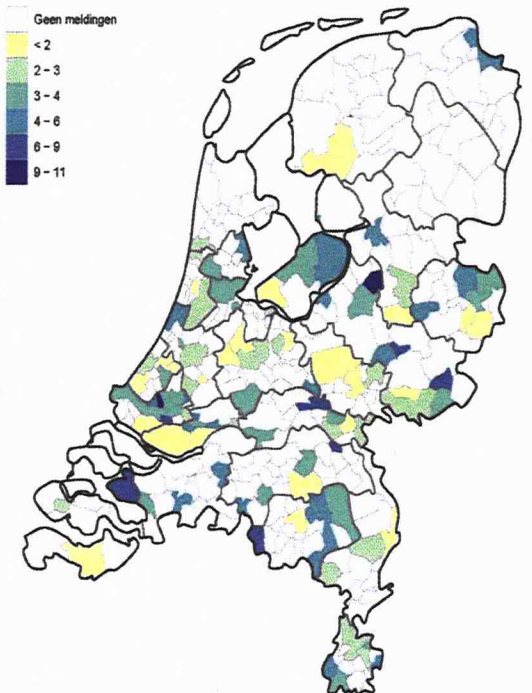
Aantal ziekenhuisopnames
per 100.000 inwoners
(2 maart om 15 maart)

- 0 - 5
- 5 - 10
- 10 - 15
- 15 - 20
- 20 - 40
- 40 - 80
- 80 - 120
- 120 - 210
- Geen ziekenhuisopnamen

Aantal per 100.000 inwoners

- Geen meldingen
- < 2
- 2 - 3
- 3 - 4
- 4 - 6
- 6 - 9
- 9 - 11

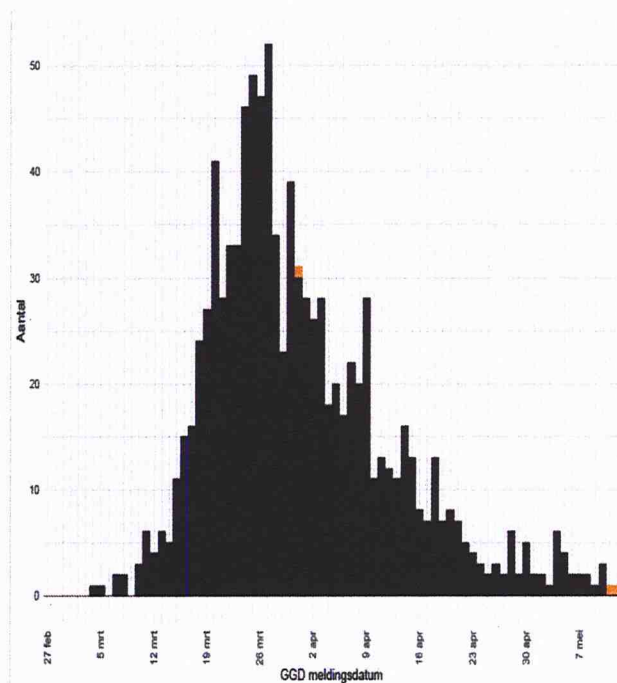

COVID-19 | NL

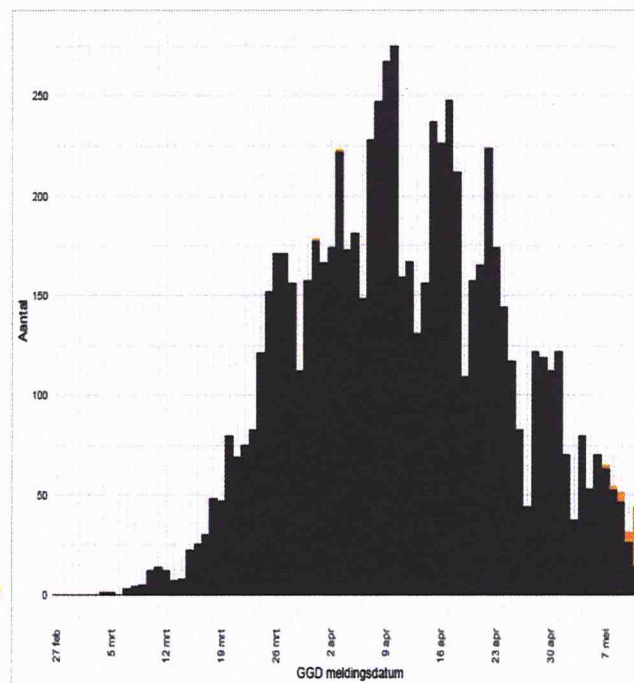
verpleegtehuizen

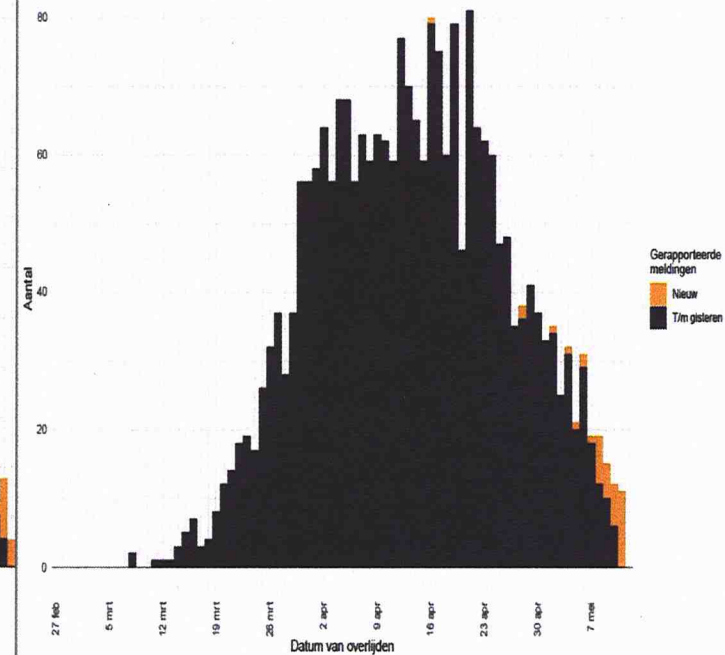
Nieuwe locaties met
≥ 1 geval COVID-19

Bevestigde
COVID-19+ clienten

Bevestigde
COVID-19+ overlijdens

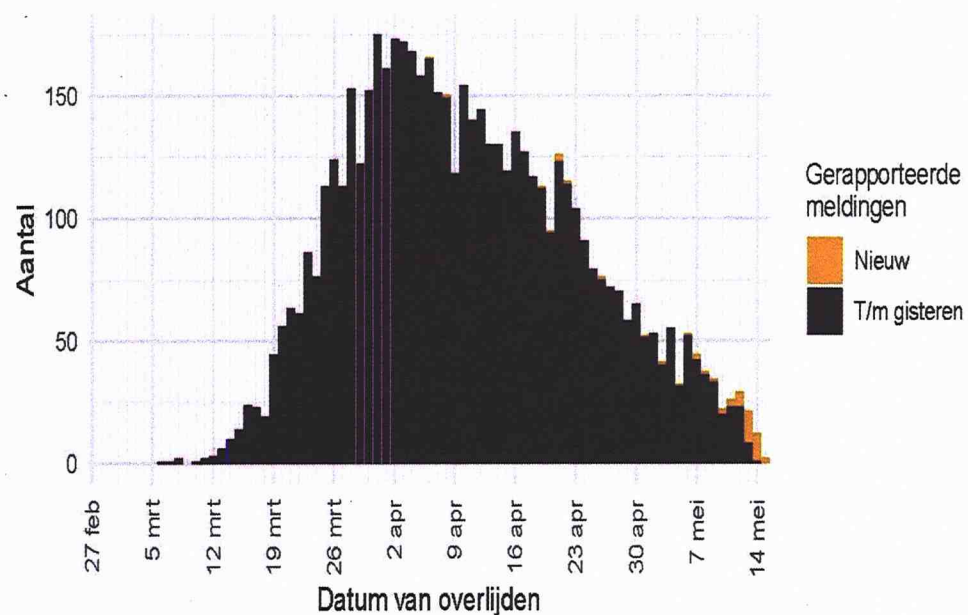
COVID-19 | NL

15 mei 2020 – overlijdens

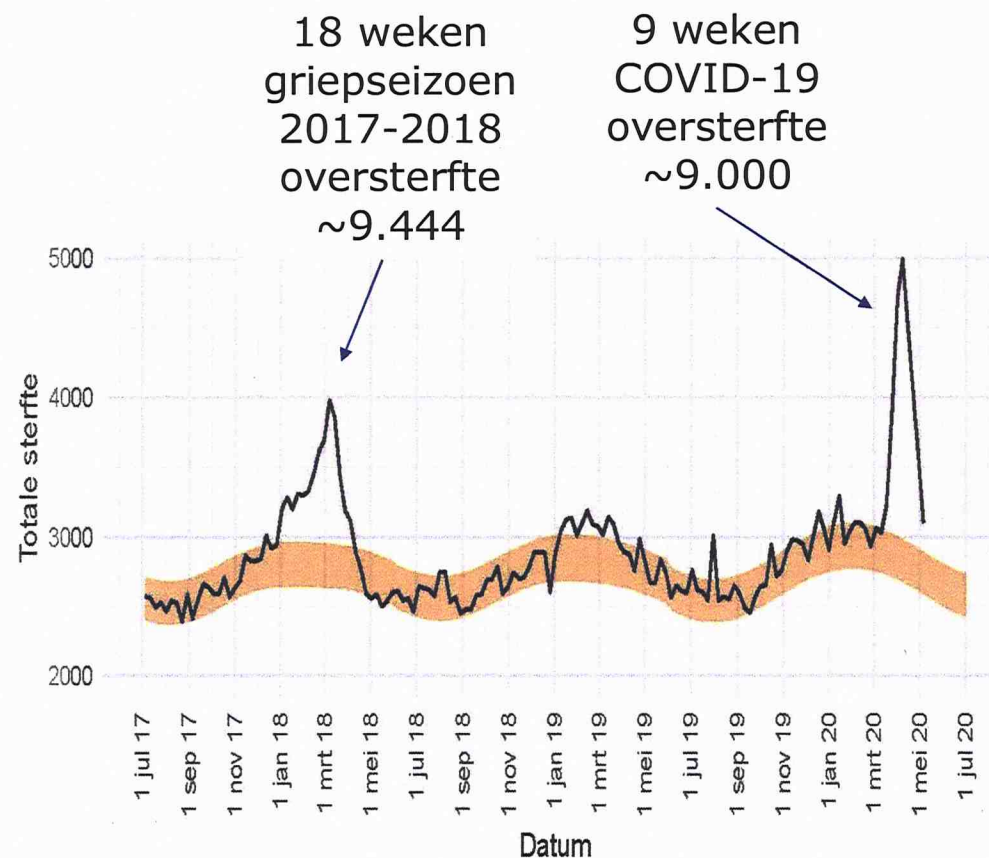

maar groot verschil
In IC opnames!

CBS totale sterfte

Tot deze week:
aantal overleden bevestigde
COVID-19 patiënten 5.643

Basisregels voor iedereen

Houd 1,5 meter afstand.

Vermijd drukte.

Werk zoveel mogelijk thuis.

Was vaak je handen.

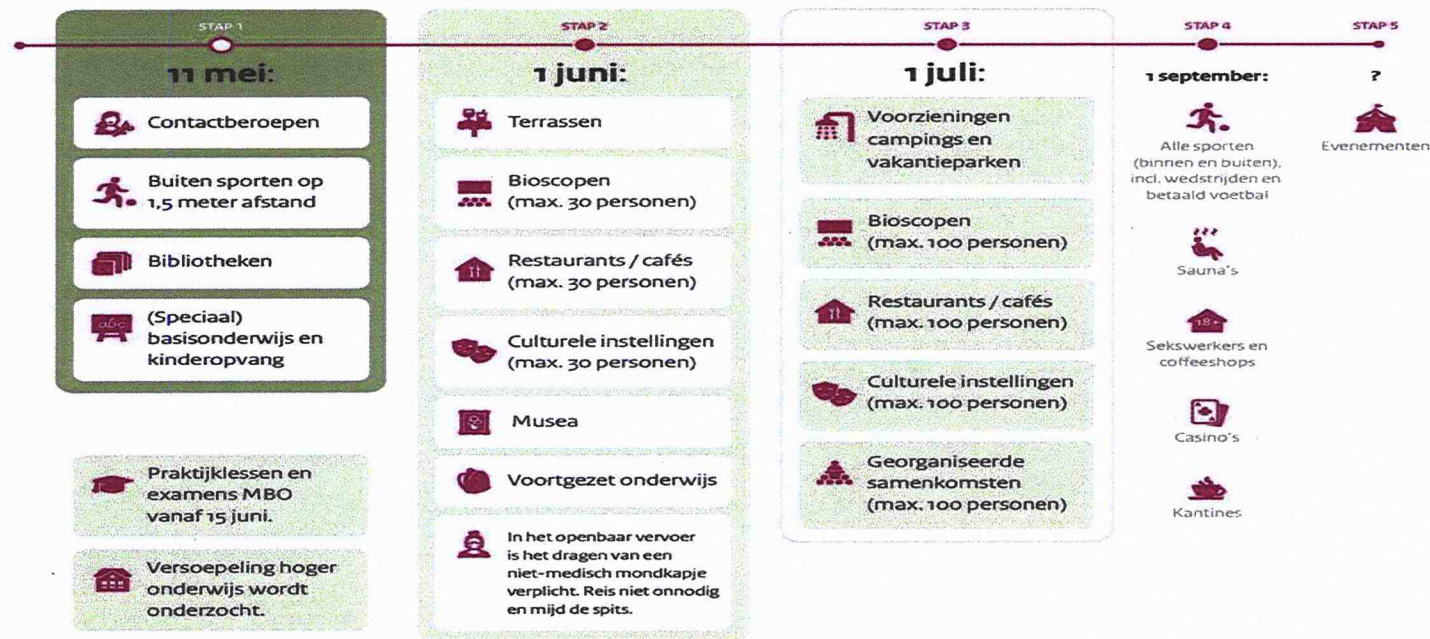

Heb je verkoudheidsklachten? Blijf dan thuis.

Ben je ook benauwd en/of heb je koorts? Dan moeten alle huisgenoten thuisblijven.

Stap voor stap - wat kan wanneer?

Versoepelen van maatregelen kan alleen als het coronavirus onder controle blijft.

alleen samen krijgen we corona onder controle

Voor voorwaarden en meer informatie:
rijksoverheid.nl/coronavirus
of bel 0800-1351

Infectieziektebestrijding logica

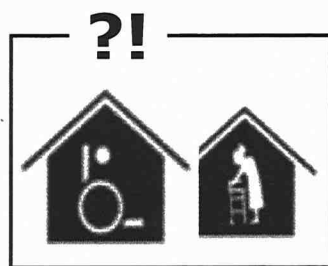
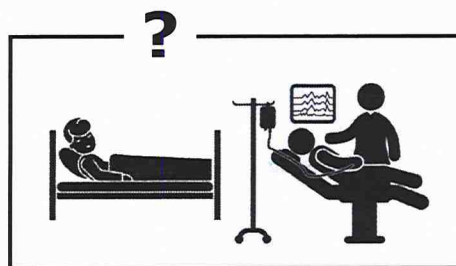
COVID-19

overzicht toekomstscenario

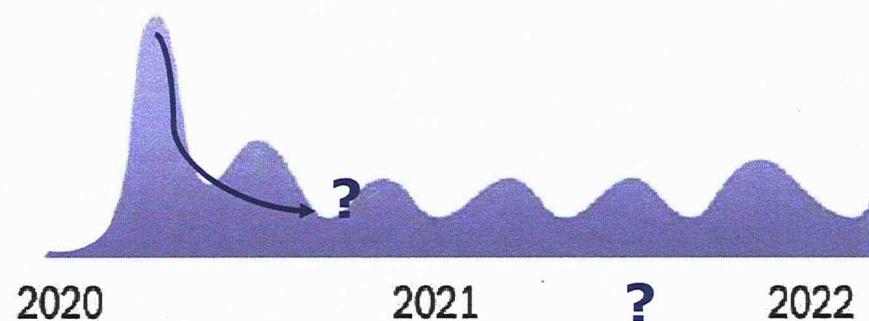

Doelen:

1. Ziekenhuiszorg intact
 - ziekenhuisopnames
 - IC-opnames
 - overige zorg
2. Kwetsbaren beschermen
 - herkennen doelgroep
 - maatregelen verpleeghuizen
3. Zicht op virus en verspreiding
 - early warning
 - surveillance

Scenario "veenbrand"

Early warning

Gedragsonderzoek
GGD/RIVM
Nalevingsmonitor
Verplaatsingsgegevens
telefoon

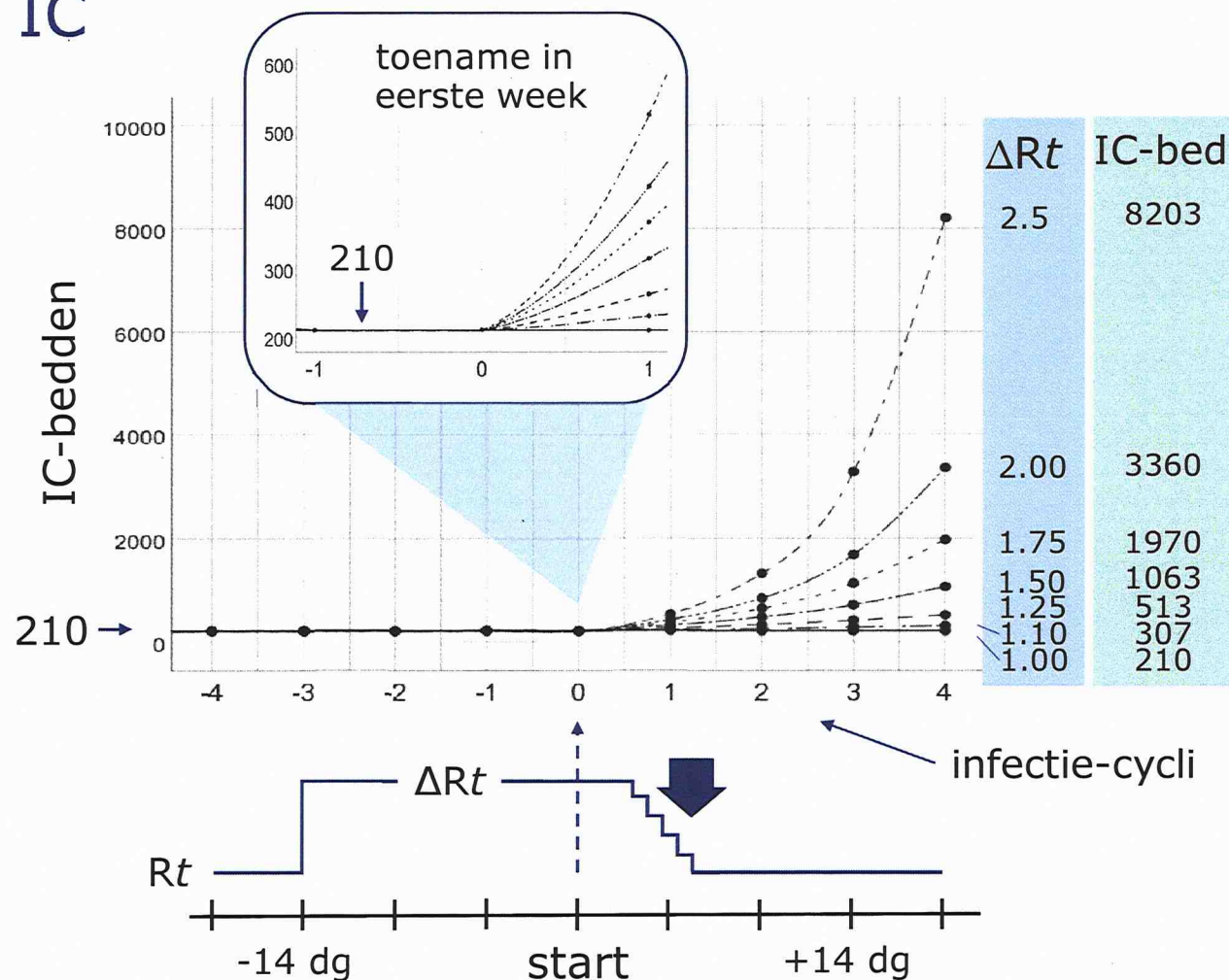
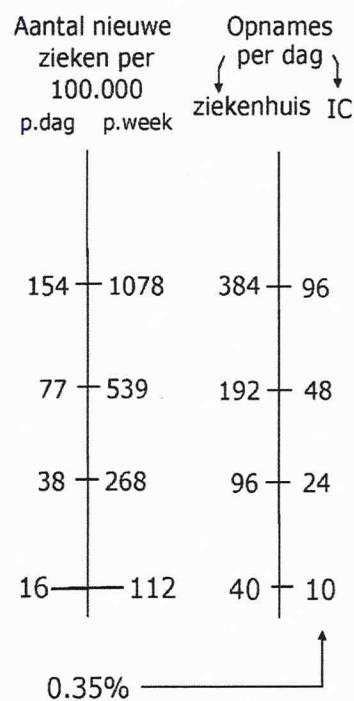

Surveillance

Infectieziektenradar
Rioolwatersurveillance
Surveillance zorgmedewerkers
NIVEL/RIVM huisarts-peilstations
OSIRIS GGD-contactgegevens
Testen in teststraten drive-through!

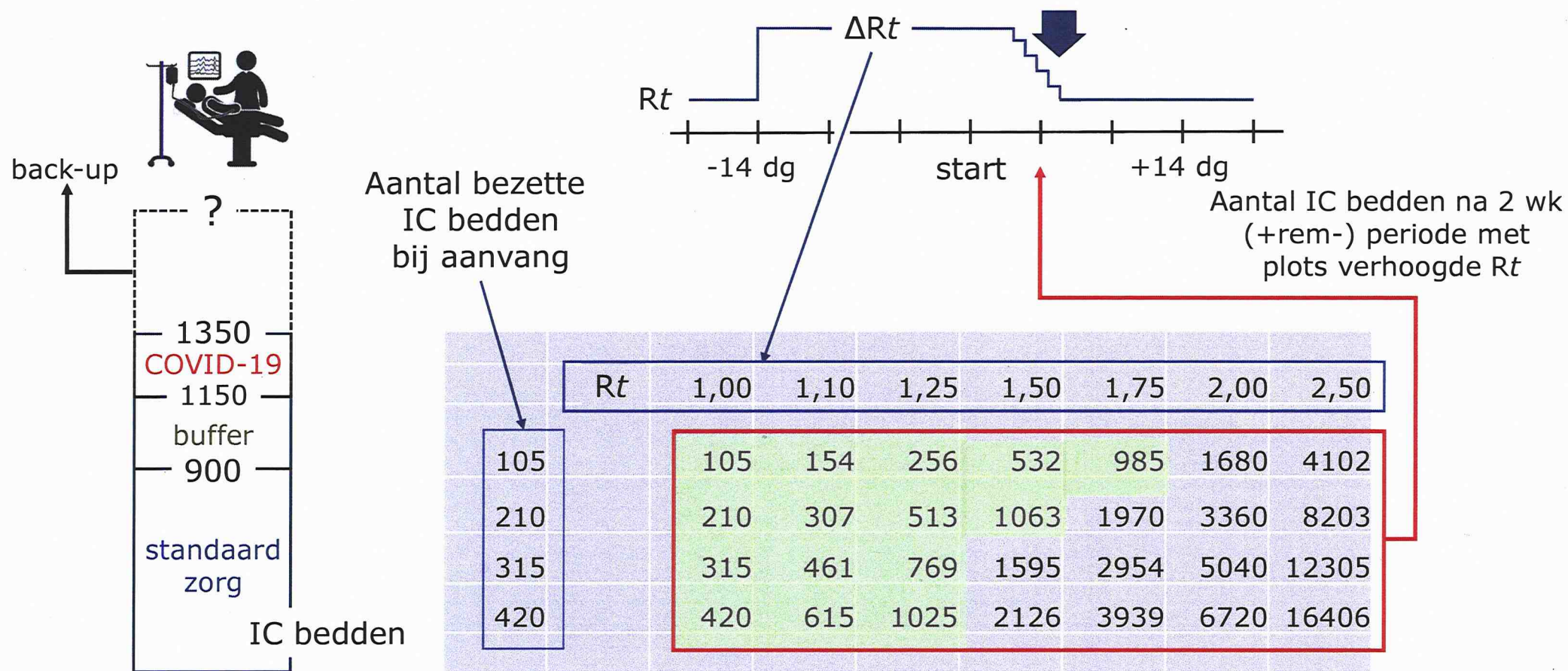
COVID-19

toekomstscenario's IC

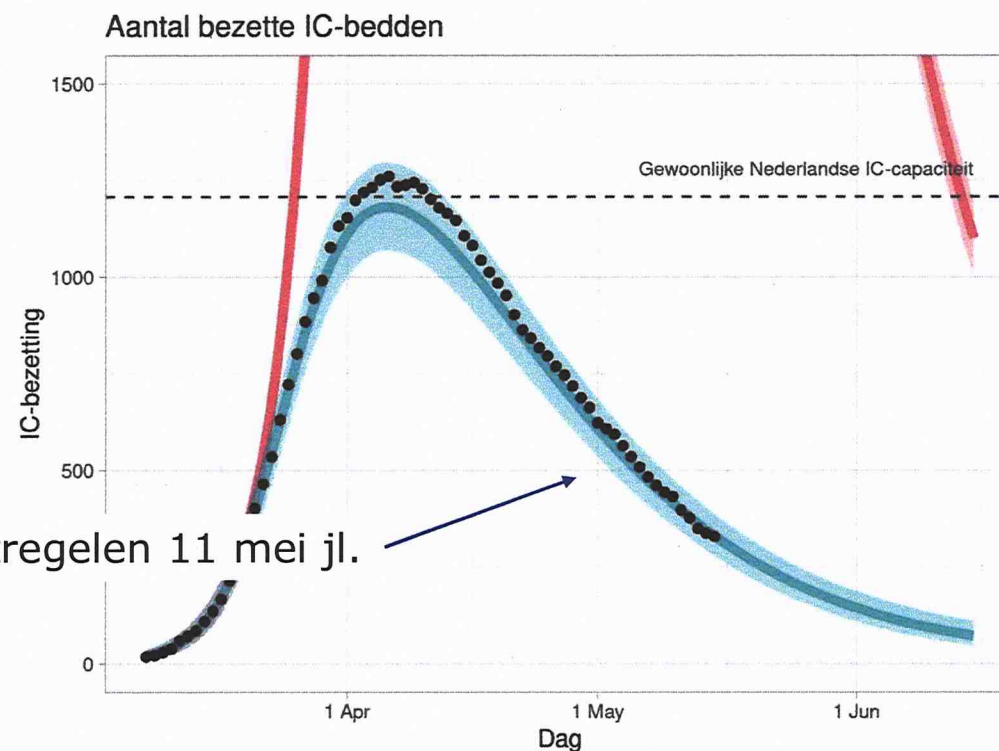
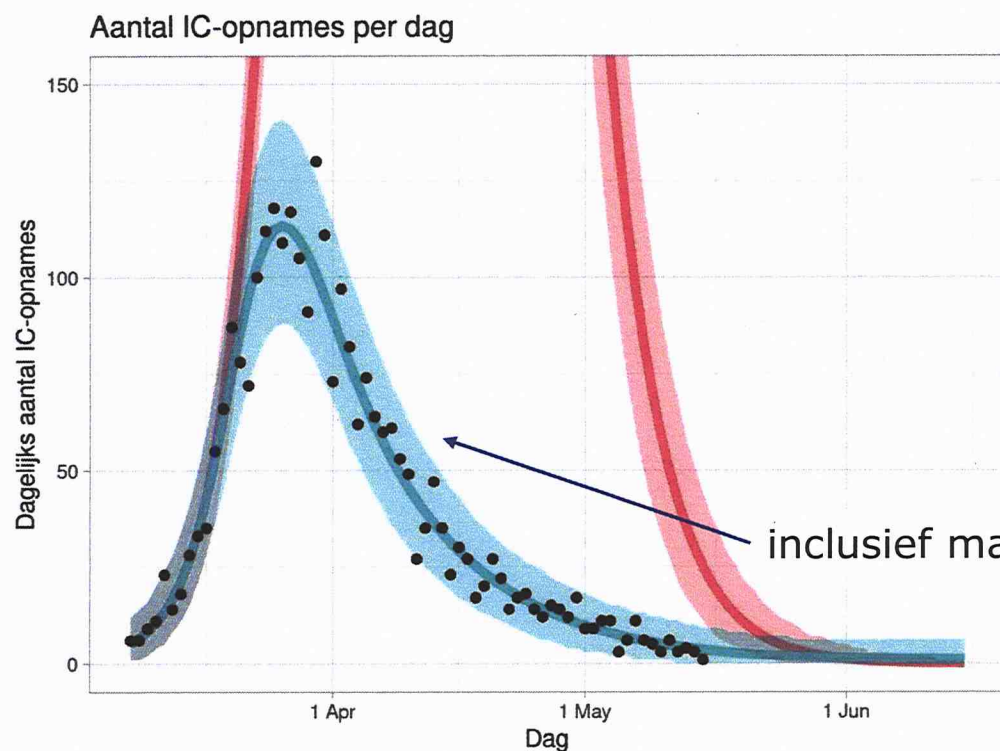

COVID-19 toekomstscenario's IC

COVID-19 opnames en bezetting IC

Aantal IC-opnames voorkomen door bestrijding: 44.000 (95% CI-interval: 37.000 – 43.000)

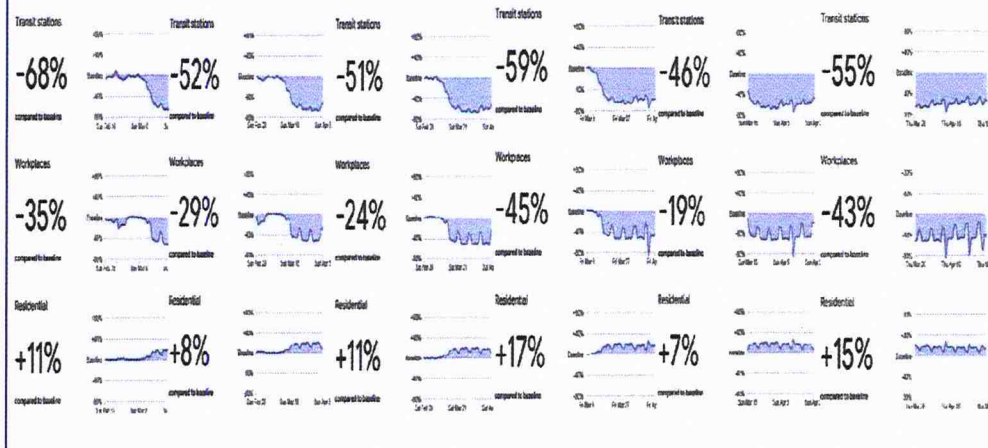
COVID-19

indicatoren gedrag en R_t

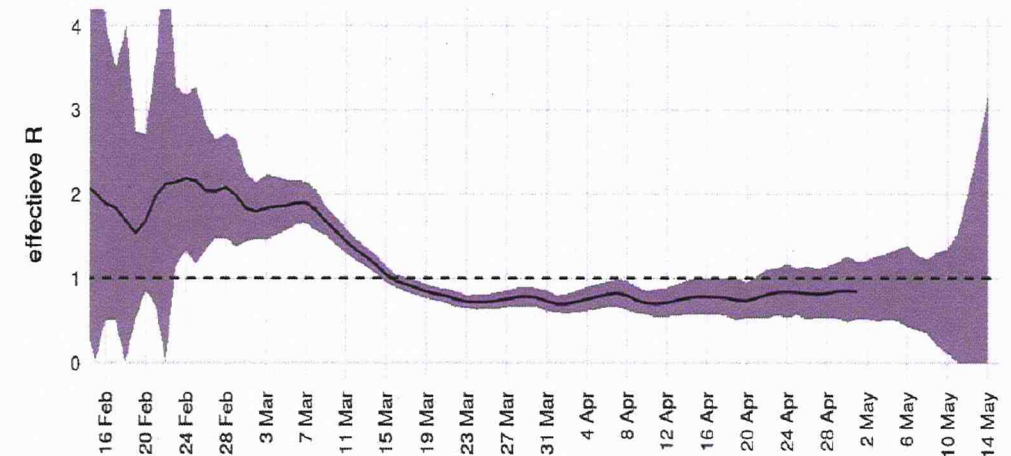
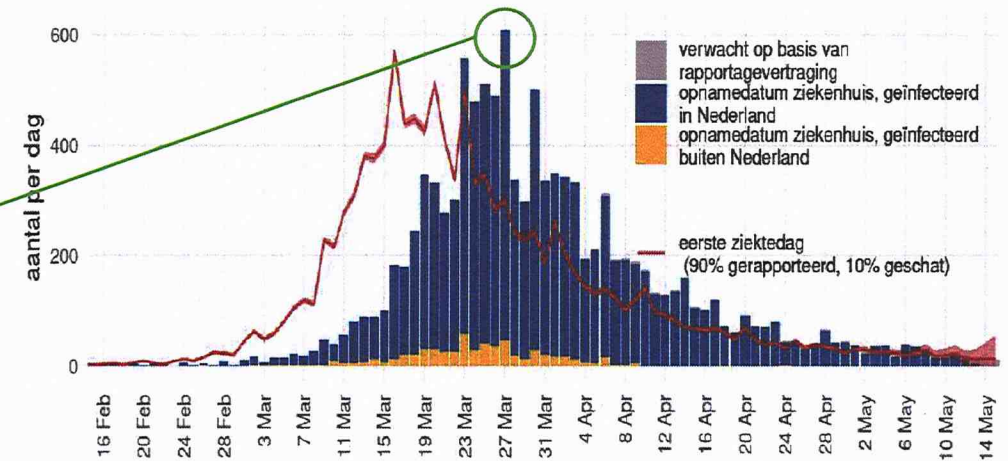
Google mobility report

Denemarken -2
Frankrijk +0
Belgie +1
Duitsland +2
Engeland +7
Zweden +13

29-3-2020 5-4-2020 11-4-2020 17-4-2020 26-4-2020 7-5-2020

gebaseerd op ziekenhuis opnames uit OSIRIS data 2020-05-15

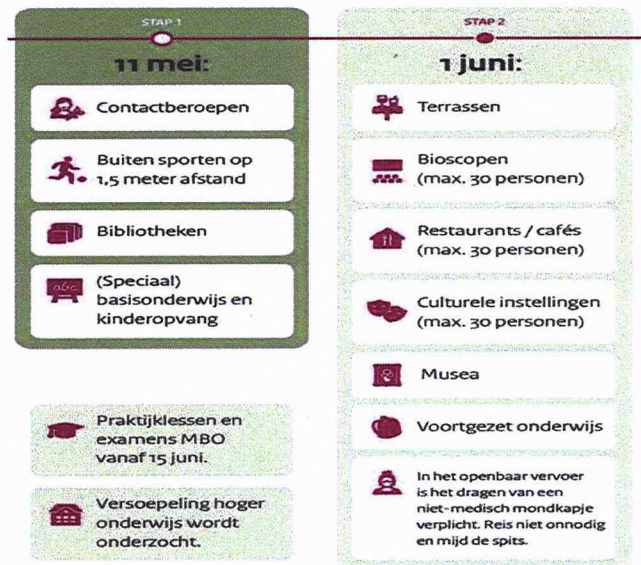

COVID-19

versoepelen social distancing per 1 juni

- Beperkte opening van horeca, culture instellingen, bioscoopzalen
- Terrassen
- Musea
- Gedeeltelijk openstellen voortgezet onderwijs

- Minder contact binnen het huishouden
- Meer contact buitenshuis, aantal extra contacten binnen 1.5 m afstand hangt af van compliance
- Aantal contacten hoeft niet toe te nemen
- Herhaald, lokaal en traceerbaar contact wordt vervangen door eenmalig, mogelijk regionaal en moeilijk traceerbaar contact
- Risico op grotere uitbraken
- Moeilijker voor bron en contact opsporing
- Voortgezet onderwijs:
- Middelbare scholen werken als een hub in het network, dus een groter effect en groter risico dan het openen van primair onderwijs

COVID-19

versoepelen social distancing: ouderen per 1 juni

- Meer bezoek voor mensen van 70 jaar en ouder, tenzij klachten
- Voor ouderen die zelfstandig genoeg zijn om aan een contact survey mee te doen
- Gemiddeld aantal verschillende personen gecontacteerd per dag in april 2020 was
 - 1.5 voor 70-80 jarigen
 - 3.5 voor 80-90 jarigen
- Zorgmedewerkers rapporteren 85% van de contacten van 80-90 jarigen
 - Backer et al. Medrxiv 2020
- Verhoging van het aantal contacten brengt meer risico met zich mee voor deze ouderen

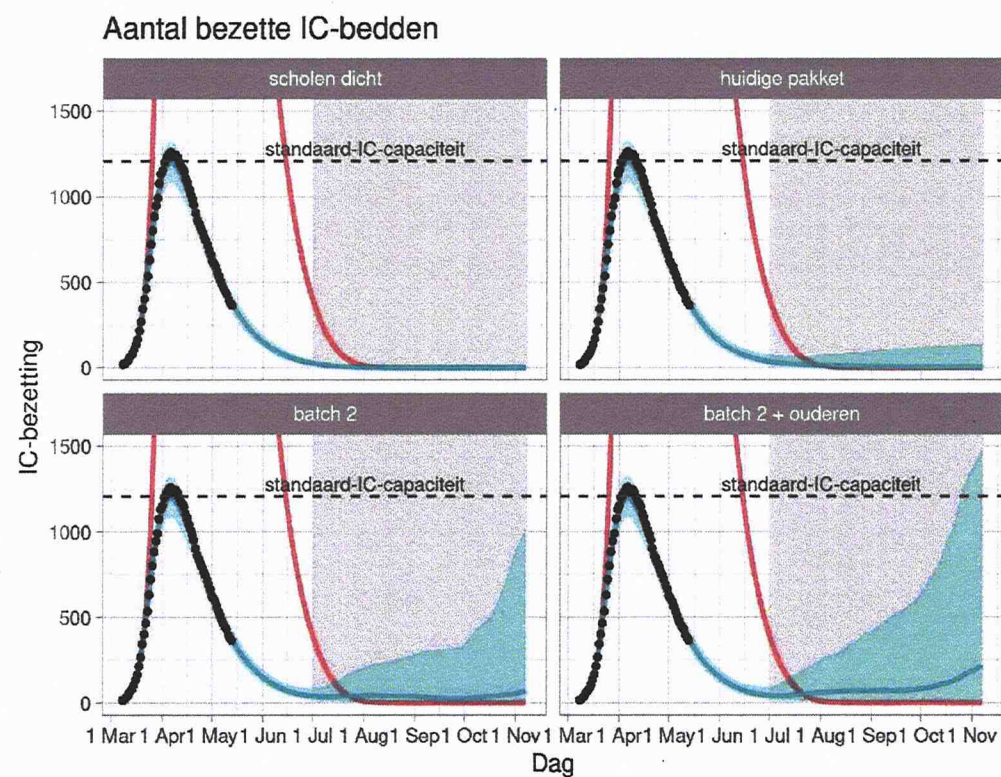
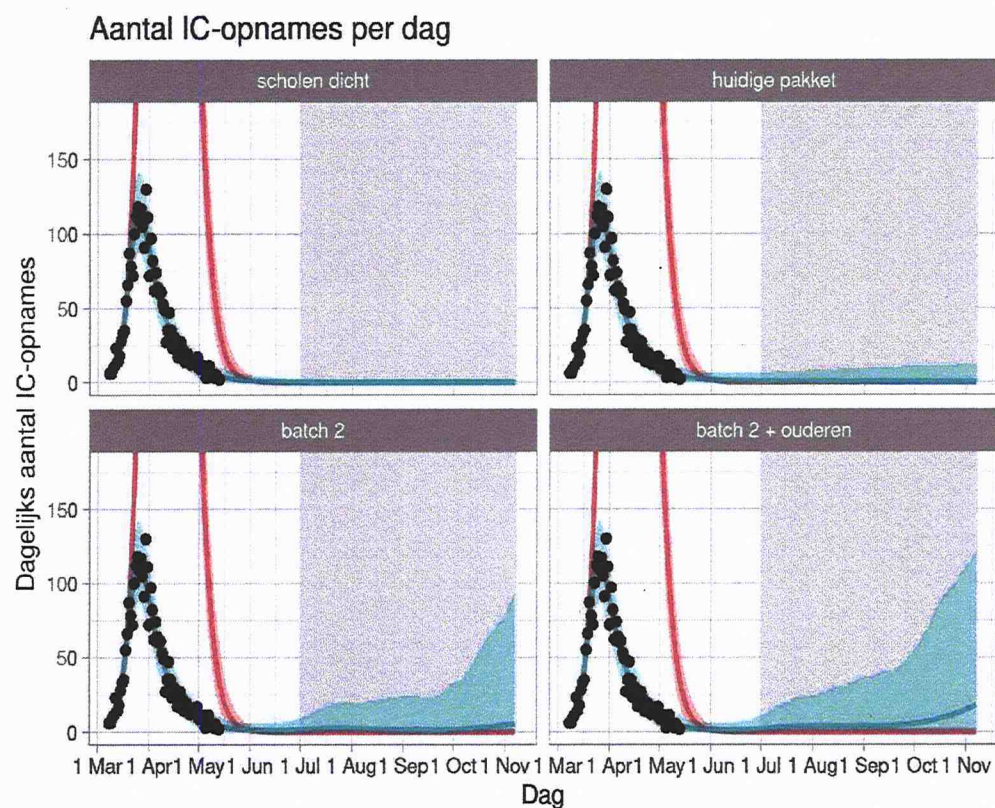
Table 2 Number of community contacts per participant in the baseline survey in 2016/2017 and the physical distancing survey in March and April 2020 in the Netherlands (mean and interquartile range), and the reduction in the mean number of contacts (mean and 95% confidence interval).

	2017	2020	Reduction (%)
	mean (IQR)	mean (IQR)	mean (95% CI)
Total	12.5 (2 - 17)	3.7 (0 - 4)	70.8 (70.8 - 70.8)
Participant age			
0 - 4	8.8 (2 - 11)	2.3 (0 - 3)	73.8 (73.3 - 74.0)
5 - 10	18.0 (3 - 31)	2.1 (0 - 3)	88.6 (88.4 - 88.8)
10 - 20	19.7 (4 - 31)	3.0 (0 - 4)	85.0 (84.7 - 85.3)
20 - 30	15.0 (4 - 20)	4.5 (0 - 6)	69.8 (69.5 - 70.1)
30 - 40	13.1 (3 - 17)	4.5 (0 - 6)	66.0 (65.7 - 66.2)
40 - 50	13.5 (3 - 18)	4.9 (0 - 5)	64.1 (63.7 - 64.4)
50 - 60	11.1 (1 - 14)	4.6 (0 - 6)	58.3 (58.0 - 58.7)
60 - 70	8.3 (1 - 10)	2.3 (0 - 3)	72.7 (72.3 - 73.1)
70 - 80	6.8 (1 - 8)	1.5 (0 - 2)	77.4 (76.5 - 78.3)
80 - 90	6.0 (0 - 6)	3.5 (0 - 1)	42.0 (26.8 - 57.0)

COVID-19

simulaties batch 2 en ouderen: opnames en bezetting IC

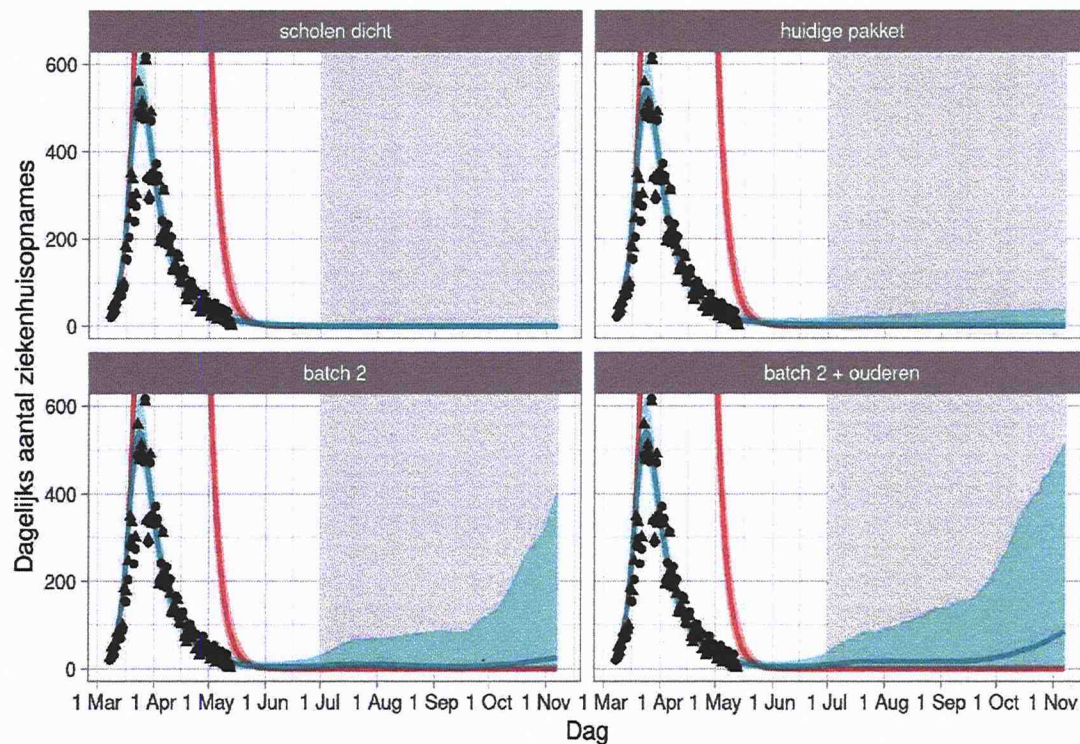

COVID-19

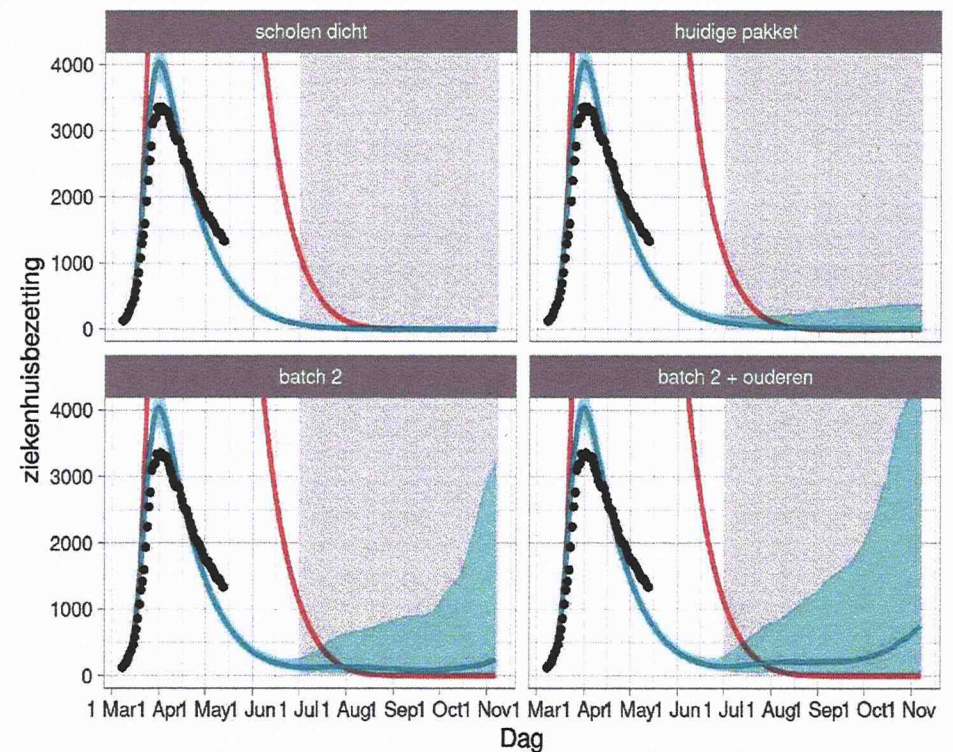

simulaties batch 2 en ouderen: opnames en bezetting Zkh

Aantal ziekenhuisopnames per dag

Aantal bezette ziekenhuisbedden (inclusief IC)

COVID-19

simulaties batch 2 en ouderen: conclusies en doorkijk

- Met het huidige pakket aan maatregelen zitten we bij een R van ongeveer 1
- Versoepeling van maatregelen kan resulteren in langzaam stijgende incidentie
- Tenzij bron en contact opsporing effectief genoeg is om $R=1.2$ te compenseren
- Als incidentie langzaam stijgt, is er genoeg tijd om dit op te merken en in te grijpen.
- Als bron en contactopsporing snel en inclusief is, zijn verdere stappen in versoepeling mogelijk
- Nu monitoren hoe effectief bron en contactopsporing is.
- Als transmissie in de zomer iets minder effectief verloopt, zijn de prognoses iets te pessimistisch
- (omgekeerd: als het in de zomer goed gaat, kan het in het najaar minder worden)

Maximaal controleren: snel en gericht sturen op het coronavirus

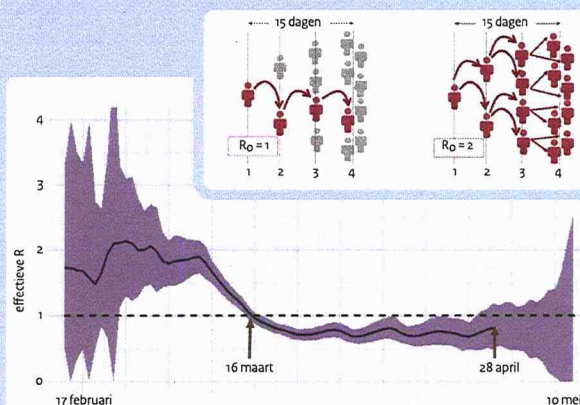
Ankerpunten

Doelen

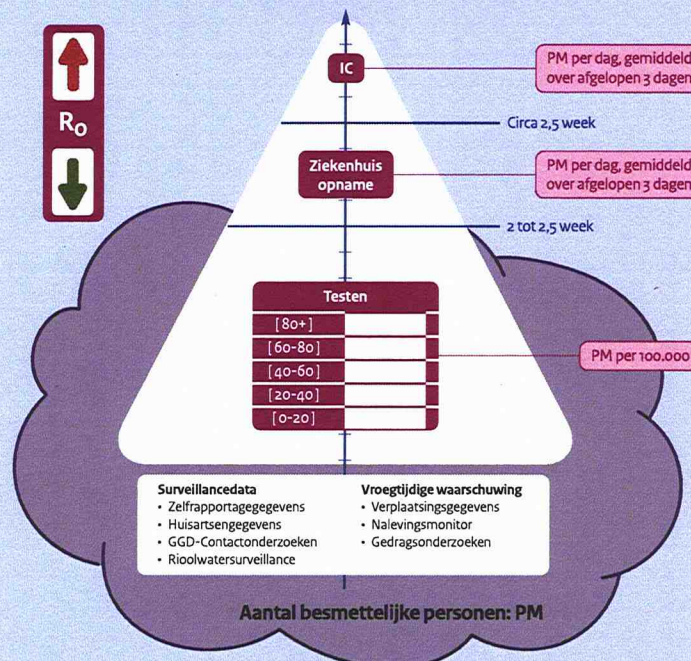
1. Beschermen van kwetsbare mensen in de samenleving
2. Acceptabele belastbaarheid van de zorg

3. Zicht en inzicht in het virus

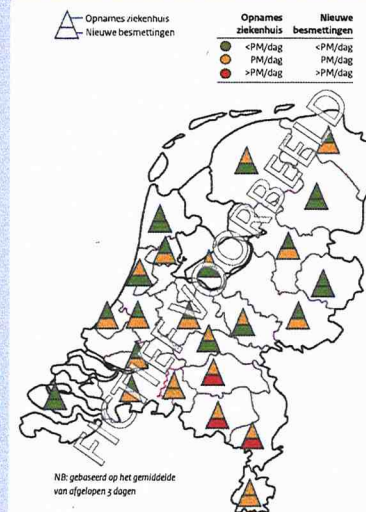
Indicator: effectieve reproductie

Indicator: sturen op het virus - nationaal

Indicator: sturen op het virus - regionaal

Basisregels voor iedereen

Heb je verkoudheidsklachten? Blijf dan thuis.

Ben je ook benauwd en/of heb je koorts? Dan moeten alle huisgenoten thuis blijven

Werk zoveel mogelijk thuis.

Houd 1,5 meter afstand.

Vermijd drukte.

Was vaak je handen.

Strategie

Maximaal controleren is de strategie.

De doelen zijn: 1) beschermen van kwetsbaren en 2) voorkomen dat de zorg overbelast raakt. Hierbij hoort 3) zicht op en inzicht in het virus. Dit is nodig in alle fasen van de aanpak. De uitbraakfase vroeg om een intelligente lockdown om in control te komen. Totdat we beschikken over een vaccin of behandeling is het zaak om in control te blijven. In de huidige overgangsfase versoepelen we stapsgewijs de lockdownmaatregelen.

Vanaf 1 juni testen we iedereen bij klachten. Bij een positieve testuitslag vragen we alle contacten 14 dagen thuis te blijven. Zo versterken we het zicht op de verspreiding van het virus. Zo kunnen we snel en gericht bijsturen en de verspreiding van het virus indammen, daar waar het virus oploopt.

Indicator: sturen op het virus - verpleeghuiszorg

ICCb

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

ICCb0519N

Stapsgewijze verruiming – Stap 2A & 2B

Besluitvorming – 19 mei
Departementaal vertrouwelijk

NCTV

Gevraagde besluiten

1. Het zetten van stap 2A & 2B (incl. uitbreiding) onder gestelde voorwaarden
2. Verruiming verbod op samenkomsten tot een maximum van 30 personen (excl. personeel)
3. Vaststellen voorwaarden restaurants & cafés
 - Openstellen van restaurants en cafés per 1 juni 12:00 uur
 - Geen openstelling discotheken, dancings en clubs
 - Geen alternatieve middelen in de horeca toe te staan ter vervanging van de 1,5m-maatregel
 - Uitzondering op 1,5m-maatregel voor personen uit een gezamenlijke huishouding
4. Mondkapjes in het OV
 - Verplichting via de Wet Personenvervoer
 - Gebruik mondkapjes door kinderen onder de 13 jaar niet verplicht

Afwegingskader

Medisch

- Uitgaande van ankerpunten van het RIVM (houdbare zorg, bescherming kwetsbaren, zicht op verspreiding van virus) ontstaat ruimte tot versoepeling van maatregelen;
- *Input voor deze stap via (vraagarticulatie) OMT/BAO.*

Sociaal Economisch

- Selectie van versoepelingen o.b.v. inschatting verwachte impact (o.b.v. beleidsmatige en wetenschappelijke input) van maatregelen voor maatschappij en/of economie;
- *Input voor deze stap via uitvraag bij departementen, planbureaus en experts. Vastgelegd in stappenplan.*

Dwars- doorsnijdend

- De verwachte impact van versoepeling op de beschikbare vervoerscapaciteit en het gebruik van de publieke ruimte (hoeveelheid mensen op straat) en handhaafbaarheid;
- *Input i.s.m. IenW, EZK, BZK, Veiligheidsregio's en Politie.*

Overig

- Afzetten selectie van versoepeling tegen ontwikkelingen in buurlanden, de mate van uitvoerbaarheid en communiceerbaarheid.
- *Input via BZ/NCTV, vraagarticulatie OMT (voor te hanteren uitgangspunten in uitvoering), Werkgroep Protocollen van EZK/NCTV en het NKC.*

Onderbouwing fasering stapsgewijze verruiming

- Doel is om het aantal contactmomenten zoveel mogelijk te beperken door het tegengaan van (omvangrijke) groepsvorming en beheersen van mobiliteit;
- Keuzes zijn nodig om de cumulatieve druk op de openbare ruimte te beheersen (o.a. vanwege handhaafbaarheid);
- Om die reden zijn de stappen opgebouwd langs het mogelijk maken en toestaan van:
 - eerst lokaal, dan regionaal en daarna landelijke verkeer;
 - eerste kleine groepen, daarna grotere groepen;
 - eerst noodzakelijke activiteiten, daarna welzijn en recreatieve activiteiten;
 - eerst activiteiten met een beperkt verspreidingsrisico, daarna meer risicovolle activiteiten;
 - eerst sectoren die in meerdere mate in staat zijn om de RIVM-richtlijnen toe te passen, daarna de overige sectoren;
 - eerst activiteiten met een maatschappelijk belang, daarna activiteiten met een laag maatschappelijk belang.

1. Gevraagd besluit: het zetten van stap 2A & 2B

I. Toestaan en openen van:

- Terrassen (**zitplaatsen**) per 1 juni;
- Bioscoopzalen en theaterzalen tot een maximum van **30 personen, geplaatst en met reservering** per 1 juni;
- Restaurants en cafés tot een maximum van **30 personen, geplaatst en met reservering** per 1 juni;
- Culturele instellingen tot een maximum van **30 personen** per 1 juni;
- Musea (w.o. monumenten) per 1 juni;
- Voortgezet onderwijs per 1 juni;
- **Examens en praktijkonderwijs** op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) per 15 juni.

II. Het uitbreiden van stap 2a met:

- Openstelling van het **voortgezet speciaal onderwijs** op basis van dezelfde uitgangspunten als het voortgezet onderwijs. Algehele opening van scholen als dat mogelijk is. In situaties waarin het niet realistisch is om 1,5 meter afstand te bewaren, kan daarvan voor het VSO worden afgeweken.

III. Het uitbreiden van stap 2b met:

- Volledig openstellen van primair onderwijs per 8 juni, tenzij uit de lopende monitoring zware contra-indicaties blijken
- Regulier openstellen BSO per 8 juni (vaste datum, gekoppeld aan 1e punt)
- Beëindigen compensatieregeling eigen bijdrage KO per 8 juni (NB: extra kosten tov 1 juni = € 28 mln)

Afschalen noodopvang per 8 juni:

- Beperken tot kinderen van ouders in de zorg
- Noodopvang overdag op KDV en BSO stopzetten (incl kwetsbare kinderen) -> wel evt voorrang voor personeel zorg op reguliere kinderopvang
- Noodopvang avond, nacht en weekend onder regie gemeenten continueren tot 1 juli (met afwegingsmoment 22 juni) -> NB geen meerkosten tov eerdere scenario

Voorwaarden:

- Implementatie van de **1,5m-maatregel**;
- Realiseren van **hygiënemaatregelen op locatie** (volgens afwegingskader OMT dd.18mei);
- Werk op basis van **reservering** en **triage** (m.u.v. terrassen en het onderwijs);
- Aansturen op **lokaal gebruik** van geopende voorzieningen (nader overleg met gemeenten en veiligheidsregio's nodig).
- De belasting van het **voortgezet onderwijs, mbo en ho (hbo en wo)** op het openbaar vervoer moet beheerst worden (d.m.v. afspraken tussen vervoersregio, veiligheidsregio en instellingen).
- In geval van **horecaconcentratiegebieden** wordt door lokaal bestuur, i.o.m. horecaondernemers en politie, gezien of additionele regulering noodzakelijk is (o.a. met het oog op aanzuigende werking).

2. Gevraagd besluit: verruiming verbod op samenkomsten

Verruiming verbod op samenkomsten

- Toestaan van samenkomsten tot een maximum van 30 personen, **exclusief personeel**;
- Dit geldt voor **alle voor publiek openstaande gebouwen**;
- **Uitgezonderd** zijn gebouwen van sectoren die op dit moment van overheidswege nog gesloten zijn, w.o. sportscholen, sauna's, casino's, binnensport, wellness, kantines, enz.
- In de **openbare ruimte** moet de 1,5m in acht worden genomen;
- Het maximum aantal geldt **per gebouw**, voor theaters en bioscopen geldt dit maximum per zaal.

Voorwaarden:

- Implementatie van de **1,5m-maatregel**;
- Realiseren van **hygiënemaatregelen op locatie** (m.u.v. de openbare ruimte);
- Werk op basis van **reservering** en **triage** (m.u.v. de openbare ruimte);
- Aansturen op **lokaal gebruik** van geopende voorzieningen (nader overleg met gemeenten en veiligheidsregio's nodig).

3. Gevraagd besluit: vaststellen voorwaarden restaurants & cafés

A. Pinksterweekend

- U wordt geadviseerd restaurants en cafés open te stellen vanaf tweede pinksterdag (1 juni) om 12:00 uur.

B. Discotheken, dancings en clubs

- U wordt geadviseerd om op basis van handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid (placering, reservering en 1,5m-maatregelen) **niet** over te gaan tot openstelling van de discotheken, dancings en clubs.

C. Gebruik van alternatieve middelen in de horeca (bijv. plastic schermen tussen de tafels en/of bij de loopruimte)

- U wordt geadviseerd om vooralsnog **geen alternatieve middelen** toe te staan ter vervanging van de 1,5m-maatregel zolang de werking daarvan wetenschappelijk niet is vastgesteld.
- U wordt geadviseerd om Koninklijke Horeca Nederland toe te staan, in samenwerking met arbeidshygiënen, pilots uit te voeren om de toepassing van alternatieve middelen nader te onderzoeken.

D. Uitzondering op de 1,5m-maatregel

- U wordt, in overeenstemming op de uitzondering die geldt in de openbare ruimte, geadviseerd een **uitzondering** te maken op de 1,5m-maatregel in cafés, restaurants en terrassen voor personen uit een gezamenlijke huishouding, mits handhaving door locatie-eigenaar plaatsvindt.

4. Gevraagd besluit: verplichting mondkapjes in het OV via Wp2000

I. Besluit juridische grondslag voor verplichting, handhaving mondkapjes in OV

- In de aanwijzing van de minister van VWS (en in lijn daarmee de noodverordeningen van de veiligheidsregio's) wordt de verplichting opgenomen voor burgers, vanaf 13 jaar, om niet-medische mondneuskapjes te dragen in het openbaar vervoer. Voor personeel van vervoerders zal de werkgever separaat voorschriften opstellen.
- Vervoerders maken gebruik van hun bevoegdheid op grond van de Wet personenvervoer 2000 om aanwijzingen te geven aan passagiers van het openbaar vervoer ten behoeve van de orde, rust en veiligheid, als passagiers (ondanks de op hen berustende verplichting in de noodverordening) geen niet-medisch mondneuskapje dragen in het openbaar vervoer.
- Handhaving zal in de praktijk plaatsvinden op de naleving van de aanwijzingen van de vervoerders in het openbaar vervoer, door de toezichthouders op grond van de Wet personenvervoer 2000.
- Indien aanwijzingen van de vervoerders niet worden opgevolgd geldt een boete van 95 euro.
- In uitzonderlijke gevallen (excessen) zal wel gehandhaafd worden op naleving van de mondkapjesverplichting in de noodverordeningen; de boete bedraagt dan 390 euro.

II. Besluit verplicht gebruik mondkapjes door kinderen onder de 13 jaar

- Het gebruik van mondkapjes door kinderen onder de 13 jaar wordt niet verplicht gesteld in het OV, conform OMT-advies.

III. Besluit tav gezichtsbedekkende kleding

- Combinatie van mondneuskapje en hoofddoek in het OV wordt niet aangemerkt als verboden gezichtsbedekkende kleding.

OMT-advies - I

1. Het zetten van stap 2A & 2B (incl. uitbreiding) onder gestelde voorwaarden

- Het risico is beheersbaar. Het OMT verwacht dat wanneer de incidentie stijgt als gevolg van de versoepelingen in stap 2A, deze stijging in eerste instantie lokaal en regionaal beperkt zal zijn waardoor er voldoende tijd is om het op te merken en in te grijpen.

- *Primair onderwijs*

Het OMT acht het verstandig om alvorens over te gaan op gehele openstelling van het primair onderwijs de gelegenheid te hebben om de effecten van de 50%- openstelling tot nu toe af te wachten. Naar schatting neemt dit 3 tot 4 weken na eerste openstelling in beslag.

- *Voortgezet onderwijs*

Uit de modellering blijkt dat de voorgestelde beperkte opening van het voortgezet onderwijs naar verwachting niet zal leiden tot een te brede of te snelle verspreiding van het virus mits de vigerende voorschriften (zoals anderhalve meter afstand en de andere preventiemaatregelen) gehanteerd worden.

- *Stages*

Het OMT ziet geen bezwaren voor het lopen van stages mits de geldende voorschriften gehanteerd worden (zoals anderhalve meter afstand en andere preventiemaatregelen) en adviseert de bedrijfsarts bij verdere afweging te betrekken omdat voor stages strengere arbo-normen gelden dan voor de bescherming van medewerkers.

- *Voortgezet speciaal onderwijs en voortgezet nieuwkomersonderwijs*

Het OMT ziet op basis van de modellering geen bezwaren tegen het geheel openen van het voortgezet speciaal onderwijs en voortgezet nieuwkomersonderwijs en adviseert dit onder gelijke voorwaarden toe te staan als waaronder het speciaal basisonderwijs is geopend.

OMT-advies - II

2. Verruiming verbod op samenkomsten tot een maximum van 30 personen (excl. personeel)

Geen advies

3. Vaststellen voorwaarden restaurants & cafés

- *Wel of niet openstellen van restaurants en cafés per 1 juni 12:00 uur*

Het OMT geeft aan dat modellering van eventuele consequenties van de vervroeging van 2 dagen niet mogelijk is.

- *Geen openstelling discotheken, dancings en clubs*

Het OMT ziet geen aanleiding te differentiëren tussen verschillende horecagelegenheden mits aan deze generieke voorwaarden wordt voldaan. Het is momenteel nog onduidelijk in hoeverre zingen, roepen en schreeuwen het risico op verspreiding verder kunnen verhogen. Uit voorzorg is het in afwachting van meer duidelijkheid aan te bevelen dat deze geforceerde activiteiten van de stem te vermijden, met name in afgesloten ruimtes.

- *Alternatieve middelen ter vervanging van de 1,5m-maatregel*

Voor zover het OMT bekend is er geen wetenschappelijke onderbouwing voor de effectiviteit van het gebruik van bijvoorbeeld schermen en daarom kan het OMT geen eenduidig advies geven.

- *Uitzondering op 1,5 m voor personen uit een gezamenlijke huishouding en tweetallen*

Geen advies

4. Mondkapjes in het OV

- *Juridische grondslag voor verplichting mondkapjes in OV*

Geen advies

- *Gebruik mondkapjes door kinderen onder de 12 jaar*

Het OMT acht een verplichting voor kinderen jonger dan 12 jaar om niet-medische mondneusmaskers te dragen in het openbaar vervoer niet aangewezen.

- *Gebruik van combinatie van een niet-medisch mondmasker en een spatscherf*

Het OMT is van mening dat de inhoudelijke wetenschappelijke onderbouwing onvoldoende is om het gebruik van beide positief te adviseren. Geredeneerd vanuit het voorzorgsprincipe kan overwogen worden beide te dragen.

ICCb

Impact dwarsdoorsnijdende thema's

	Impact openbare ruimte	Impact openbaar vervoer / mobiliteit
Terrassen (geen limiet) Cafés (max. 30) Restaurants (max. 30) NB maxima per etablissement en excl. personeel	- Grote maatschappelijke behoefte om weer uit te gaan - Limitering bezoek aan cafés / restaurants tot 30 en verplichte reservering bevordert beheersbaarheid - Nachtclubs, dancings, disco's blijven vooralsnog dicht - Wel rekening houden met onvoorspelbare spontane aanloop (m.n. cafés en terrassen) - Bij mooi weer risico (te) grote drukte terrassen (ongelimiteerd) → 1,5 meter in het geding - Gemeenten bezien mogelijkheid verruiming terrassen - Alcoholconsumptie heeft voorstelbaar negatieve invloed op compliance - Primaire verantwoordelijkheid ligt bij de horeca zelf: - voor inrichting binnen- en buitenruimte (conform protocol) - voor toelating (enkel met reservering vooraf, m.u.v. terras) - voor triage klandizie - voor toezicht op naleving 1,5 meter - Per gemeente strakke afspraken ondernemers – bestuur (met optie aanpassing sluitingstijden) - Tbv horeca-concentratiegebieden additionele regulering nodig iom ondernemers – bestuur – politie (inhekken, volumebeleid, toegangscontrole, crowdmanagement, et cetera) - Toezicht op naleving primair door reguliere partijen (incl. inspecties), (bestuursrechtelijke) handhaving door BOA's, (strafrechtelijke) handhaving door politie als sluitstuk van beleid (hotspots, excessen) - Cumulatierisico Pinksterweekend → zie volgende sheet	- Per 1 juni schaal het OV weer op naar normale dienstregeling, doch met 40% beschikbare capaciteit - Openbaar vervoer is in principe nog slechts beschikbaar voor noodzakelijke reizen, dus niet voor uitgaanspubliek - Impact van horeca op landelijk OV is beperkt (5 tot 7%) , doch lokaal (in steden) en op specifieke trajecten kan behoefte aan openbaar vervoer (BTM) tot knelpunten leiden - Voorts naar verwachting toename individueel vervoer (auto, fiets, lopen) - Geen belasting spits, doch spreiding over de dag; wel vraag in avond-/nachtturen - Extra toezicht noodzakelijk op naleving 1,5 meter en mondkapjes - Compliance mogelijk laag, zeker bij alcoholconsumptie - Daardoor kans op handhavingssissues en assistentieverzoeken aan politie Overweging → - géén specifiek op horeca gericht nacht-/borrelvervoer (afstemming lokaal bestuur en lokale vervoerders) - communiceer hierover
Bioscopen (max. 30) Theaters (max. 30) Culturele instellingen (max. 30) NB max. <u>per zaal</u>	- Door spreiding tijdstippen voorstellingen en limitering bezoekersaantallen is impact op openbare ruimte gering - Geen handhavingssissues voorzien	- Door spreiding tijdstippen voorstellingen en limitering bezoekersaantallen is impact op openbaar vervoer gering - Geen handhavingssissues voorzien
Musea Monumenten	- Protocol museumvereniging voorziet in spreiding bezoekers - Buitenlands toerisme nog zeer beperkt - Impact op openbare ruimte gering; in geval van drukte bij specifieke musea kan lokaal (door instelling i.o.m. gemeente) een aanvullende voorziening worden getroffen - Geen handhavingssissues voorzien	- Protocol museumvereniging voorziet in spreiding bezoekers - Buitenlands toerisme nog zeer beperkt - Impact op openbaar vervoer gering, mogelijk knelpunten in steden met hoge museumdichtheid - Geen handhavingssissues voorzien
Voortgezet onderwijs (gedeeltelijk)	- Door afspraken I&W – OCW over ontzien openbaar vervoer neemt gebruik buitenruimte toe (leerlingen op de fiets en te voet); impact is vooralsnog beperkt door beperkte groepsgrootte en spreiding onderwijstijden) - Protocol onderwijs voorziet in "last mile" afspraken - Advies: vanaf begin extra toezicht door scholen zelf, bijsturing/aanscherping indien nodig, voorts lokaal maatwerk	- Door goede afspraken I&W – OCW (beperkte groepsgrootte in scholen, tot 8 km geen gebruik OV, vanaf 8 km georganiseerd vervoer) wordt belasting openbaar (stads-/streek-) vervoer ontzien - Wel toename fietsgebruik met zwaartepunt in ochtendspits; indien nodig lokale maatregelen om dit te accommoderen - Geen handhavingssissues voorzien

Beeld internationaal

maatregel	Duitsland	Belgie
(niet-overdekte buiten) terrassen (zitplaatsen) per 1 juni;	Terrassen en Biertentens soms voorwaardelijk open (deelstaten bepalen)	Terrassen gesloten tot tenminste 8 juni
Bioscoopzalen en theaterzalen(max 30 pers), per 1 juni;	Bioscopen, theaters en concertzalen deel open, deel gesloten (deelstaten bepalen)	Theaters, concertzalen en bioscopen gesloten
Restaurants en cafés(max 30 personen, per 1 juni;	Cafés, restaurants, pensions, B&B's, enz. geleidelijk open in periode tot 22 mei (deelstaten bepalen)	Cafés en restaurants (m.u.v. afhalen/bezorgen) gesloten tot tenminste 8 juni
Culturele instellingen/ musea per 1 juni	Dierentuinen open, overig onbekend	Dierentuinen en musea open
Voortgezet onderwijs per 1 juni;	Voortgezet onderwijs (voorlaatste + laatste jaar) hervat, overig voortgezet onderwijs geleidelijk hervatten voor de zomervakantie	Basis-, beroeps- en voortgezet onderwijs hervat
Examens en praktijkonderwijs op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) per 15 juni.	beroepsonderwijs (voorlaatste + laatste jaar) hervat, overig beroepsonderwijs geleidelijk hervatten voor de zomervakantie. Eindexamens liggen in planning.	Basis-, beroeps- en voortgezet onderwijs hervat
Openstelling van het voortgezet speciaal onderwijs	Niet bekend	Niet bekend
Volledig openstellen van primair onderwijs, drie tot vier weken na 11 mei	Basisonderwijs (bovenbouw) hervat, Overig basisonderwijs geleidelijk hervatten voor de zomervakantie	Basisonderwijs hervat. Groepen van max. 10 leerlingen; maximum 3 leerjaren naar school.
Toestaan van tentamens en praktijkonderwijs op het hoger onderwijs (hbo en wo) per 15 juni.	Hoger onderwijs gesloten	Hoger onderwijs gesloten (online colleges)

ICCb

Communicatie

Wordt na ICCb aangevuld door NKC

Acties en afspraken ICCb 19 mei 10.00u

Opening

- Aandacht voor uitleg van crisisverslag ICCb (geen woordelijk verslag, ook beelden)

Thema Maximaal controleren (VWS)

Sheets zijn ter vergadering uitgereikt.

ICCb stemt met enige opmerkingen in met het voorleggen van het advies aan de MCCb. Onderstaand de opmerkingen.

Nav sheet 5 en 6

- besluit over (sport)verenigingskantines voorleggen in MCCb 19/5.
Advies: niet open per 1 juni. Bezien tussen 1 juni en 1 juli.

Nav sheet 9 (onderwijs)

- Principebesluit in MCCb voorleggen (onder condities, dus niet definitief) dat per 8 juni primair onderwijs en kinderopvang regulier open kunnen en noodopvang afgebouwd wordt.
- Adviezen aan MCCb voor besluit onderwijs aanvullen met HBO en WO ook per 15 juni open voor examens en praktijkonderwijs, conform MBO regime dat ook per 15 juni voor deze activiteiten open gaat (eerder besluit)